EUROPEISKA KOMMISSIONEN

UNIONENS HÖGA REPRESENTANT FÖR UTRIKES FRÅGOR OCH SÄKERHETSPOLITIK

Bryssel den 25.9.2017
JOIN(2017) 37 final

ANNEX 1

BILAGA

till

det gemensamma förslaget till rådets beslut

om ingående på Europeiska unionens vägnar av det omfattande och fördjupade partnerskapsavtalet mellan Europeiska unionen, Europeiska atomenergigemenskapen och deras medlemsstater, å ena sidan, och Republiken Armenien, å andra sidan

OMFATTANDE OCH FÖRDJUPAT PARTNERSKAPSAVTAL MELLAN EUROPEISKA UNIONEN, EUROPEISKA ATOMENERGIGEMENSKAPEN OCH DERAS MEDLEMSSTATER, Å ENA SIDAN, OCH REPUBLIKEN ARMENIEN, Å ANDRA SIDAN

INGRESS

KONUNGARIKET BELGIEN,

REPUBLIKEN BULGARIEN,

REPUBLIKEN TJECKIEN,

KONUNGARIKET DANMARK,

FÖRBUNDSREPUBLIKEN TYSKLAND,

REPUBLIKEN ESTLAND,

IRLAND,

REPUBLIKEN GREKLAND,

KONUNGARIKET SPANIEN,

REPUBLIKEN FRANKRIKE,

REPUBLIKEN KROATIEN,

REPUBLIKEN ITALIEN,

REPUBLIKEN CYPERN,

REPUBLIKEN LETTLAND,

REPUBLIKEN LITAUEN,

STORHERTIGDÖMET LUXEMBURG,

UNGERN,

REPUBLIKEN MALTA,

KONUNGARIKET NEDERLÄNDERNA,

REPUBLIKEN ÖSTERRIKE,

REPUBLIKEN POLEN,

REPUBLIKEN PORTUGAL,

RUMÄNIEN,

REPUBLIKEN SLOVENIEN,

REPUBLIKEN SLOVAKIEN,

REPUBLIKEN FINLAND,

KONUNGARIKET SVERIGE,

FÖRENADE KONUNGARIKET STORBRITANNIEN OCH NORDIRLAND

fördragsslutande parter i fördraget om Europeiska unionen, fördraget om Europeiska unionens funktionssätt och fördraget om upprättandet av Europeiska atomenergigemenskapen, nedan kallade *medlemsstaterna*,

EUROPEISKA UNIONEN och

EUROPEISKA ATOMENERGIGEMENSKAPEN, nedan kallad *Euratom*,

å ena sidan, och

REPUBLIKEN ARMENIEN

å andra sidan,

nedan kallade *parterna*,

SOM BEAKTAR de starka banden mellan parterna och deras gemensamma värderingar samt deras önskan att stärka de band som redan upprättats genom partnerskaps- och samarbetsavtalet och att främja ett nära och intensivt samarbete med grund i ett jämställt partnerskap inom ramen för den europeiska grannskapspolitiken, det östliga partnerskapet och det här avtalet,

SOM ÄR MEDVETNA OM vikten av Europeiska unionens och Armeniens handlingsplan för den europeiska grannskapspolitiken, däribland de inledande bestämmelserna, samt vikten av partnerskapets prioriteringar för att stärka förbindelserna mellan Europeiska unionen och Republiken Armenien och bidra till att främja den nedan nämnda reform- och tillnärmningsprocessen i Republiken Armenien och därmed bidra till ökat politiskt och ekonomiskt samarbete,

SOM ÄR BESLUTNA att ytterligare stärka respekten för de grundläggande friheterna, de mänskliga rättigheterna, inbegripet rättigheterna för personer som tillhör minoriteter, de demokratiska principerna, rättsstatsprincipen och goda styrelseformer,

SOM ERKÄNNER att interna reformer för att stärka demokratin och marknadsekonomin å ena sidan hänger samman med hållbar konfliktlösning å den andra sidan; därmed kommer hållbara demokratiska reformprocesser i Republiken Armenien att bidra till att bygga upp förtroende och stabilitet i hela regionen,

SOM ÄR BESLUTNA att ytterligare främja Republiken Armeniens politiska, socioekonomiska och institutionella utveckling till exempel genom utveckling av det civila samhället, institutionell uppbyggnad, reform av den offentliga förvaltningen, bekämpning av korruption, stärkt handelsmässigt och ekonomiskt samarbete, däribland i fråga om goda styrelseformer på skatteområdet, fattigdomsminskning och ett omfattande samarbete i ett brett utbud av frågor av gemensamt intresse, däribland på området för rättvisa, frihet och säkerhet,

SOM ÄR BESLUTNA att till fullo genomföra de mål, principer och bestämmelser som kommer till uttryck i FN-stadgan, FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna från 1948, den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna från 1950 (nedan kallad *Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna*) samt Helsingforsslutakten från 1975 från Konferensen om säkerhet och samarbete i Europa (nedan kallad *OSSE:s slutakt från Helsingfors*),

SOM ERINRAR OM sin vilja att främja internationell fred och säkerhet samt medverka i en verkningsfull multilateralism och fredlig tvistlösning i överenskomna former, särskilt genom att samarbeta i detta syfte inom ramen för Förenta nationerna (FN) och Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE),

SOM ÄR BESLUTNA att följa sina internationella skyldigheter att bekämpa spridning av massförstörelsevapen och bärare av sådana vapen, och att samarbeta om nedrustning och icke-spridning, samt om nukleärt fysiskt skydd och kärnsäkerhet,

SOM ÄR MEDVETNA OM vikten av att Republiken Armenien deltar aktivt i regionala samarbetsforum, däribland sådana som stöds av Europeiska unionen, med hänsyn till den vikt Republiken Armenien fäster vid sitt deltagande i internationella organisationer och samarbetsforum samt de befintliga skyldigheter som landet åläggs med anledning av detta,

SOM ÖNSKAR ytterligare bygga ut den regelbundna politiska dialogen i bilaterala och internationella frågor av gemensamt intresse, även de regionala aspekterna, med beaktande av Europeiska unionens gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik, inbegripet den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken och relevant politik i Republiken Armenien, med hänsyn till den vikt Republiken Armenien fäster vid sitt deltagande i internationella organisationer och samarbetsforum samt de befintliga skyldigheter som landet åläggs med anledning av detta,

SOM ÄR MEDVETNA OM vikten av Republiken Armeniens åtaganden för en fredlig och hållbar lösning av konflikten i Nagorno-Karabach samt behovet av att uppnå en sådan lösning så snart som möjligt inom ramen för de förhandlingar som leds av ordförandena för OSSE:s Minskgrupp, och som även är medvetna om behovet av att lösningen nås på ett sätt som är förenligt med målen och principerna i FN-stadgan och OSSE:s slutakt från Helsingfors, i synnerhet principerna om avhållsamhet från hot om eller bruk av våld, staters territoriella integritet samt folkens lika rättigheter och självbestämmanderätt vilka även kommer till uttryck i alla förklaringar från ordförandena för OSSE:s Minskgrupp sedan OSSE:s 16e ministerkonferens år 2008, och som även noterar Europeiska unionens uttalade åtagande att stödja denna process,

SOM ÄR BESLUTNA att förebygga och bekämpa korruption och organiserad brottslighet och att intensifiera samarbetet i kampen mot terrorism,

SOM ÄR BESLUTNA att intensifiera dialogen och samarbetet om migration, asyl och gränsförvaltning genom ett övergripande tillvägagångssätt där man uppmärksammar laglig migration, och att samarbeta för att motverka irreguljär migration och människohandel samt för att genomföra återtagandeavtalet på ett effektivt sätt,

SOM BEKRÄFTAR att ökad rörlighet för parternas medborgare i en säker och väl förvaltad omgivning förblir ett av de centrala målen och som överväger att i sinom tid inleda en viseringsdialog med Republiken Armenien, förutsatt att förutsättningarna för en väl förvaltad och säker rörlighet är förhanden, däribland en effektiv tillämpning av avtalet om förenklade viseringsförfaranden och återtagandeavtalet mellan parterna,

SOM ÄR BESLUTNA att iaktta principerna om en fri marknadsekonomi och Europeiska unionens beredvillighet att bidra till de ekonomiska reformerna i Republiken Armenien,

SOM ÄR MEDVETNA OM parternas beredvillighet att fördjupa det ekonomiska samarbetet, även på handelsrelaterade områden, i enlighet med de rättigheter och skyldigheter som följer av parternas anslutning till Världshandelsorganisationen (WTO) och med hjälp av en öppen och icke-diskriminerande tillämpning av dessa rättigheter och skyldigheter,

SOM ÄR ÖVERTYGADE OM att detta avtal kommer att skapa ett nytt klimat för de ekonomiska förbindelserna mellan parterna och framför allt utvecklingen av handel och investeringar, samt kommer att stimulera konkurrensen, vilket är grundläggande för ekonomisk omstrukturering och modernisering,

SOM ÄR BESLUTNA att respektera principerna för en hållbar utveckling,

SOM ÄR BESLUTNA att säkerställa miljöskydd, inbegripet gränsöverskridande samarbete och genomförande av multilaterala internationella avtal,

SOM ÄR BESLUTNA att främja en säkrare och tryggare energiförsörjning, främja utveckling av relevant infrastruktur, ökad marknadsintegration och gradvis tillnärmning av bestämmelserna på området till de nedan nämnda centrala delarna av EU:s regelverk, bland annat genom att främja energieffektivitet och användning av förnybara energikällor med hänsyn till Republiken Armeniens åtaganden avseende principerna om likabehandling av länder som tillhandahåller, transiterar respektive konsumerar energi,

SOM ÄR BESLUTNA att uppnå en hög nivå av kärnsäkerhet enligt nedan,

SOM BEKRÄFTAR behovet av att stärka energisamarbetet, och parternas åtagande att till fullo efterleva energistadgefördraget,

SOM ÄR VILLIGA att förbättra folkhälsan och folkhälsoskyddet och skyddet av människors hälsa med hänsyn till principerna om hållbar utveckling, miljöbehov och klimatförändringar,

SOM ÄR BESLUTNA att förbättra de direkta personkontakterna, bland annat genom samarbete och utbyte inom vetenskap och teknik, utbildning och kultur, ungdomsfrågor och idrott,

SOM ÄR BESLUTNA att främja gränsöverskridande och interregionalt samarbete,

SOM ÄR MEDVETNA OM Republiken Armeniens åtaganden att gradvis närma sin lagstiftning på relevanta områden till Europeiska unionens, att effektivt genomföra lagstiftningen som ett led i de bredare reformansträngningarna samt att utveckla sin administrativa och institutionella kapacitet så långt som är nödvändigt för att kunna tillämpa detta avtal, med hänsyn tagen till det fortlöpande biståndet från Europeiska unionen i enlighet med alla tillgängliga samarbetsinstrument, däribland tekniskt, finansiellt och ekonomiskt bistånd enligt dessa åtaganden, i en takt som tar hänsyn till Republiken Armeniens reformtakt och ekonomiska behov,

SOM NOTERAR att om parterna inom ramen för detta avtal skulle välja att ingå särskilda avtal vad gäller området för frihet, säkerhet och rättvisa som ingås av Europeiska unionen i enlighet med tredje delen avdelning V i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt ska bestämmelserna i sådana framtida avtal inte vara bindande för Förenade kungariket och/eller Irland om inte Europeiska unionen samtidigt med Förenade kungariket och/eller Irland i fråga om deras respektive bilaterala förbindelser underrättar Republiken Armenien om att Förenade kungariket och/eller Irland valt att låta sig bindas av sådana avtal som en del av Europeiska unionen enligt protokoll nr 21 om Förenade kungarikets och Irlands ställning med avseende på området med frihet, säkerhet och rättvisa, som fogats till fördraget om Europeiska unionen och fördraget om Europeiska unionens funktionssätt; på samma sätt kommer inte eventuella interna åtgärder som Europeiska unionen antar i ett senare skede enligt tredje delen avdelning V i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt för att genomföra detta avtal att vara bindande för Förenade Kungariket och/eller Irland om de inte har anmält sin vilja att delta i eller godta sådana åtgärder i enlighet med protokoll nr 21; parterna noterar också att sådana framtida avtal eller sådana interna åtgärder som Europeiska unionen vidtar i ett senare skede skulle omfattas av protokoll nr 22 om Danmarks ställning, fogat till nämnda fördrag,

HAR ENATS OM FÖLJANDE.

AVDELNING I

MÅL OCH ALLMÄNNA PRINCIPER

ARTIKEL 1

Mål

Målen med detta avtal är att

a) stärka parternas omfattande politiska och ekonomiska partnerskap och samarbete, på grundval av gemensamma värderingar och nära förbindelser, bland annat genom att öka Republiken Armeniens deltagande i Europeiska unionens politik, program och organ,

b) stärka ramen för politisk dialog på alla områden av gemensamt intresse och främja nära politiska förbindelser mellan parterna,

c) bidra till att stärka demokratin och till politisk, ekonomisk och institutionell stabilitet i Republiken Armenien,

d) främja, bevara och stärka fred och stabilitet både regionalt och internationellt, bland annat genom att ansluta sig till ansträngningar för att undanröja orsaker till spänningar, förbättra säkerheten vid gränserna, främja gränsöverskridande samarbete och goda grannförbindelser,

e) utöka samarbetet på området frihet, säkerhet och rättvisa för att stärka rättsstatsprincipen och respekten för mänskliga rättigheter och grundläggande friheter,

f) främja rörligheten och direkta personkontakter,

g) stödja Republiken Armeniens ansträngningar att utveckla sin ekonomiska potential via internationellt samarbete, också genom att närma landets lagstiftning till EU:s regelverk enligt nedan,

h) inrätta ett stärkt handelssamarbete med utrymme för fortlöpande regleringssamarbete på relevanta områden, i enlighet med de rättigheter och skyldigheter som följer av medlemskapet i WTO, och

i) skapa betingelser för ett allt närmare samarbete inom andra områden av ömsesidigt intresse.

ARTIKEL 2

Allmänna principer

1. Respekt för demokratiska principer, rättsstatsprincipen, de mänskliga rättigheterna och grundläggande friheterna som de kommer till uttryck i synnerhet i FN-stadgan, OSSE:s slutakt från Helsingfors och Parisstadgan för ett nytt Europa från 1990 samt andra relevanta människorättsliga instrument såsom Förenta nationernas allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna samt Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna, ska ligga till grund för parternas inre och yttre politik och utgöra en väsentlig del av detta avtal.

2. Parterna upprepar sitt åtagande att iaktta principerna om en fri marknadsekonomi, hållbar utveckling, regionalt samarbete och verkningsfull multilateralism.

3. Parterna bekräftar sin respekt för principen om goda styrelseformer samt sina internationella förpliktelser, särskilt inom ramen för FN, Europarådet och OSSE.

4. Parterna engagerar sig för att bekämpa korruption, olika former av gränsöverskridande organiserad brottslighet och terrorism, för att främja hållbar utveckling, verkningsfull multilateralism samt kampen mot spridning av massförstörelsevapen och bärare av sådana vapen, däribland inom ramen för EU:s initiativ för ett kunskapscentrum för begränsning av kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära risker. Detta engagemang är centralt för utvecklingen av förbindelserna och samarbetet mellan parterna samt bidrar till fred och stabilitet i regionen.

AVDELNING II

POLITISK DIALOG OCH REFORM; SAMARBETE PÅ OMRÅDET UTRIKES- OCH SÄKERHETSPOLITIK

ARTIKEL 3

Målen för den politiska dialogen

1. Den politiska dialogen mellan parterna ska utvecklas och stärkas på alla områden av gemensamt intresse, inbegripet frågor som rör utrikes- och säkerhetspolitik och inhemska reformer. Dialogen kommer att öka effektiviteten i det politiska samarbetet i utrikes- och säkerhetsfrågor, med hänsyn till den vikt Republiken Armenien fäster vid sitt deltagande i internationella organisationer och samarbetsforum samt de befintliga skyldigheter som landet åläggs med anledning av detta.

2. Målen för den politiska dialogen ska vara att

a) vidareutveckla och stärka den politiska dialogen inom alla områden av ömsesidigt intresse,

b) stärka det politiska partnerskapet och öka effektiviteten i samarbetet på området utrikes- och säkerhetspolitik,

c) främja internationell fred, stabilitet och säkerhet på grundval av verkningsfull multilateralism,

d) stärka samarbetet och dialogen mellan parterna om internationell säkerhet och krishantering, särskilt för att bemöta globala och regionala utmaningar och därmed sammanhängande hot,

e) stärka samarbetet när det gäller att bekämpa spridningen av massförstörelsevapen och bärare av dessa,

f) främja resultatinriktat och praktiskt samarbete mellan parterna för att uppnå fred, säkerhet och stabilitet på den europeiska kontinenten,

g) stärka respekten för demokratiska principer, rättsstatsprincipen, goda styrelseformer och mänskliga rättigheter och grundläggande friheter, inbegripet mediefrihet och rättigheter för personer som tillhör nationella minoriteter, samt bidra till att befästa inhemska politiska reformer,

h) utveckla dialogen och fördjupa samarbetet mellan parterna inom området säkerhet och försvar,

i) främja fredlig konfliktlösning,

j) främja FN:s mål och principer så som de uttrycks i FN-stadgan och de principer som styr förbindelserna mellan de deltagande staterna enligt OSSE:s slutakt från Helsingfors, och

k) främja regionalt samarbete, utveckla goda grannförbindelser och förbättra den regionala säkerheten, bland annat genom åtgärder för att öppna gränserna i syfte att främja den regionala handeln och gränspassagerna.

ARTIKEL 4

Inhemska reformer

Parterna ska samarbeta om att

a) utveckla, befästa och stärka de demokratiska institutionernas stabilitet och ändamålsenlighet samt rättsstatsprincipen,

b) säkerställa respekten för mänskliga rättigheter och grundläggande friheter,

c) göra ytterligare framsteg med reformen av rättsväsendet och lagstiftningen för att säkerställa domstolarnas, åklagarmyndighetens och de brottsbekämpande myndigheternas oberoende, kvalitet och effektivitet,

d) stärka de brottsbekämpande myndigheternas administrativa kapacitet och säkerställa deras opartiskhet och effektivitet,

e) fortsätta reformen av den offentliga förvaltningen och utveckla en ansvarstagande, effektiv, öppen och professionell offentlig förvaltning, och

f) sörja för en verkningsfull korruptionsbekämpning, särskilt med tanke på att förbättra det ökade internationella samarbetet kring korruptionsbekämpning, samt trygga ett verkningsfullt genomförande av relevanta internationella rättsliga instrument, till exempel FN-konventionen mot korruption från 2003.

ARTIKEL 5

Utrikes- och säkerhetspolitik

1. Parterna ska intensifiera sin dialog och sitt samarbete på området för utrikes- och säkerhetspolitik, inbegripet den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken, med hänsyn till den vikt Republiken Armenien fäster vid sitt deltagande i internationella organisationer och samarbetsforum samt de befintliga skyldigheter som landet åläggs med anledning av detta, och ska särskilt ta itu med frågor som rör konfliktförebyggande och krishantering, katastrofriskreducering, it-säkerhet, reform av säkerhetssektorn, regional stabilitet, nedrustning, icke-spridning, vapenkontroll och exportkontroll. Samarbetet ska bygga på gemensamma värderingar och intressen och syfta till att öka ändamålsenligheten i politiken, med användning av bilaterala, internationella och regionala forum, i synnerhet OSSE.

2. Parterna bekräftar sina åtaganden vad gäller den internationella rättens principer och normer, däribland de som stadfästs i FN-stadgan och OSSE:s slutakt från Helsingfors, samt sitt engagemang för att främja dessa principer i sina bilaterala och multilaterala förbindelser.

ARTIKEL 6

Allvarliga brott som angår det internationella samfundet och Internationella brottmålsdomstolen

1. Parterna bekräftar att de mest allvarliga brotten som angår hela det internationella samfundet inte får förbli ostraffade och att en effektiv lagföring av dessa brott måste säkras genom åtgärder på det nationella och internationella planet, även genom Internationella brottmålsdomstolen.

2. Parterna anser att inrättandet av Internationella brottmålsdomstolen och förekomsten av en väl fungerande verksamhet vid domstolen utgör ett viktigt bidrag till internationell fred och rättvisa. Parterna ska sträva efter att stärka samarbetet för att främja fred och internationell rättvisa genom att ratificera och genomföra Internationella brottmålsdomstolens Romstadga och därmed sammanhängande instrument, med hänsyn till sina rättsliga och konstitutionella ramar.

3. Parterna är eniga om att inrätta ett nära samarbete för att förhindra folkmord, brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser med hjälp av lämpliga bilaterala och multilaterala ramar.

ARTIKEL 7

Konfliktförebyggande och krishantering

Parterna ska stärka det praktiska samarbetet inom konfliktförebyggande och krishantering, särskilt med tanke på ett möjligt deltagande av Republiken Armenien i EU-ledda civila och militära krishanteringsoperationer samt i relevanta övningar och relevant utbildningsverksamhet, efter en bedömning från fall till fall.

ARTIKEL 8

Regional stabilitet och fredlig konfliktlösning

1. Parterna ska intensifiera sina gemensamma ansträngningar för att förbättra villkoren för ytterligare regionalt samarbete genom att verka för öppna gränser som tillåter gränspassage, goda grannförbindelser och en demokratisk utveckling för att bidra till stabilitet och säkerhet och ska arbeta i riktning mot fredliga konfliktlösningar.

2. De ansträngningar som avses i punkt 1 ska följa gemensamma principer om att vidmakthålla internationell fred och säkerhet i enlighet med FN-stadgan, OSSE:s slutakt från Helsingfors och andra relevanta multilaterala dokument till vilka parterna anslutit sig. Parterna betonar vikten av befintliga överenskomna former för fredlig konfliktlösning.

3. Parterna betonar att åtgärder för vapenkontroll samt förtroende- och säkerhetsskapande åtgärder är fortsatt mycket viktiga för säkerheten, förutsebarheten och stabiliteten i Europa.

ARTIKEL 9

Massförstörelsevapen, icke-spridning och nedrustning

1. Parterna anser att spridning av massförstörelsevapen och bärare av sådana, både till stater och andra aktörer såsom terrorister och andra kriminella grupper, utgör ett av de allvarligaste hoten mot den internationella freden och stabiliteten. Parterna är därför överens om att samarbeta i och bidra till kampen mot spridning av massförstörelsevapen och bärare av sådana vapen genom att till fullo iaktta och på nationell nivå fullgöra sina befintliga skyldigheter enligt internationella fördrag och avtal om nedrustning och icke-spridning samt andra relevanta internationella skyldigheter på området. Parterna är eniga om att denna bestämmelse utgör en väsentlig del av detta avtal.

2. Parterna är överens om att samarbeta i och bidra till kampen mot spridning av massförstörelsevapen och bärare av sådana vapen genom att

a) vidta åtgärder för att, beroende på vad som är tillämpligt, underteckna, ratificera eller ansluta sig till alla andra relevanta internationella instrument och till fullo genomföra dem, och

b) vidareutveckla ett effektivt system för nationell exportkontroll, däribland kontroller av export och transitering av varor med anknytning till massförstörelsevapen, samt kontroller av slutanvändningen av teknik med dubbla användningsområden i samband med massförstörelsevapen.

3. Parterna är överens om att inleda en regelbunden politisk dialog som ska åtfölja och befästa samarbetet i de frågor som avses i denna artikel.

ARTIKEL 10

Handeldvapen och lätta vapen samt kontroll av export av konventionella vapen

1. Parterna erkänner att olaglig tillverkning och smuggling av handeldvapen och lätta vapen, inbegripet ammunition, samt överdriven anhopning, bristfällig hantering, ej tillräckligt säker lagring och okontrollerad spridning av sådana vapen fortsätter att utgöra ett allvarligt hot mot internationell fred och säkerhet.

2. Parterna är överens om att iaktta och fullgöra sina respektive skyldigheter att bekämpa olaglig handel med handeldvapen och lätta vapen, inbegripet ammunition till dessa, enligt befintliga internationella avtal som de är parter i och FN:s säkerhetsråds resolutioner, samt sina åtaganden inom ramen för andra internationella instrument som är tillämpliga på området, såsom Förenta nationernas handlingsprogram för att förebygga, bekämpa och utrota alla former av olaglig handel med handeldvapen och lätta vapen.

3. Parterna ska åta sig att samarbeta och sörja för samordning, komplementaritet och synergi i sina ansträngningar för att ta itu med den olagliga handeln med handeldvapen och lätta vapen, inbegripet ammunition till dessa och förstörelse av alltför stora lager, på global, regional, subregional och nationell nivå, beroende på vad som är tillämpligt.

4. Parterna är dessutom överens om att fortsätta att samarbeta i fråga om kontroll av konventionella vapen, mot bakgrund av rådets gemensamma ståndpunkt 2008/944/Gusp av den 8 december 2008 om fastställande av gemensamma regler för kontrollen av export av militär teknik och krigsmateriel[1] och relevant nationell lagstiftning i Republiken Armenien.

[1] EUT L 335, 13.12.2008, s. 99.

5. Parterna är överens om att inleda en regelbunden politisk dialog som ska åtfölja och befästa samarbetet i de frågor som avses i denna artikel.

ARTIKEL 11

Bekämpning av terrorism

1. Parterna bekräftar vikten av att bekämpa och förebygga terrorism och är överens om att samarbeta på bilateral, regional och internationell nivå för att förebygga och bekämpa terrorism i alla dess former och yttringar.

2. Parterna är överens om att bekämpningen av terrorism måste ske med fullständig respekt för rättsstatsprincipen och i full överensstämmelse med folkrätten, inbegripet internationell människorättslagstiftning, internationell flyktingrätt och internationell humanitär rätt, med principerna i FN-stadgan och med alla relevanta internationella instrument för terrorismbekämpning.

3. Parterna betonar vikten av en allmän ratificering och ett fullständigt genomförande av alla FN:s konventioner och protokoll som har samband med terrorismbekämpning. Parterna är överens om att fortsätta att främja en dialog om utkastet till övergripande konvention om internationell terrorism och att samarbeta om genomförandet av Förenta nationernas globala strategi för terrorismbekämpning, liksom alla relevanta resolutioner från FN:s säkerhetsråd och Europarådets konventioner. Parterna är också överens om att samarbeta för att främja internationellt samförstånd om förebyggande av och kamp mot terrorism.

AVDELNING III

RÄTTVISA, FRIHET OCH SÄKERHET

ARTIKEL 12

Rättsstatsprincipen och respekt för de mänskliga rättigheterna och grundläggande friheterna

1. I sitt samarbete på området frihet, säkerhet och rättvisa ska parterna fästa särskild vikt vid att befästa rättsstatsprincipen, inbegripet rättsväsendets oberoende, tillgången till rättslig prövning och rätten till en rättvis rättegång i enlighet med Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna, samt rättssäkerhetsgarantier i brottmål och brottsoffers rättigheter.

2. Parterna kommer att samarbeta fullt ut för att institutionerna på det rättsvårdande området, i kampen mot korruption och rättskipningsområdet ska fungera på ett ändamålsenligt sätt.

3. Respekten för de mänskliga rättigheterna, icke-diskriminering och de grundläggande friheterna kommer att vara vägledande för allt samarbete om frihet, säkerhet och rättvisa.

ARTIKEL 13

Skydd av personuppgifter

Parterna är överens om att samarbeta för att säkerställa en hög skyddsnivå för personuppgifter i överensstämmelse med Europeiska unionens och Europarådets rättsliga instrument och normer samt internationella rättsliga instrument och normer.

ARTIKEL 14

Samarbete om migration, asyl och gränsförvaltning

1. Parterna bekräftar ånyo vikten av att gemensamt förvalta migrationsströmmar mellan sina territorier och ska inleda en omfattande dialog om alla migrationsrelaterade frågor, inbegripet laglig migration, internationellt skydd och kampen mot irreguljär migration, människosmuggling och människohandel.

2. Samarbetet kommer att grunda sig på en särskild behovsbedömning, som kommer att utföras i samråd mellan parterna, och kommer att genomföras i enlighet med parternas gällande lagstiftning. Samarbetet kommer särskilt att inriktas på

a) insatser mot de bakomliggande orsakerna till migration,

b) utarbetande och genomförande av nationell lagstiftning och praxis när det gäller internationellt skydd i syfte att uppnå överensstämmelse med bestämmelserna i Genèvekonventionen angående flyktingars rättsliga ställning från 1951, protokollet angående flyktingars rättsliga ställning från 1967 och andra relevanta internationella instrument såsom Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna, samt för att trygga respekten för principen om ”non-refoulement”,

c) bestämmelser om rätt till inresa samt rättigheter och rättslig ställning för personer med inresetillstånd, rättvis behandling och integrering av utländska medborgare som lagligen vistas i landet, utbildning samt åtgärder för att motverka rasism och främlingsfientlighet,

d) utarbetande av en verkningsfull politik för att förebygga irreguljär migration, smuggling av migranter och människohandel, bland annat frågan om hur nätverk för sådan smuggling eller människohandel kan bekämpas och hur offren för denna handel kan skyddas inom ramen för relevanta internationella instrument,

e) frågor kring organisation, utbildning, bästa praxis och andra operativa åtgärder på områdena migrationshantering, dokumentsäkerhet, viseringspolitik, gränsförvaltning och informationssystem avseende migration.

3. Samarbetet kan också underlätta cirkulär migration som gynnar utvecklingen.

ARTIKEL 15

Personers rörlighet och återtagande av personer

1. Parterna i följande avtal ska säkerställa full tillämpning av

a) avtalet mellan Europeiska unionen och Republiken Armenien om återtagande av personer utan uppehållstillstånd (nedan kallat *återtagandeavtalet*) som trädde i kraft den 1 januari 2014, och

b) avtalet mellan Europeiska unionen och Republiken Armenien om förenklat utfärdande av viseringar (nedan kallat *viseringsavtalet*) som trädde i kraft den 1 januari 2014.

2. Parterna ska fortsätta att främja medborgarnas rörlighet med hjälp av viseringsavtalet och i sinom tid överväga att inleda en dialog om viseringslättnader, på villkor att förutsättningarna för en väl hanterad och säker rörlighet är förhanden. De ska samarbeta i kampen mot irreguljär migration, däribland genom att genomföra återtagandeavtalet, främja gränsförvaltningspolitiken samt de rättsliga och operativa ramarna.

ARTIKEL 16

Bekämpning av organiserad brottslighet och korruption

1. Parterna ska samarbeta för att bekämpa och förebygga brottslighet och olaglig verksamhet, däribland gränsöverskridande verksamhet, oavsett om den är organiserad eller inte, som till exempel

a) smuggling av migranter och människohandel,

b) smuggling av och olaglig handel med skjutvapen, däribland handeldvapen och lätta vapen,

c) smuggling av och olaglig handel med narkotika,

d) smuggling av och olaglig handel med varor,

e) olaglig ekonomisk och finansiell verksamhet såsom förfalskning, skattebedrägeri och bedrägeri i samband med offentlig upphandling,

f) förskingring i samband med projekt som finansieras av internationella givare,

g) givande och tagande av muta, inom både den privata och offentliga sektorn,

h) förfalskning av handlingar och ingivande av oriktiga uppgifter, och

i) it-brottslighet.

2. Parterna ska stärka det bilaterala, regionala och internationella samarbetet mellan de rättsvårdande organen, bland annat genom att eventuellt utveckla ett samarbete mellan Europeiska unionens byrå för samarbete inom brottsbekämpning (Europol) och de berörda myndigheterna i Republiken Armenien. Parterna åtar sig att på ett verkningsfullt sätt genomföra relevanta internationella standarder, särskilt de som anges i Förenta nationernas konvention mot gränsöverskridande organiserad brottslighet från 2000 och dess tre protokoll. Parterna ska samarbeta för att förebygga och bekämpa korruption i enlighet med Förenta nationernas konvention mot korruption från 2003, rekommendationerna från Gruppen av stater mot korruption (Greco) samt OECD, ska verka för öppenhet i fråga om deklaration av tillgångar, skydd av visselblåsare och utlämning av information om slutliga förmånstagare hos juridiska personer.

ARTIKEL 17

Olaglig narkotika

1. Parterna ska, inom ramen för sina befogenheter och sin behörighet, samarbeta för att sörja för en balanserad och integrerad hållning för att förebygga och bekämpa olaglig narkotika och nya psykoaktiva ämnen. Politiken och åtgärderna mot narkotika ska syfta till att stärka strukturerna för att förebygga och bekämpa olaglig narkotika, minska tillgången till, handeln med och efterfrågan på olaglig narkotika, hantera de hälsomässiga och sociala följderna av narkotikamissbruk i syfte att minska skadorna, samt till att effektivare förebygga avledning av kemiska prekursorer som används för olaglig framställning av narkotika och psykotropa eller psykoaktiva ämnen.

2. Parterna ska komma överens om de samarbetsmetoder som är nödvändiga för att uppnå de mål som avses i punkt 1. Åtgärderna ska bygga på gemensamt överenskomna principer i relevanta internationella överenskommelser och ska syfta till att genomföra rekommendationerna i det slutdokument som antogs vid Förenta nationernas generalförsamlings extra session om narkotikaproblemet i världen i april 2016.

ARTIKEL 18

Penningtvätt och finansiering av terrorism

1. Parterna ska samarbeta i syfte att förhindra att deras finansiella system och andra berörda system används för att tvätta vinning som härrör från brottslig verksamhet i allmänhet och från narkotikabrott i synnerhet eller för att finansiera terrorism. Samarbetet omfattar återkrävande av tillgångar eller medel som härrör från vinning av brott.

2. Samarbetet på detta område ska möjliggöra utbyte av relevanta upplysningar inom ramen för parternas respektive lagstiftning och relevanta internationella instrument, liksom antagande av lämpliga standarder för förebyggande och bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism motsvarande de standarder som antagits av relevanta internationella organ som är verksamma på detta område, såsom arbetsgruppen för finansiella åtgärder mot penningtvätt.

ARTIKEL 19

Samarbete för att bekämpa terrorism

1. I överensstämmelse med de principer som ligger till grund för kampen mot terrorism enligt artikel 11 bekräftar parterna vikten av ett tillvägagångssätt som omfattar såväl brottsbekämpning som rättskipning när det gäller att bekämpa terrorism och är överens om att samarbeta för att förebygga och bekämpa terrorism, i synnerhet genom att

a) utbyta information om terroristgrupper och enskilda och deras stödnätverk i enlighet med internationell och nationell rätt, särskilt bestämmelser om uppgiftsskydd och skydd för privatlivet,

b) utbyta erfarenheter av förebyggande och bekämpning av terrorism, när det gäller medel och metoder och deras tekniska aspekter, samt utbildning, i enlighet med tillämplig lagstiftning,

c) utbyta åsikter om radikalisering och rekrytering och åtgärder för att motverka radikalisering och främja återanpassning,

d) utbyta åsikter om och erfarenheter av misstänkta terroristers gränsöverskridande rörelser och resor samt om terroristhot,

e) utbyta bästa praxis för att skydda de mänskliga rättigheterna i kampen mot terrorism, särskilt i samband med straffrättsliga förfaranden,

f) säkerställa att terroristbrott kriminaliseras, och

g) vidta åtgärder mot risken för kemisk, biologisk, radiologisk och nukleär terrorism och genomföra nödvändiga åtgärder för att förhindra förvärv, överföring och användning för terroriständamål av kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära material, samt för att förhindra olagliga handlingar mot kemiska, biologiska, radiologiska och kärntekniska anläggningar med hög risk.

2. Samarbetet ska bygga på relevanta tillgängliga bedömningar och utföras i samråd mellan parterna.

ARTIKEL 20

Rättsligt samarbete

1. Parterna är överens om att utveckla det rättsliga samarbetet på det civilrättsliga och handelsrättsliga området, särskilt när det gäller förhandling, ratificering och genomförande av multilaterala konventioner om civilrättsligt samarbete, särskilt konventionerna från Haagkonferensen för internationell privaträtt om internationellt rättsligt samarbete och internationella tvister samt skydd av barn.

2. I fråga om straffrättsligt samarbete ska parterna sträva efter att stärka samarbetet om ömsesidig rättslig hjälp på grundval av relevanta multilaterala avtal. Samarbetet ska vid behov omfatta anslutning till och genomförande av FN:s och Europarådets relevanta internationella instrument samt ett närmare samarbete mellan Eurojust och behöriga myndigheter i Republiken Armenien.

ARTIKEL 21

Konsulärt skydd

Republiken Armenien samtycker till att en representerad medlemsstats diplomatiska och konsulära myndigheter ska erbjuda skydd, på samma villkor som för medborgare från den medlemsstaten, till en medborgare från en medlemsstat som inte har någon ständig representation i Republiken Armenien som faktiskt är i stånd att i ett givet fall tillhandahålla konsulärt skydd.

AVDELNING IV

EKONOMISKT SAMARBETE

KAPITEL 1

EKONOMISK DIALOG

ARTIKEL 22

1. Europeiska unionen och Republiken Armenien ska underlätta den ekonomiska reformprocessen genom att förbättra den ömsesidiga förståelsen för grunddragen i sina respektive ekonomier och för hur den ekonomiska politiken utformas och genomförs.

2. Republiken Armenien ska vidta ytterligare åtgärder för att utveckla en välfungerande marknadsekonomi och gradvis närma sina ekonomiska och finansiella bestämmelser och sin politiska och finansiella politik till Europeiska unionens när så är lämpligt. Europeiska unionen ska bistå Republiken Armenien för att säkerställa en sund makroekonomisk politik, däribland oberoende för centralbanken och prisstabilitet, sunda offentliga finanser, samt ett växelkurssystem och en betalningsbalans som är hållbara.

ARTIKEL 23

I detta syfte är parterna överens om att föra en regelbunden ekonomisk dialog som syftar till att

a) utbyta information om makroekonomiska trender och strategier samt om strukturella reformer, bland annat strategier för ekonomisk utveckling,

b) utbyta sakkunskap och bästa praxis på områden som offentliga finanser, penning- och valutapolitiska ramar, politik för finanssektorn och ekonomisk statistik,

c) utbyta information om och erfarenhet av regional ekonomisk integration, inbegripet genomförandet av EU:s ekonomiska och monetära union,

d) se över det bilaterala samarbetet på de ekonomiska, finansiella och statistiska områdena.

ARTIKEL 24

System för internkontroll och revision i den offentliga sektorn

Parterna ska samarbeta på området för internkontroll och extern revision inom den offentliga sektorn med målsättningen att

a) vidareutveckla och genomföra systemet för internkontroll av den offentliga sektorn enligt principen om decentraliserat ledningsansvar och som omfattar en oberoende intern revisionsfunktion för hela den offentliga sektorn i Republiken Armenien, genom harmonisering med allmänt godtagna internationella standarder, ramar, riktlinjer och Europeiska unionens bästa praxis, i enlighet med det reformprogram för internrevision i den offentliga sektorn som godkänts av Republiken Armeniens regering,

b) utveckla ett lämpligt system för finansiell granskning i Republiken Armenien som ska komplettera, men inte dubblera, internrevisionsfunktionen,

c) stödja den centrala harmoniseringsenheten för internrevision i den offentliga sektorn i Republiken Armenien och öka dess möjligheter att styra reformprocessen,

d) ytterligare stärka revisionskammaren i dess roll som högsta revisionsorgan i Republiken Armenien, i synnerhet med avseende på dess ekonomiska, organisatoriska och operativa oberoende i enlighet med internationellt godtagna normer för extern revision (Intosai), och

e) verka för utbyte av information, erfarenheter och goda metoder.

KAPITEL 2

BESKATTNING

ARTIKEL 25

Parterna ska samarbeta för att stärka goda styrelseformer på skatteområdet, i syfte att ytterligare förbättra de ekonomiska förbindelserna, handeln, investeringarna och det lojala samarbetet.

ARTIKEL 26

Vad gäller artikel 25 erkänner parterna principerna om goda styrelseformer på skatteområdet, dvs. principerna om öppenhet, informationsutbyte och lojal skattekonkurrens, och förbinder sig att genomföra dem, i enlighet med medlemsstaternas åtaganden på EU-nivå. Utan att detta påverkar Europeiska unionens eller medlemsstaternas befogenheter ska parterna förbättra det internationella samarbetet på skatteområdet, underlätta skatteuppbörd och utarbeta åtgärder för att effektivt genomföra dessa principer för goda styrelseformer.

ARTIKEL 27

Parterna ska öka och stärka sitt samarbete i syfte att förbättra och utveckla Republiken Armeniens skattesystem och skatteförvaltning, vilket inbegriper att förbättra uppbörds- och kontrollkapaciteten, säkerställa en effektiv skatteuppbörd och stärka kampen mot skattebedrägerier och skatteflykt. Parterna ska inte skilja importerade produkter från liknande inhemska produkter i enlighet med artiklarna I och III i Allmänna tull- och handelsavtalet från 1994 (nedan kallat *Gatt 1994*). Parterna ska sträva efter att främja samarbete och erfarenhetsutbyte om insatser mot skattebedrägerier och skatteflykt, i synnerhet karusellbedrägerier, samt i fråga om lagstiftning om internprissättning och skatteparadis.

ARTIKEL 28

Parterna ska utveckla sitt samarbete i syfte att uppnå en gemensam politik för att motverka och bekämpa bedrägerier med och smuggling av punktskattepliktiga varor. Samarbetet ska omfatta informationsutbyte. I detta syfte ska parterna eftersträva att stärka samarbetet regionalt och i enlighet med Världshälsoorganisationens ramkonvention om tobakskontroll från 2003.

ARTIKEL 29

En regelbunden dialog ska föras om de frågor som omfattas av detta kapitel.

KAPITEL 3

STATISTIK

ARTIKEL 30

Parterna ska utveckla och intensifiera sitt samarbete i statistikfrågor och därigenom bidra till det långsiktiga målet att få fram internationellt jämförbara och tillförlitliga statistikuppgifter i god tid. Ett hållbart, effektivt och fackmässigt oberoende nationellt statistiksystem förväntas frambringa information som är relevant för medborgare, företag och beslutsfattare i Europeiska unionen och Republiken Armenien och göra det möjligt för dem att fatta välgrundade beslut på denna grundval. Det nationella statistiksystemet ska respektera FN:s grundläggande principer för officiell statistik, med beaktande av EU:s regelverk på statistikområdet som inbegriper riktlinjerna för europeisk statistik, i syfte att anpassa den nationella statistikframtagningen till europeiska normer och standarder.

ARTIKEL 31

Samarbetet på området ska ha som målsättning att

a) ytterligare stärka det nationella statistiksystemets kapacitet, däribland den rättsliga grunden, framtagandet av högkvalitativa uppgifter och metadata, spridningsstrategier och användarvänlighet, med beaktande av olika användargrupper i den offentliga och den privata sektorn, universitetsvärlden och samhället i stort,

b) gradvis anpassa Republiken Armeniens statistisksystem till normer och praxis som används i det europeiska statistiksystemet,

c) finjustera tillhandahållandet av uppgifter till Europeiska unionen, med hänsyn till tillämpningen av relevanta internationella och europeiska metoder, inbegripet klassificering,

d) stärka de inhemska statistikernas yrkesmässiga kapacitet och förvaltningskapacitet för att underlätta tillämpningen av Europeiska unionens statistiska standarder och bidra till utvecklingen av Republiken Armeniens statistiksystem,

e) utbyta erfarenheter av utveckling av statistikkunnandet, och

f) främja kvalitetssäkring och kvalitetsstyrning inom alla statistikframställningsprocesser och spridning av statistik.

ARTIKEL 32

Parterna ska samarbeta inom ramen för det europeiska statistiksystemet, där Eurostat är Europeiska unionens statistikmyndighet. Samarbetet ska säkerställa yrkesmässigt oberoende för statistikorganet och tillämpningen av de principer som ligger till grund för riktlinjerna för europeisk statistik och ska inriktas på områdena

a) demografisk statistik, inbegripet folkräkningar och social statistik,

b) jordbruksstatistik, inbegripet jordbruksinventeringar,

c) företagsstatistik, inbegripet företagsregister och användning av administrativa källor för statistiska syften,

d) makroekonomisk statistik, inbegripet nationalräkenskaper, utrikeshandelsstatistik, betalningsbalansstatistik och statistik över utländska direktinvesteringar,

e) energistatistik, inbegripet energibalans,

f) miljöstatistik,

g) regional statistik, och

h) övergripande verksamhet, inbegripet kvalitetssäkring och kvalitetsstyrning, statistisk klassificering, utbildning, spridning och användning av modern informationsteknik.

ARTIKEL 33

Parterna ska bland annat utbyta information och sakkunskap, och utveckla sitt samarbete, med hänsyn till erfarenheterna av den reform av statistiksystemet som inletts inom ramen för olika stödprogram. Ansträngningarna ska inriktas på en fortsatt anpassning till EU:s regelverk på statistikområdet på grundval av den nationella strategin för utveckling av Republiken Armeniens statistiksystem, och med hänsyn till utvecklingen av det europeiska statistiksystemet. Tonvikten i processen för framställning av statistiska uppgifter ska ligga på ökad användning av administrativa register och strömlinjeformning av statistiska undersökningar, samtidigt som hänsyn tas till behovet av att minska belastningen på uppgiftslämnarna. De framställda uppgifterna ska vara relevanta för utformningen och övervakningen av politiken på centrala områden av det sociala och ekonomiska livet.

ARTIKEL 34

En regelbunden dialog ska föras om de frågor som omfattas av detta kapitel. I möjligaste mån ska den verksamhet som genomförs inom det europeiska statistiksystemet, inbegripet utbildning, vara öppen för Republiken Armenien.

ARTIKEL 35

Republiken Armeniens lagstiftning ska gradvis närmas till EU:s regelverk på statistikområdet i enlighet med Eurostats kompendium över statistikkrav som uppdateras varje år och som parterna anser vara fogat till detta avtal.

AVDELNING V

ANDRA SAMARBETSOMRÅDEN

KAPITEL 1

TRANSPORTER

ARTIKEL 36

Parterna ska

a) utöka och stärka sitt transportsamarbete för att bidra till utvecklingen av hållbara transportsystem,

b) främja effektiva, säkra och trygga transporter samt intermodalitet och interoperabilitet mellan transportsystemen, och

c) sträva efter att förbättra de viktigaste transportförbindelserna mellan sina territorier.

ARTIKEL 37

Transportsamarbetet ska omfatta

a) utveckling av en hållbar nationell transportpolitik som omfattar alla transportsätt, särskilt för att säkerställa miljövänliga, effektiva, säkra och trygga transportsystem och stödja integrationen av transportrelaterade frågor i andra politikområden,

b) utveckling av sektorsspecifika strategier mot bakgrund av den nationella transportpolitiken (inbegripet rättsliga krav på uppgradering av teknisk utrustning och transportmedel för att uppfylla högsta internationella krav) för transporter på väg, järnväg, inre vattenvägar, till sjöss samt flygtransport och intermodalitet, bland annat tidtabeller och delmål för genomförandet, administrativa ansvarsområden samt finansieringsplaner,

c) förbättring av infrastrukturpolitiken för att bättre identifiera och utvärdera infrastrukturprojekt för de olika transportsätten,

d) utveckling av finansieringsstrategier med tonvikt på underhåll, kapacitetsbegränsningar och de delar som saknas i infrastrukturen samt på att aktivera och främja den privata sektorns deltagande i transportprojekt,

e) anslutning till relevanta internationella transportorganisationer och transportavtal, bland annat förfaranden för att säkerställa ett strikt genomförande och effektivt verkställande av internationella transportavtal och transportkonventioner,

f) samarbete och informationsutbyte för att utveckla och förbättra transportteknik, till exempel intelligenta transportsystem, och

g) främjande av användningen av intelligenta transportsystem och informationsteknik vid förvaltning och drift av alla transportsätt samt stöd till intermodalitet och samarbete vid användningen av rymdsystem och kommersiella tillämpningar som underlättar transport.

ARTIKEL 38

1. Samarbetet ska också syfta till att förbättra rörligheten för passagerare och varor, underlätta transportflödena mellan Republiken Armenien, Europeiska unionen och tredjeländer i regionen, främja öppna gränser och den gränsöverskridande rörligheten genom att avskaffa administrativa, tekniska och andra hinder, förbättra de befintliga transportnätens funktion och utveckla infrastruktur, särskilt på de huvudtransportleder som förbinder parterna.

2. Samarbetet ska även omfatta åtgärder för att underlätta gränspassage, med vederbörlig hänsyn till de särskilda omständigheterna i kustlösa länder som avses i tillämpliga internationella instrument.

3. Samarbetet ska inbegripa informationsutbyte och gemensam verksamhet

a) på regional nivå, särskilt med hänsyn till framsteg som gjorts inom ramen för olika typer av regionalt transportsamarbete, till exempel transportkorridoren Europa–Kaukasien–Asien (Traceca) och andra transportinitiativ på internationell nivå, däribland avseende internationella transportorganisationer och internationella avtal och konventioner som ratificerats av parterna, och

b) inom ramen för Europeiska unionens olika transportorgan samt det östliga partnerskapet.

ARTIKEL 39

1. För att sörja för en samordnad utveckling och en gradvis liberalisering av lufttransporterna mellan parterna, anpassad till båda parters handelsbehov, bör parterna reglera villkoren för ömsesidigt marknadstillträde inom lufttransport i enlighet med avtalet mellan Europeiska unionen och Republiken Armenien om ett gemensamt luftrum.

2. Innan avtalet om ett gemensamt luftrum ingås får parterna inte vidta några åtgärder som är mer restriktiva eller diskriminerande än de som gäller före den dag då det här avtalet träder i kraft.

ARTIKEL 40

En regelbunden dialog kommer att föras om de frågor som omfattas av detta kapitel.

ARTIKEL 41

1. Republiken Armenien ska närma sin lagstiftning till de EU-rättsakter som anges i bilaga I i enlighet med bestämmelserna i den bilagan.

2. Tillnärmning av lagstiftningen kan även ske med hjälp av sektorsöverenskommelser.

KAPITEL 2

ENERGISAMARBETE INBEGRIPET KÄRNSÄKERHETSFRÅGOR

ARTIKEL 42

1. Parterna ska samarbeta om energifrågor på grundval av principerna om partnerskap, gemensamt intresse, öppenhet och förutsägbarhet. Samarbetet ska eftersträva harmonisering av reglerna på de nedan angivna områdena av energisektorn, med beaktande av behovet av att säkerställa tillgång till säker och miljövänlig energi till överkomliga priser.

2. Samarbetet ska bland annat omfatta följande områden:

a) Energistrategier och energipolitik, också i syfte att främja energitrygghet samt en diversifierad energiförsörjning och energiproduktion.

b) Ökad energitrygghet, också genom att stimulera diversifierade energikällor och energivägar.

c) Utveckling av konkurrensutsatta energimarknader.

d) Främjande av användningen av förnybara energikällor, energieffektivitet och energibesparingar.

e) Främjande av regionalt samarbete om energi och om integrering på de regionala marknaderna.

f) Främjande av gemensamma regelverk för att underlätta handeln med oljeprodukter, elektricitet och potentiellt även andra energiprodukter, samt likvärdiga förutsättningar i fråga om kärnsäkerhet, med inriktning på en hög nivå vad gäller säkerhet och skydd.

g) Den civila kärnenergisektorn, med hänsyn till Republiken Armeniens särskilda omständigheter och med särskild inriktning på en hög nivå av kärnsäkerhet i enlighet med Internationella atomenergiorganets normer samt nedan omnämnda normer och praxis från Europeiska unionen, samt en hög nivå på nukleärt fysiskt skydd, i enlighet med internationella riktlinjer och internationell praxis. Samarbetet på området kommer att omfatta följande:

   i) Utbyte av teknik, bästa praxis och utbildning i fråga om säkerhet och skydd samt avfallshantering för att säkerställa en säker drift av kärnkraftverk.

   ii) Stängning och säker avveckling av kärnkraftverket Medzamor samt snabbt antagande av en färdplan eller handlingsplan i denna fråga, med hänsyn till behovet av att ersätta verket med ny kapacitet för att säkerställa Republiken Armeniens energitrygghet och villkoren för en hållbar utveckling.

h) Prissättning, transitering och transporter, i synnerhet ett allmänt kostnadsbaserat system för överföring av energiresurser om och när det är lämpligt, samt ytterligare preciseringar av situationen i fråga om tillgången till kolväten om det är lämpligt.

i) Främjande av lagstiftning som motsvarar nyckelprinciperna för reglering av energimarknaderna och en icke-diskriminerande tillgång till energinät och infrastruktur för energi till konkurrenskraftiga, öppna och kostnadseffektiva priser samt lämplig och oberoende tillsyn.

j) Vetenskapligt och tekniskt samarbete, inklusive informationsutbyte för utveckling och förbättring av teknik inom produktion, transport, leverans och slutanvändning av energi, varvid särskild uppmärksamhet ägnas åt energieffektiv och miljövänlig teknik.

ARTIKEL 43

En regelbunden dialog kommer att föras om de frågor som omfattas av detta kapitel.

ARTIKEL 44

Republiken Armenien ska närma sin lagstiftning till de instrument som anges i bilaga II i enlighet med bestämmelserna i den bilagan.

KAPITEL 3

MILJÖ

ARTIKEL 45

Parterna ska utveckla och stärka sitt samarbete om miljöfrågor och därigenom bidra till det långsiktiga målet hållbar utveckling och en grön ekonomi. Ett stärkt miljöskydd förväntas gynna medborgarna och företagen i Europeiska unionen och Republiken Armenien, bland annat genom förbättrad folkhälsa, bevarade naturresurser, ökad ekonomisk och miljömässig effektivitet, samt genom användning av modern och renare teknik som bidrar till hållbarare produktionsmönster. Samarbetet ska bedrivas med hänsyn till parternas intresse på grundval av jämlikhet och ömsesidig nytta, det ömsesidiga beroendet mellan parterna på området för miljöskydd, och multilaterala avtal på området.

ARTIKEL 46

1. Samarbetet ska syfta till att bevara, skydda, förbättra och återställa miljöns kvalitet, till att skydda människors hälsa, till ett hållbart utnyttjande av naturresurser samt till att främja internationella åtgärder för att ta itu med regionala och globala miljöproblem, bland annat på följande områden:

a) Miljöstyrning och övergripande frågor, inbegripet strategisk planering, miljökonsekvensbedömning och strategisk miljöbedömning, utbildning, övervakning och miljöinformationssystem, inspektion och kontroll av reglernas efterlevnad, miljöansvar, bekämpning av miljöbrott, gränsöverskridande samarbete, allmänhetens tillgång till miljöinformation, beslutsprocesser samt effektiva förfaranden för administrativ och rättslig prövning.

b) Luftkvalitet.

c) Förvaltning av vattenkvalitet och vattenresurser, inbegripet hantering av översvämningsrisker, vattenbrist och torka.

d) Avfallshantering.

e) Naturskydd, inbegripet skogsbruk och bevarande av biologisk mångfald.

f) Industriella föroreningar och industriella risker.

g) Kemikaliehantering.

2. Samarbetet ska också syfta till att integrera miljöfrågor i andra politikområden än miljöpolitik.

ARTIKEL 47

Parterna ska bland annat

a) utbyta information och sakkunskap,

b) samarbeta regionalt och internationellt, i synnerhet vad gäller multilaterala miljöavtal som ratificerats av parterna, och

c) samarbeta inom ramen för relevanta organ, när så är lämpligt.

ARTIKEL 48

Samarbetet ska bland annat ha som mål att

a) utveckla en allmän nationell miljöstrategi för Republiken Armenien, som omfattar

   i) planerade institutionella reformer (med tidsplaner) för att se till att miljölagstiftningen genomförs och efterlevs,

   ii) fördelning av befogenheter för miljöförvaltningen på nationell, regional och lokal nivå,

   iii) förfaranden för beslutsfattande och genomförande av beslut,

iv) förfaranden för att främja integrering av miljöfrågor i andra politikområden,

v) främjande av åtgärder för en grön ekonomi och miljöinnovation, kartläggning av nödvändiga personalresurser och ekonomiska resurser samt en översynsmekanism, och

b) utveckla sektorsspecifika strategier för Republiken Armenien (däribland klart definierade tidsplaner och delmål för genomförandet, administrativa ansvarsområden samt finansieringsstrategier för investeringar i infrastruktur och teknik) avseende

i) luftkvalitet,

ii) förvaltning av vattenkvalitet och vattenresurser,

iii) avfallshantering,

iv) biologisk mångfald, naturskydd och skogsbruk,

v) industriella föroreningar och industriella risker, och

vi) kemikalier.

ARTIKEL 49

En regelbunden dialog kommer att föras om de frågor som omfattas av detta kapitel.

ARTIKEL 50

Republiken Armenien ska närma sin lagstiftning till de EU-rättsakter och internationella instrument som anges i bilaga III i enlighet med bestämmelserna i den bilagan.

KAPITEL 4

KLIMATFRÅGOR

ARTIKEL 51

Parterna ska utveckla och stärka sitt samarbete för att bekämpa klimatförändringar. Samarbetet ska bedrivas med hänsyn till parternas intresse på grundval av jämlikhet och ömsesidig nytta och det ömsesidiga beroendet mellan bilaterala och multilaterala åtaganden på området.

ARTIKEL 52

Samarbetet ska främja åtgärder på inhemsk, regional och internationell nivå, däribland

a) begränsning av klimatförändringar,

b) anpassning till klimatförändringar,

c) marknadsmekanismer och andra mekanismer för att hantera klimatförändringar,

d) forskning om och utveckling, demonstration, införande, överföring och spridning av ny, innovativ, säker och hållbar koldioxidsnål teknik och anpassningsteknik,

e) integration av klimataspekter i den allmänna och den sektorspecifika politiken, och

f) åtgärder för ökad medvetenhet, utbildning och fortbildning.

ARTIKEL 53

1. Parterna ska bland annat

a) utbyta information och sakkunskap,

b) bedriva gemensam forskning och utbyta information om renare och miljövänlig teknik,

c) genomföra gemensam verksamhet på regional och internationell nivå, även när det gäller multilaterala miljöavtal som parterna ratificerat, såsom Förenta nationernas ramkonvention från 1992 om klimatförändringar (UNFCCC) och klimatavtalet från Paris 2015 samt vid behov gemensam verksamhet inom ramen för relevanta organ.

2. Parterna ska ägna särskild uppmärksamhet åt gränsöverskridande frågor och regionalt samarbete.

ARTIKEL 54

Samarbetet ska bland annat ha som mål att

a) genomföra klimatavtalet från Paris 2015 i enlighet med de principer som fastställs i det här avtalet,

b) öka kapaciteten att vidta effektiva klimatåtgärder,

c) utveckla en övergripande klimatstrategi och handlingsplan för begränsning av och anpassning till klimatförändringarna på lång sikt,

d) utveckla utsatthets- och anpassningsbedömningar,

e) utarbeta en plan för koldioxidsnål utveckling,

f) utarbeta och genomföra långsiktiga åtgärder för att minska klimatförändringarna genom att hantera utsläppen av växthusgaser,

g) förbereda handel med utsläppsrätter,

h) främja tekniköverföring,

i) integrera klimataspekter i den sektorspecifika politiken, och

j) anta åtgärder som rör ämnen som bryter ned ozonskiktet och fluorerade gaser.

ARTIKEL 55

En regelbunden dialog kommer att föras om de frågor som omfattas av detta kapitel.

ARTIKEL 56

Republiken Armenien ska närma sin lagstiftning till de EU-rättsakter och internationella instrument som anges i bilaga IV i enlighet med bestämmelserna i den bilagan.

KAPITEL 5

INDUSTRI- OCH NÄRINGSLIVSPOLITIK

ARTIKEL 57

Parterna ska utveckla och stärka sitt samarbete om industri- och näringslivspolitik och därigenom förbättra företagsklimatet för alla ekonomiska aktörer, men med särskild tonvikt på små och medelstora företag. Det utökade samarbetet bör förbättra den administrativa ramen och regelverket för både företag från Europeiska unionen och företag från Republiken Armenien som är verksamma i Europeiska unionen och Republiken Armenien, och bör grundas på Europeiska unionens industripolitik och politik för små och medelstora företag, med hänsyn till internationellt erkända principer och metoder på området.

ARTIKEL 58

Parterna ska samarbeta för att

a) genomföra strategier för utveckling av små och medelstora företag på grundval av principerna i ”Small Business Act” för Europa, och övervaka genomförandet genom regelbunden rapportering och dialog; detta samarbete kommer också att omfatta en inriktning på mikroföretag och hantverksföretag, som är mycket viktiga för såväl Europeiska unionens ekonomier som för Republiken Armeniens ekonomi,

b) skapa bättre ramvillkor genom utbyte av information och god praxis, och därigenom bidra till bättre konkurrenskraft; samarbetet ska inbegripa hantering av strukturförändringar (omstrukturering) samt miljö- och energifrågor, t.ex. energieffektivitet och renare produktion,

c) förenkla och rationalisera reglerna och regleringspraxis, med särskild inriktning på utbyte av god praxis när det gäller regleringsmetoder, däribland Europeiska unionens principer,

d) uppmuntra utvecklingen av en innovationspolitik genom utbyte av information och god praxis avseende kommersiellt utnyttjande av forskning och utveckling (inbegripet instrument för att stödja teknikbaserade nystartade företag), klusterutveckling och tillgång till finansiering,

e) uppmuntra ökade kontakter mellan företag från Europeiska unionen och företag från Republiken Armenien samt mellan dessa företag och myndigheter i Europeiska unionen och Republiken Armenien,

f) stödja inrättandet av exportfrämjande verksamhet i Republiken Armenien,

g) främja en företagsvänligare miljö i syfte att stärka tillväxtpotentialen och investeringsmöjligheterna, och

h) underlätta moderniseringen och omstruktureringen av industrin i Europeiska unionen och i Republiken Armenien inom vissa sektorer.

ARTIKEL 59

En regelbunden dialog kommer att föras om de frågor som omfattas av detta kapitel. Dialogen kommer också att inbegripa företrädare för företag från Europeiska unionen och företag från Republiken Armenien.

KAPITEL 6

BOLAGSRÄTT, REDOVISNING OCH REVISION
SAMT FÖRETAGSSTYRNING

ARTIKEL 60

1. Parterna erkänner vikten av att i en fungerande marknadsekonomi med ett förutsägbart och öppet företagsklimat ha ändamålsenliga regler och metoder inom områdena bolagsrätt och företagsstyrning, samt inom redovisning och revision, och framhåller vikten av att främja konvergens i lagstiftningen på dessa områden.

2. Parterna ska samarbeta om följande:

a) Utbyte av bästa praxis för att säkerställa tillgängligheten och tillgången till information om de registrerade bolagens organisation och representation på ett öppet och lättillgängligt sätt.

b) Vidareutveckling av politiken för företagsstyrning i enlighet med internationella och i synnerhet OECD:s standarder.

c) Genomförande och konsekvent tillämpning av internationella redovisningsstandarder (IFRS) för den sammanställda redovisningen i börsnoterade bolag.

d) Reglering och tillsyn av revisorer och revisorsyrken.

e) Internationella revisionsstandarder och Internationella revisorsförbundets (Ifac) etiska kod i syfte att genom yrkesorganisationers, revisionsorgans och revisorers efterlevnad av standarder och etiska normer höja revisorernas professionella nivå.

KAPITEL 7

SAMARBETE PÅ OMRÅDET BANK- OCH FÖRSÄKRINGSTJÄNSTER SAMT ANDRA FINANSIELLA TJÄNSTER

ARTIKEL 61

Parterna är överens om betydelsen av ändamålsenlig lagstiftning och praxis samt av samarbete på området finansiella tjänster för att

a) förbättra regleringen av finansiella tjänster,

b) säkerställa ett ändamålsenligt och tillfredsställande skydd av investerare och konsumenter av finansiella tjänster,

c) bidra till det globala finansiella systemets stabilitet och integritet,

d) främja samarbete mellan olika aktörer i det finansiella systemet, bland annat tillsyns- och kontrollmyndigheter,

e) främja en oberoende och ändamålsenlig tillsyn.

KAPITEL 8

SAMARBETE AVSEENDE INFORMATIONSSAMHÄLLET

ARTIKEL 62

Parterna ska främja samarbete om utvecklingen av informationssamhället till förmån för allmänheten och företagen genom att göra informations- och kommunikationsteknik (IKT) allmänt tillgänglig och genom en högre kvalitet på tjänsterna till överkomliga priser. Samarbetet bör syfta till att underlätta tillträdet till marknaderna för elektronisk kommunikation samt uppmuntra konkurrensen och investeringarna inom sektorn.

ARTIKEL 63

Samarbetet ska bland annat omfatta följande:

a) Utbyte av information och bästa praxis om genomförandet av nationella strategier för informationssamhället, bland annat initiativ som syftar till att främja tillgången till bredband, förbättra nätsäkerheten och utveckla offentliga tjänster online.

b) Utbyte av information, bästa praxis och erfarenhet för att främja utvecklingen av en övergripande rättslig ram för elektronisk kommunikation, och särskilt stärka det nationella oberoende tillsynsorganets administrativa kapacitet, verka för en bättre användning av spektrumresurser och främja driftskompatibilitet mellan nät i Republiken Armenien och mellan Republiken Armenien och Europeiska unionen.

ARTIKEL 64

Parterna ska främja samarbete mellan Europeiska unionens tillsynsmyndigheter och Republiken Armeniens nationella tillsynsmyndighet på området elektronisk kommunikation.

ARTIKEL 65

Republiken Armenien ska närma sin lagstiftning till de EU-rättsakter och internationella instrument som anges i bilaga V i enlighet med bestämmelserna i den bilagan.

KAPITEL 9

TURISM

ARTIKEL 66

Parterna ska samarbeta på turismområdet för att stärka utvecklingen av en konkurrenskraftig och hållbar turistnäring som en drivkraft för ekonomisk tillväxt, egenmakt, sysselsättning och utländsk valuta.

ARTIKEL 67

Samarbetet på bilateral, regional och europeisk nivå ska bygga på principerna om

a) respekt för de lokala samhällenas integritet och intressen, särskilt i landsbygdsområden,

b) kulturarvets betydelse, och

c) positivt samspel mellan turism och bevarande av miljön.

ARTIKEL 68

Samarbetet ska inriktas på

a) utbyte av information, bästa praxis och erfarenheter samt know-how, inbegripet om innovativ teknik,

b) inrättande av ett strategiskt partnerskap mellan offentliga och privata intressen och de lokala samhällenas intressen för att säkerställa en hållbar utveckling av turismen,

c) främjande och utveckling av produkter och marknader, infrastruktur, personalresurser och institutionella strukturer för turism samt kartläggning och undanröjande av hinder för resetjänster,

d) utveckling och genomförande av effektiv politik och effektiva strategier, inbegripet lämpliga rättsliga, administrativa och finansiella aspekter,

e) utbildning och kapacitetsuppbyggnad på turismområdet för att förbättra tjänsternas kvalitet, och

f) utveckling och främjande av lokalt förankrad turism.

ARTIKEL 69

En regelbunden dialog kommer att föras om de frågor som omfattas av detta kapitel.

KAPITEL 10

JORDBRUK OCH LANDSBYGDSUTVECKLING

ARTIKEL 70

Parterna ska samarbeta för att främja jordbruks- och landsbygdsutveckling, särskilt genom en gradvis konvergens av politik och lagstiftning.

ARTIKEL 71

Samarbetet mellan parterna inom området jordbruk och landsbygdsutveckling ska bland annat ha som mål att

a) underlätta den ömsesidiga förståelsen av politiken för jordbruk och landsbygdutveckling,

b) stärka den administrativa kapaciteten på central och lokal nivå för planering, utvärdering och genomförande av politiken i enlighet med Europeiska unionens lagstiftning och bästa praxis,

c) främja en modernisering av jordbruksproduktionen och dess hållbarhet,

d) utbyta kunskap och bästa praxis när det gäller politik för landsbygdsutveckling för att främja landsbygdssamhällenas ekonomiska välstånd,

e) förbättra jordbrukssektorns konkurrenskraft samt effektiviteten och öppenheten på marknaderna,

f) främja riktlinjer för kvalitet samt kontrollmekanismer för dessa, särskilt geografiska beteckningar och ekologisk odling,

g) sprida kunskaper om och främja rådgivningsverksamhet för lantbruket, och

h) öka harmoniseringen av frågor som behandlas i internationella organisationer där bägge parter är medlemmar.

KAPITEL 11

FISKERI OCH HAVSSTYRNING

ARTIKEL 72

Parterna ska samarbeta i frågor av gemensamt intresse som rör fiskeri och havsstyrning, och därigenom utveckla ett närmare bilateralt, multilateralt och internationellt samarbete inom fiskerisektorn.

ARTIKEL 73

Parterna ska agera gemensamt, utbyta information och lämna ömsesidigt bistånd för att främja

a) ansvarsfullt fiske och ansvarsfull fiskeriförvaltning som är förenliga med principerna om hållbar utveckling, för att bevara fiskbestånden och ekosystemen i ett gott tillstånd, och

b) samarbete via relevanta multilaterala och internationella organisationer med ansvar för att förvalta och bevara levande akvatiska resurser, i synnerhet genom att stärka lämpliga internationella instrument för övervakning och brottsbekämpning.

ARTIKEL 74

Parterna ska stödja initiativ, såsom ömsesidigt utbyte av erfarenheter och tillhandahållande av stöd, som syftar till att säkerställa genomförandet av en hållbar fiskeripolitik, som bland annat omfattar

a) fiskeriförvaltning och förvaltning av vattenbruksresurser,

b) inspektion och kontroll av fiskeverksamhet,

c) insamling av uppgifter om fångster och landningar samt biologiska och ekonomiska uppgifter,

d) förbättring av marknadernas effektivitet, särskilt genom främjande av producentorganisationer och information till konsumenter samt genom saluföringsnormer och spårbarhet,

e) hållbar utveckling av fiskeområden med sjöstrand eller som inbegriper dammar eller en flodmynning samt med en hög sysselsättning inom fiskerinäringen, och

f) institutionellt erfarenhetsutbyte om lagstiftning för hållbar akvakultur och dess faktiska tillämpning i naturliga sänkor och konstgjorda sjöar.

ARTIKEL 75

Med hänsyn till parternas samarbete inom fiskeri-, transport- och miljöpolitik och annan havsrelaterad politik ska parterna också vid behov samarbeta och tillhandahålla ömsesidigt stöd i havsfrågor, särskilt genom att aktivt stödja en integrerad strategi för havsfrågor och goda styrelseformer i relevanta regionala och internationella havsforum.

KAPITEL 12

GRUVINDUSTRI

ARTIKEL 76

Parterna ska utveckla och stärka sitt samarbete på området gruvindustri och råvaruproduktion, i syfte att främja ömsesidig förståelse, förbättrat företagsklimat, informationsutbyte och samarbete om frågor som inte rör energi, framför allt i samband med brytning av malm och industrimineral.

ARTIKEL 77

Parterna ska samarbeta för att

a) utbyta information om utvecklingen i gruv- och råvarusektorerna,

b) utbyta information om frågor som rör handel med råvaror, i syfte att främja bilaterala utbyten,

c) utbyta information och bästa praxis avseende hållbar utveckling av gruvindustrin, och

d) utbyta information och bästa praxis avseende utbildning, kompetens och säkerhet i gruvindustrin.

KAPITEL 13

SAMARBETE PÅ OMRÅDET FORSKNING OCH INNOVATION

ARTIKEL 78

Parterna ska främja samarbete på alla områden inom civil vetenskaplig forskning, teknisk utveckling och innovation på grundval av principen om ömsesidig nytta och under förutsättning att immateriella rättigheter skyddas på ett lämpligt och verkningsfullt sätt.

ARTIKEL 79

Det samarbete som avses i artikel 78 ska omfatta

a) politisk dialog och utbyte av vetenskaplig och teknisk information,

b) underlättande av adekvat tillträde till varje parts respektive program,

c) initiativ för att stärka forskningskapaciteten och deltagandet för forskningsenheter från Republiken Armenien i Europeiska unionens ramprogram för forskning,

d) främjande av gemensamma forskningsprojekt på alla områden av forskning och innovation,

e) utbildning och rörlighetsprogram för vetenskapsmän, forskare och annan personal som bedriver forsknings- och innovationsverksamhet hos parterna,

f) underlättande, inom ramen för gällande lagstiftning, av den fria rörligheten för de forskare som deltar i den verksamhet som omfattas av detta avtal och de gränsöverskridande transporter av varor som är avsedda för användning i sådan verksamhet, och

g) andra former av samarbete om forskning och innovation efter överenskommelse.

ARTIKEL 80

Inom ramen för detta samarbete bör man eftersträva synergieffekter med verksamhet som finansieras genom Internationella vetenskapliga och tekniska centrumet och annan verksamhet som bedrivs inom ramen för det finansiella samarbetet mellan Europeiska unionen och Republiken Armenien i enlighet med avdelning VII kapitel 1.

KAPITEL 14

KONSUMENTSKYDD

ARTIKEL 81

Parterna ska samarbeta för att sörja för en hög nivå på konsumentskyddet och för att deras konsumentskyddssystem ska bli förenliga.

ARTIKEL 82

Vid behov kan samarbetet omfatta åtgärder för att

a) eftersträva att närma Republiken Armeniens konsumentlagstiftning till Europeiska unionens, samtidigt som man undviker handelshinder,

b) främja informationsutbyte om konsumentskyddssystem, bland annat om konsumentlagstiftningen och dess efterlevnadskontroll, produktsäkerhet för konsumenter, system för informationsutbyte, utbildning av och ökad delaktighet för konsumenter samt prövningsmöjligheter för konsumenter,

c) fortbilda tjänstemän inom förvaltningen och andra företrädare för konsumentintressen, och

d) uppmuntra utvecklingen av oberoende konsumentorganisationer och kontakter mellan företrädare för konsumenter.

ARTIKEL 83

Republiken Armenien ska närma sin lagstiftning till de EU-rättsakter och internationella instrument som anges i bilaga VI i enlighet med bestämmelserna i den bilagan.

KAPITEL 15

SYSSELSÄTTNING, SOCIALPOLITIK OCH LIKA MÖJLIGHETER

ARTIKEL 84

Parterna ska stärka sin dialog och sitt samarbete om främjandet av Internationella arbetsorganisationens (ILO) agenda för anständigt arbete, sysselsättningspolitik, hälsa och säkerhet på arbetsplatsen, dialog mellan arbetsmarknadens parter, socialt skydd, social delaktighet, jämställdhet mellan könen och åtgärder mot diskriminering, och därmed bidra till att främja fler och bättre arbetstillfällen, minskad fattigdom, ökad social sammanhållning, en hållbar utveckling och bättre livskvalitet.

ARTIKEL 85

Samarbetet, som ska grunda sig på utbyte av information och bästa praxis, kan omfatta ett antal frågor som ska väljas ut bland områdena

a) fattigdomsminskning och ökad social sammanhållning,

b) sysselsättningspolitik, med målet att skapa fler och bättre arbetstillfällen med anständiga arbetsvillkor, bland annat i syfte att minska den informella ekonomin och informella sysselsättningen,

c) främjande av aktiva arbetsmarknadsåtgärder och effektiv arbetsförmedling för att modernisera arbetsmarknaderna och genomföra en anpassning till behoven på arbetsmarknaden,

d) främjande av mer inkluderande arbetsmarknader och sociala trygghetssystem där missgynnade personer integreras, bland annat personer med funktionsnedsättning och personer från minoritetsgrupper,

e) lika möjligheter och åtgärder mot diskriminering, med målet att öka jämställdheten mellan könen och garantera lika möjligheter för kvinnor och män samt bekämpa diskriminering på grund av kön, ras eller etniskt ursprung, religion eller övertygelse, funktionshinder, ålder eller sexuell läggning,

f) socialpolitik, med målet att förbättra det sociala skyddet och modernisera systemen för socialt skydd i fråga om kvalitet, tillgänglighet och finansiell hållbarhet,

g) stärkande av arbetsmarknadsparternas deltagande och främjande av dialogen mellan arbetsmarknadens parter, bland annat genom att stärka kapaciteten hos alla berörda aktörer,

h) främjande av hälsa och säkerhet på arbetsplatsen, och

i) främjande av företagens sociala ansvar.

ARTIKEL 86

Parterna ska uppmuntra alla berörda aktörer, inbegripet det civila samhällets organisationer och särskilt arbetsmarknadens parter, att delta i utarbetandet av politik och reformer i Republiken Armenien och i samarbetet mellan parterna inom ramen för detta avtal.

ARTIKEL 87

Parterna ska sträva efter att utöka samarbetet om frågor som rör sysselsättning och socialpolitik i alla berörda regionala, multilaterala och internationella forum och organisationer.

ARTIKEL 88

Parterna ska främja företagens sociala ansvar och ansvarstagande samt uppmuntra ansvarsfullt handlande från företagens sida, i enlighet med exempelvis OECD:s riktlinjer för multinationella företag, FN:s Global Compact-initiativ och ILO:s trepartsdeklaration om principerna för multinationella företag och socialpolitik samt ISO 26000.

ARTIKEL 89

En regelbunden dialog ska föras om de frågor som omfattas av detta kapitel.

ARTIKEL 90

Republiken Armenien ska närma sin lagstiftning till de EU-rättsakter och internationella instrument som avses i bilaga VII i enlighet med bestämmelserna i den bilagan.

KAPITEL 16

SAMARBETE PÅ HÄLSOOMRÅDET

ARTIKEL 91

Parterna ska utveckla sitt samarbete inom folkhälsoområdet för att höja nivån på folkhälsan i enlighet med gemensamma värderingar och principer på området, som en förutsättning för hållbar utveckling och ekonomisk tillväxt.

ARTIKEL 92

Samarbetet ska inriktas på förebyggande och kontroll av smittsamma och icke smittsamma sjukdomar, bland annat genom utbyte av hälsoinformation, främjande av strategin för hälsa inom alla politikområden, samarbete med internationella organisationer, särskilt Världshälsoorganisationen, och genom främjande av genomförandet av internationella hälsoavtal, såsom Världshälsoorganisationens ramkonvention om tobakskontroll från 2003 och det internationella hälsoreglementet.

KAPITEL 17

ALLMÄN OCH YRKESINRIKTAD UTBILDNING SAMT UNGDOMSFRÅGOR

ARTIKEL 93

Parterna ska samarbeta på området allmän och yrkesinriktad utbildning för att intensifiera samarbetet och den politiska dialogen i syfte att närma Republiken Armeniens system för allmän och yrkesinriktad utbildning till Europeiska unionens politik och praxis. Parterna ska samarbeta för att främja livslångt lärande samt uppmuntra samarbete och öppenhet på alla nivåer inom allmän och yrkesinriktad utbildning, med särskild tonvikt på yrkesutbildning och högre utbildning.

ARTIKEL 94

Samarbetet på området allmän och yrkesinriktad utbildning ska bland annat inriktas på att

a) främja livslångt lärande, som är nyckeln till tillväxt och sysselsättning och kan göra det möjligt för medborgarna att delta fullt ut i samhället,

b) modernisera systemen för allmän och yrkesinriktad utbildning, däribland fortbildning av tjänstemän i den offentliga förvaltningen, samt förbättring av kvaliteten på, relevansen av och tillträdet till alla nivåer i utbildningarna, från förskola och barnomsorg till högre utbildning,

c) främja konvergens och samordnande reformer av den högre utbildningen i enlighet med Europeiska unionens agenda för högre utbildning och det europeiska området för högre utbildning (Bolognaprocessen),

d) stärka det internationella akademiska samarbetet, öka deltagandet i EU:s samarbetsprogram och förbättra rörligheten för studerande och lärare,

e) uppmuntra inlärning av främmande språk,

f) utveckla de nationella referensramarna för kvalifikationer för att förbättra öppenheten och erkännandet av kvalifikationer och kompetenser inom ramen för det europeiska nätverket av nationella informationscentrum för erkännande av akademiska betyg respektive nationella informationscentrum för erkännande av akademiska betyg (Enic-Naric) i enlighet med den europeiska referensramen för kvalifikationer,

g) öka samarbetet för att vidareutveckla yrkesutbildning, med hänsyn till god praxis i Europeiska unionen, och

h) stärka förståelsen av och kunskaperna om den europeiska integrationen, den akademiska dialogen om förbindelserna mellan EU och länderna i det östliga partnerskapet samt deltagandet i relevanta EU-program, även på området offentlig förvaltning.

ARTIKEL 95

Parterna är överens om att samarbeta på ungdomsområdet i syfte att

a) stärka samarbetet och utbytet på området ungdomspolitik och icke-formell utbildning för ungdomar och ungdomsledare,

b) underlätta för alla ungdomar att aktivt delta i samhället,

c) stödja ungdomars och ungdomsledares rörlighet som ett sätt att främja interkulturell dialog och förvärvande av kunskap, färdigheter och kompetens utanför de formella utbildningssystemen, inbegripet genom frivilligarbete, och

d) främja samarbete mellan ungdomsorganisationer för att stödja det civila samhället.

KAPITEL 18

SAMARBETE PÅ KULTUROMRÅDET

ARTIKEL 96

Parterna kommer att främja kulturellt samarbete i enlighet med principerna i Unescos konvention om skydd för och främjande av mångfalden av kulturyttringar från 2005. Parterna kommer att sträva efter en regelbunden politisk dialog på områden av ömsesidigt intresse, inbegripet utveckling av kulturnäringen från Europeiska unionen och Republiken Armenien. Samarbetet mellan parterna kommer att främja interkulturell dialog, bland annat genom deltagande av kultursektorn och det civila samhället i Europeiska unionen och Republiken Armenien.

ARTIKEL 97

Samarbetet ska bland annat inriktas på

a) kulturellt samarbete och kulturellt utbyte,

b) rörlighet för konst och konstnärer och förstärkning av kultursektorns kapacitet,

c) interkulturell dialog,

d) dialog om kulturpolitik,

e) programmet Kreativa Europa, och

f) samarbete i internationella forum såsom Unesco och Europarådet för att främja kulturell mångfald samt för att bevara och tillvarata det kulturella och historiska arvet.

KAPITEL 19

SAMARBETE PÅ OMRÅDET AUDIOVISUELLA MEDIER OCH ANDRA MEDIER

ARTIKEL 98

Parterna kommer att främja samarbete på det audiovisuella området. Samarbetet ska stärka den audiovisuella industrin i Europeiska unionen och Republiken Armenien, särskilt genom fortbildning av yrkesverksamma och informationsutbyte.

ARTIKEL 99

1. Parterna ska utveckla en regelbunden dialog på området audiovisuell politik och mediepolitik, och samarbeta för att stärka mediernas oberoende och professionalism samt förbindelserna med Europeiska unionens medier i överensstämmelse med europeiska standarder, däribland Europarådets standarder och Unescos konvention om skydd för och främjande av mångfalden av kulturyttringar från 2005.

2. Samarbetet skulle bland annat kunna omfatta frågan om utbildning av journalister och andra yrkesverksamma på mediaområdet samt mediestöd.

ARTIKEL 100

Samarbetet ska bland annat inriktas på

a) politisk dialog om audiovisuell politik och mediepolitik,

b) samarbete i internationella forum (såsom Unesco och WTO), och

c) audiovisuella och andra medier, inbegripet samarbete i fråga om film.

KAPITEL 20

SAMARBETE PÅ OMRÅDET IDROTT OCH FYSISK AKTIVITET

ARTIKEL 101

Parterna ska främja samarbete på området idrott och fysisk aktivitet, särskilt genom utbyte av information och god praxis för att främja en hälsosam livsstil och goda styrelseformer inom idrotten samt idrottens sociala funktioner och fostrande värderingar och i syfte att bekämpa sådana hot mot idrotten som dopning, uppgjorda matcher, rasism och våld i Europeiska unionen och Republiken Armenien.

KAPITEL 21

SAMARBETE MED DET CIVILA SAMHÄLLET

ARTIKEL 102

Parterna ska inleda en dialog om samarbete med det civila samhället i syfte att

a) stärka kontakterna och utbyta information och erfarenheter mellan alla sektorer inom det civila samhället i Europeiska unionen och Republiken Armenien,

b) sörja för ökad kunskap om och förståelse av Republiken Armenien, inbegripet landets historia och kultur, i Europeiska unionen och särskilt hos de organisationer i det civila samhället som är baserade i medlemsstaterna, och på så sätt göra det möjligt att öka medvetenheten om möjligheterna till framtida förbindelser och utmaningarna i samband med detta, och

c) sörja för ökad kunskap om och förståelse av Europeiska unionen i Republiken Armenien och särskilt hos det civila samhällets organisationer i Republiken Armenien, varvid inriktningen bland annat ska ligga på de värderingar som ligger till grund för Europeiska unionen samt Europeiska unionens politik och funktionssätt.

ARTIKEL 103

1. Parterna ska främja dialog och samarbete mellan berörda parter i det civila samhället från bägge sidor som en integrerad del av förbindelserna mellan Europeiska unionen och Republiken Armenien.

2. Syftet med denna dialog och detta samarbete är att

a) säkerställa det civila samhällets medverkan i förbindelserna mellan Europeiska unionen och Republiken Armenien,

b) öka det civila samhällets deltagande i den offentliga beslutsprocessen, särskilt genom att inleda en öppen, transparent och regelbunden dialog mellan de offentliga institutionerna å ena sidan och representativa sammanslutningar och det civila samhället å den andra,

c) underlätta en process för institutionsuppbyggnad och konsolidering av det civila samhällets organisationer på olika sätt, inbegripet stöd för opinionsbildning, informella och formella nätverk, ömsesidiga besök och seminarier, särskilt i syfte att förbättra den rättsliga ramen för det civila samhället, och

d) göra det möjligt för företrädare för det civila samhället från varje part att bekanta sig med processer för samråd och dialog mellan partner i det civila samhället och arbetsmarknadens parter hos den andra parten, särskilt i syfte att ytterligare integrera det civila samhället i den politiska beslutsprocessen i Republiken Armenien.

ARTIKEL 104

En regelbunden dialog kommer att föras mellan parterna om de frågor som omfattas av detta kapitel.

KAPITEL 22

REGIONAL UTVECKLING SAMT GRÄNSÖVERSKRIDANDE OCH REGIONALT SAMARBETE

ARTIKEL 105

1. Parterna ska främja ömsesidig förståelse av och bilateralt samarbete om politiken för regional utveckling, inbegripet metoder för att utforma och genomföra regionalpolitik, flernivåstyrning och partnerskap, med särskild tonvikt på utveckling av missgynnade områden och territoriellt samarbete, med målet att inrätta kommunikationskanaler och öka informations- och erfarenhetsutbytet mellan nationella, regionala och lokala myndigheter, socio-ekonomiska aktörer och det civila samhället.

2. Parterna ska särskilt samarbeta i syfte att anpassa Republiken Armeniens praxis till principerna om

a) stärkt flernivåstyrning i den mån den påverkar den centrala, regionala och lokala nivån, med särskild tonvikt på sätt att öka de regionala och lokala aktörernas medverkan,

b) befäst partnerskap mellan alla aktörer som medverkar i regional utveckling, och

c) samfinansiering genom finansiella bidrag från de parter som medverkar i genomförandet av program och projekt för regional utveckling.

ARTIKEL 106

1. Parterna ska stödja och stärka de lokala och regionala myndigheternas medverkan i det regionalpolitiska samarbetet, däribland gränsöverskridande samarbete och därmed sammanhängande förvaltningsstrukturer, stärka samarbetet genom inrättande av en möjliggörande rättslig ram, vidmakthålla och utveckla kapacitetsuppbyggande åtgärder samt främja stärkta gränsöverskridande och regionala ekonomiska nätverk och företagsnätverk.

2. Parterna kommer att samarbeta för att befästa den institutionella och operativa kapaciteten hos Republiken Armeniens institutioner på området regional utveckling och fysisk planering, bland annat genom att

a) förbättra den interinstitutionella samordningen, särskilt mekanismen för vertikal och horisontell samverkan mellan central och lokal förvaltning i processen för utarbetande och genomförande av regional politik,

b) bygga upp de regionala och lokala myndigheternas kapacitet att främja gränsöverskridande samarbete, med beaktande av Europeiska unionens regler och praxis, och

c) utbyta kunskap, information och bästa praxis om regional utvecklingspolitik för att främja de lokala samhällenas välstånd och en enhetlig utveckling för regionerna.

ARTIKEL 107

1. Parterna ska stärka och uppmuntra utvecklingen av gränsöverskridande samarbete på andra områden som omfattas av detta avtal, bland annat transport, energi, miljö, kommunikationsnät, kultur, utbildning, turism och hälso- och sjukvård.

2. Parterna ska intensifiera samarbetet mellan sina regioner i form av transnationella och interregionala program, uppmuntra deltagande av Republiken Armeniens regioner i europeiska regionala strukturer och organisationer samt främja deras ekonomiska och institutionella utveckling genom att genomföra projekt av gemensamt intresse.

3. De verksamheter som avses i punkt 2 kommer att äga rum inom ramen för

a) ett fortsatt territoriellt samarbete med europeiska regioner, inklusive genom program för transnationellt och gränsöverskridande samarbete,

b) samarbete inom ramen för det östliga partnerskapet och med Europeiska unionens organ, däribland Regionkommittén, samt deltagande i olika europeiska regionala projekt och initiativ, och

c) samarbete med bland annat Europeiska ekonomiska och sociala kommittén (EESK) och Europeiska observationsnätverket för territoriell utveckling och sammanhållning.

ARTIKEL 108

En regelbunden dialog kommer att föras om de frågor som omfattas av detta kapitel.

KAPITEL 23

CIVILSKYDD

ARTIKEL 109

Parterna ska utveckla och stärka sitt samarbete för att bekämpa naturkatastrofer och katastrofer orsakade av människor. Samarbetet ska bedrivas med hänsyn till parternas intresse på grundval av jämlikhet och ömsesidig nytta, det ömsesidiga beroendet mellan parterna och multilateral verksamhet på området.

ARTIKEL 110

Samarbetet ska syfta till att förbättra förebyggandet av, förberedelserna inför och insatserna vid naturkatastrofer och katastrofer orsakade av människor.

ARTIKEL 111

Parterna ska bland annat utbyta information och sakkunskap och genomföra gemensam verksamhet på bilateral basis och/eller inom ramen för multilaterala program. Samarbetet kan bland annat bedrivas med hjälp av specifika avtal och/eller administrativa överenskommelser som parterna ingår på området civilskydd. Parterna kan gemensamt besluta om särskilda riktlinjer och/eller arbetsplaner för de verksamheter som övervägs eller planeras inom ramen för detta avtal.

ARTIKEL 112

Samarbetet kan omfatta mål såsom att

a) utbyta och regelbundet uppdatera kontaktuppgifter för att säkerställa kontinuitet i dialogen och för att möjliggöra kontakter på dygnet runt-basis,

b) underlätta ömsesidigt bistånd vid allvarliga nödsituationer, i tillämpliga fall och förutsatt att det finns tillräckliga resurser,

c) dygnet runt utbyta varningar i ett tidigt skede och uppdaterad information om storskaliga nödsituationer som påverkar Europeiska unionen eller Republiken Armenien, inbegripet ansökningar och erbjudanden om bistånd,

d) utbyta information om parternas tillhandahållande av bistånd till tredjeländer för nödsituationer, där EU:s civilskyddsmekanism är aktiverad,

e) samarbeta om stöd till värdnationen vid begäran om eller tillhandahållande av bistånd,

f) utbyta bästa praxis och riktlinjer i fråga om förebyggande av, beredskap för och insatser vid katastrofer,

g) samarbeta om katastrofriskreducering, bland annat med stöd av institutionella band och kampanjer, information, utbildning och kommunikation samt bästa praxis som syftar till att förebygga och begränsa effekterna av naturkatastrofer,

h) samarbeta för att förbättra kunskapsbasen om katastrofer samt om bedömningar av faror och risker i samband med katastrofhantering,

i) samarbeta om bedömningen av katastrofers effekter på miljön och folkhälsan,

j) bjuda in experter till särskilda tekniska seminarier och symposier om civilskyddsfrågor,

k) efter en bedömning från fall till fall bjuda in observatörer till särskilda övningar och kurser som anordnas av Europeiska unionen och/eller Republiken Armenien, och

l) stärka samarbetet om det effektivaste sättet att använda den tillgängliga civilskyddskapaciteten.

AVDELNING VI

HANDEL OCH HANDELSRELATERADE FRÅGOR

KAPITEL 1

HANDEL MED VAROR

ARTIKEL 113

Behandling som mest gynnad nation

1. Varje part ska bevilja den andra partens varor behandling som mest gynnad nation i enlighet med artikel I i Allmänna tull- och handelsavtalet från 1994 (nedan kallat *Gatt 1994*) i bilaga 1A till Avtalet om upprättande av Världshandelsorganisationen upprättat i Marrakech den 15 april 1994 (nedan kallat *WTO-avtalet*), inklusive dess tolkningsanmärkningar som i tillämpliga delar införlivats med och utgör en integrerad del av detta avtal.

2. Punkt 1 i denna artikel ska inte gälla förmånsbehandling som medges av endera parten vad gäller ett annat lands varor i enlighet med Gatt 1994.

ARTIKEL 114

Nationell behandling

Varje part ska medge nationell behandling för varor från den andra parten i enlighet med artikel III i Gatt 1994 med tolkningsanmärkningar, som i tillämpliga delar införlivats med och utgör en integrerad del av detta avtal.

ARTIKEL 115

Importtullar och importavgifter

Varje part ska ta ut importtullar och importavgifter i enlighet med sina skyldigheter enligt WTO-avtalet.

ARTIKEL 116

Tullar, skatter eller andra avgifter vid export

Ingen av parterna ska inf öra eller upprätthålla tullar, skatter eller andra avgifter vid export avsedd för den andra partens territorium eller i samband därmed, utöver de som tas ut på likadana varor avsedda för den inhemska marknaden.

ARTIKEL 117

Import- och exportrestriktioner

1. Ingen part får införa eller upprätthålla några förbud eller restriktioner av annat slag än tullar, skatter eller andra avgifter, vare sig genom kvoter, import- eller exportlicenser eller andra åtgärder vid import av en vara från den andra parten eller vid export eller försäljning för export av en vara avsedd för den andra partens territorium, i enlighet med artikel XI i Gatt 1994 och dess tolkningsanmärkningar. I detta syfte har artikel XI i Gatt 1994, med tolkningsanmärkningar, i tillämpliga delar införlivats med och utgör en integrerad del av detta avtal.

2. Parterna ska utbyta information och god praxis avseende exportkontroller av varor med dubbla användningsområden, i syfte att främja konvergensen mellan Europeiska unionens och Republiken Armeniens exportkontroller.

ARTIKEL 118

Återtillverkade produkter

1. Parterna ska enas om att behandla återtillverkade produkter på samma sätt som likadana nyframställda produkter. En part kan kräva särskild märkning av återtillverkade produkter för att inte vilseleda konsumenterna.

2. För tydlighetens skull påpekas att artikel 117.1 är tillämplig på förbud och restriktioner avseende återtillverkade produkter.

3. I enlighet med sina skyldigheter enligt detta avtal och WTO-avtalen får en part kräva att återtillverkade produkter

a) ska identifieras som sådana vid distribution eller försäljning på partens territorium, och

b) ska uppfylla alla tillämpliga tekniska krav som ställs på likvärdiga produkter i nyskick.

4. Om en part inför eller upprätthåller förbud eller restriktioner i fråga om begagnade produkter ska dessa åtgärder inte tillämpas på återtillverkade produkter.

5. Vid tillämpning av denna artikel avses med *återtillverkade produkter* sådana produkter

a) som helt eller delvis består av delar som erhållits från tidigare använda produkter, och

b) som har liknande prestanda och användningssätt som ursprungliga nytillverkade produkter och för vilka samma garanti lämnas som för nytillverkade produkter.

ARTIKEL 119

Tillfällig införsel av varor

Varje part ska bevilja den andra parten befrielse från importavgifter och importtullar på varor som införs tillfälligt, i de fall och enligt de förfaranden som föreskrivs i internationella avtal om tillfällig införsel av varor som är bindande för parten. Denna befrielse ska tillämpas i enlighet med varje parts lagar och andra författningar.

ARTIKEL 120

Transitering

Parterna är överens om att principen om rätt till fri transitering är ett nödvändigt villkor för att uppnå målen i detta avtal. I detta avseende ska varje part införa fri transitering genom sitt territorium av varor avsända från eller avsedda för den andra partens territorium i enlighet med artikel V i Gatt 1994, med tolkningsanmärkningar, som i tillämpliga delar har införlivats med och utgör en integrerad del av detta avtal.

ARTIKEL 121

Handelspolitiska skyddsåtgärder

1. Inget i detta avtal ska skada eller påverka parternas rättigheter och skyldigheter enligt

a) artikel XIX i Gatt 1994 och avtalet om skyddsåtgärder i bilaga 1A till WTO-avtalet,

b) artikel 5 i avtalet om jordbruk i bilaga 1A till WTO-avtalet, när det gäller särskilda bestämmelser om skyddsåtgärder, och

c) artikel VI i Gatt 1994, avtalet om tillämpning av artikel VI i Allmänna tull- och handelsavtalet 1994 i bilaga 1A till WTO-avtalet samt avtalet om subventioner och utjämningsåtgärder i bilaga 1A till WTO-avtalet.

2. De befintliga rättigheter och skyldigheter som avses i punkt 1 och åtgärder som följer därav ska inte omfattas av bestämmelserna om tvistlösning i detta avtal.

ARTIKEL 122

Undantag

1. Parterna bekräftar att deras befintliga rättigheter och skyldigheter enligt artikel XX i Gatt 1994 med dess tolkningsanmärkningar ska tillämpas på handel med varor som omfattas av detta avtal. I detta syfte har artikel XX i Gatt 1994 med tolkningsanmärkningar i tillämpliga delar införlivats med och utgör en integrerad del av detta avtal.

2. Parterna är överens om att innan en part vidtar åtgärder enligt artikel XX i och j i Gatt 1994 ska den parten förse den andra parten med alla relevanta upplysningar i syfte att nå en för båda parter godtagbar lösning. Parterna kan komma överens om de medel som är nödvändiga för att avhjälpa svårigheterna. Om ingen överenskommelse har nåtts inom 30 dagar efter lämnandet av sådana upplysningar, får parten vidta åtgärder enligt denna artikel beträffande varan i fråga. När särskilda och kritiska omständigheter som kräver ett omedelbart ingripande medför att upplysningar eller en undersökning i förväg inte är möjliga, får den part som avser att vidta åtgärderna genast tillämpa de försiktighetsåtgärder som är nödvändiga för att hantera situationen och ska i så fall omedelbart underrätta den andra parten om detta.

KAPITEL 2

TULL

ARTIKEL 123

Tullsamarbete

1. Parterna ska stärka sitt samarbete på tullområdet för att underlätta handeln, säkerställa ett öppet handelsklimat, förbättra säkerheten i leveranskedjan, främja konsumenternas säkerhet, hejda flöden av varor som gör intrång i immateriella rättigheter och för att bekämpa smuggling och bedrägerier.

2. För att genomföra de mål som avses i punkt 1 ska parterna, inom ramen för tillgängliga resurser, samarbeta bland annat i syfte att

a) förbättra lagstiftning, regler och praxis på tullområdet och därmed sammanhängande bindande beslut samt förenkla tullförfaranden i enlighet med internationella överenskommelser och standarder som tillämpas på tull- och handelslättnadsområdet, däribland de som utvecklats av Världshandelsorganisationen och Världstullorganisationen, i synnerhet den internationella konventionen om förenkling och harmonisering av tullförfaranden i dess ändrade lydelse (den reviderade Kyotokonventionen) och med hänsyn till de instrument och bästa praxis som utvecklats av Europeiska unionen, däribland EU-riktlinjerna för tullarbetet,

b) inrätta moderna tullsystem, bland annat modern tullklareringsteknik, bestämmelser för godkända ekonomiska aktörer, automatisk riskbaserad analys och kontroll, förenklade förfaranden för frigörande av varor, kontroller efter klarering, öppen tullvärdesberäkning och bestämmelser för partnerskap mellan tullen och företag,

c) främja högsta integritetsstandard på tullområdet, i synnerhet vid gränserna, genom att tillämpa åtgärder i enlighet med de principer som fastställdes i Tullsamarbetsrådets förklaring om goda styrelseformer och integritet på tullområdet i dess senaste lydelse från juni 2003 (Världstullorganisationens reviderade Arushaförklaring),

d) utbyta bästa praxis och tillhandahålla utbildning och tekniskt stöd för planering och kapacitetsuppbyggnad samt för att säkerställa högsta möjliga integritetsstandarder,

e) när så är lämpligt, utbyta relevant information och uppgifter med förbehåll för parternas rättsliga krav på sekretess för känsliga uppgifter och skyddet av personuppgifter,

f) engagera sig i tullåtgärder som, när det är relevant och lämpligt, samordnas mellan parternas tullmyndigheter,

g) i relevanta och lämpliga fall införa ömsesidigt erkännande av program och tullkontroller för godkända ekonomiska aktörer, inbegripet likvärdiga åtgärder för förenklade handelsprocedurer,

h) i relevanta och lämpliga fall, utnyttja möjligheter till sammankoppling av respektive system för tulltransitering. och

i) förbättra genomförandet av tullrelaterade skyldigheter i handelsförbindelserna mellan Europeiska unionen och Republiken Armenien, däribland samarbete i fråga om varors ursprung.

ARTIKEL 124

Ömsesidigt administrativt bistånd

Utan att det påverkar andra former av samarbete i enlighet med detta avtal, särskilt artikel 123, ska parterna ge varandra administrativt bistånd i tullfrågor i enlighet med bestämmelserna i det protokoll om ömsesidigt administrativt bistånd i tullfrågor som bifogas detta avtal.

ARTIKEL 125

Tullvärdeberäkning

1. Parterna ska tillämpa bestämmelserna i avtalet om tillämpning av artikel VII i Gatt 1994, inbegripet alla senare ändringar därav, för fastställande av tullvärdet på varor i handeln mellan parterna. Dessa bestämmelser i WTO-avtalet införlivas härmed i tillämpliga delar med detta avtal och utgör en del av det.

2. Parterna ska samarbeta i avsikt att uppnå en gemensam syn på frågor som rör beräkning av tullvärde.

ARTIKEL 126

Underkommittén för tullfrågor

1. Härmed inrättas en underkommitté för tullfrågor.

2. Underkommittén för tullfrågor ska hålla regelbundna möten och övervaka genomförandet av detta kapitel, inbegripet frågor som tullsamarbete, underlättande av handel, gränsöverskridande tullsamarbete och tullförvaltning, tullrelaterat tekniskt bistånd, ursprungsregler, tullens verkställande av skyddet för immateriella rättigheter samt ömsesidigt administrativt bistånd i tullfrågor.

3. Underkommittén för tullfrågor ska bland annat

a) se till att detta kapitel och protokollet om ömsesidigt administrativt bistånd i tullfrågor till detta avtal tillämpas korrekt,

b) anta praktiska arrangemang och åtgärder för genomförandet av detta kapitel och protokollet om ömsesidigt administrativt bistånd i tullfrågor till detta avtal, inbegripet för utbyte av information och data, ömsesidigt erkännande av tullkontroller och program för handelspartnerskap samt ömsesidiga förmåner,

c) utbyta synpunkter om alla frågor av gemensamt intresse, inbegripet framtida åtgärder och de resurser som krävs för genomförandet och tillämpningen av dessa, och

d) lämna rekommendationer till partnerskapskommittén när detta är lämpligt.

KAPITEL 3

TEKNISKA HANDELSHINDER

ARTIKEL 127

Syfte

Syftet med detta kapitel är att underlätta handeln med varor mellan parterna, genom att tillhandahålla ett ramverk som gör det möjligt att förebygga, identifiera och undanröja onödiga handelshinder inom ramen för avtalet om tekniska handelshinder i bilaga 1A till WTO-avtalet (nedan kallat *TBT-avtalet*).

ARTIKEL 128

Tillämpningsområde och definitioner

1. Detta kapitel gäller för varje parts utarbetande, fastställande och tillämpning av standarder, tekniska föreskrifter och förfaranden för bedömning av överensstämmelse, enligt definitionerna i TBT-avtalet, som påverkar eller kan påverka varuhandeln mellan parterna.

2. Trots vad som sägs i punkt 1 gäller detta kapitel inte för sanitära och fytosanitära åtgärder enligt definitionerna i bilaga A till avtalet om tillämpning av sanitära och fytosanitära åtgärder i bilaga 1A till WTO-avtalet (nedan kallat *SPS-avtalet*), eller för inköpsspecifikationer som utarbetats av offentliga myndigheter för dessa myndigheters produktions- eller förbrukningskrav.

3. I detta kapitel ska definitionerna i bilaga 1 till TBT-avtalet gälla.

ARTIKEL 129

TBT-avtalet

Parterna bekräftar sina befintliga rättigheter och skyldigheter gentemot varandra enligt TBT-avtalet, som härmed införlivas med detta avtal och utgör en del av det.

ARTIKEL 130

Samarbete om tekniska handelshinder

1. Parterna ska stärka sitt samarbete när det gäller standarder, tekniska föreskrifter, metrologi, marknadsövervakning samt förfaranden för ackreditering och bedömning av överensstämmelse i syfte att öka den ömsesidiga förståelsen av sina respektive system och underlätta tillträdet till sina respektive marknader. I detta syfte ska parterna försöka kartlägga och utveckla system och initiativ för regleringssamarbete lämpliga för särskilda frågor eller sektorer, vilket kan omfatta, men inte är begränsat till, att

a) utbyta information om och erfarenheter av utarbetandet och tillämpningen av parternas respektive tekniska föreskrifter och förfaranden för bedömning av överensstämmelse,

b) arbeta för att om möjligt närma eller anpassa tekniska föreskrifter och förfaranden för bedömning av överensstämmelse,

c) främja samarbete mellan parternas respektive organ med ansvar för metrologi, standardisering, bedömning av överensstämmelse och ackreditering, och

d) utbyta information om utvecklingen i relevanta regionala och multilaterala forum för standarder, tekniska föreskrifter, förfaranden för bedömning av överensstämmelse och ackreditering.

2. För att främja den ömsesidiga handeln ska parterna

a) sträva efter att minska skillnaderna dem emellan avseende tekniska föreskrifter, metrologi, standardisering, marknadsövervakning, ackreditering och bedömning av överensstämmelse, bland annat genom att uppmuntra till användning av relevanta internationellt överenskomna instrument,

b) i enlighet med internationella regler främja användning av ackreditering till stöd för bedömningen av den tekniska kompetensen hos organ för bedömning av överensstämmelse och deras verksamhet, och

c) främja att Republiken Armenien och dess relevanta nationella organ deltar i och om möjligt förvärvar medlemskap i europeiska och internationella organisationer vars verksamhet avser standardisering, bedömning av överensstämmelse, ackreditering, metrologi och därmed sammanhängande uppgifter.

3. Parterna ska eftersträva att införa och upprätthålla förfaranden för att gradvis närma tekniska föreskrifter, standarder och förfaranden för bedömning av överensstämmelse i Republiken Armenien till Europeiska unionens.

4. På områden där anpassning har uppnåtts kan parterna överväga förhandlingar om avtal om förfaranden för bedömning av överensstämmelse hos och godtagande av industriprodukter.

ARTIKEL 131

Märkning och etikettering

1. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 129 i detta avtal, och när det gäller tekniska föreskrifter för etiketterings- eller märkningskrav, bekräftar parterna principerna i artikel 2.2 i TBT-avtalet enligt vilka sådana krav inte får utarbetas, fastställas eller tillämpas med avsikt eller med verkan att skapa onödiga hinder för den internationella handeln. Därför får sådana etiketterings- eller märkningskrav inte vara mer handelsbegränsande än vad som är nödvändigt för att uppfylla ett legitimt mål, med hänsyn till de risker som skulle uppstå om målet inte uppnås. Parterna ska främja användningen av internationellt harmoniserade märkningskrav. När det är lämpligt ska parterna eftersträva att godta avtagbara eller icke-permanenta etiketter.

2. I synnerhet när det gäller obligatoriska krav på etikettering eller märkning ska parterna

a) eftersträva att minimera sina krav på etikettering eller märkning i den ömsesidiga handeln, utom om detta krävs för att skydda hälsa, säkerhet, miljö eller av andra rimliga skäl som avser allmän ordning,

b) behålla rätten att kräva att uppgifterna på etiketterna eller märkningen ska vara på ett av parterna angivet språk.

ARTIKEL 132

Öppenhet

1. Utan att det påverkar tillämpningen av kapitel 12 ska varje part säkerställa att förfarandena för utarbetande av tekniska föreskrifter och förfarandena för bedömning av överensstämmelse medger offentligt samråd med berörda parter på ett lämpligt och tidigt stadium när synpunkterna som följer av det offentliga samrådet ännu kan införas och tas i beaktande, utom om detta inte är möjligt på grund av en nödsituation eller ett hot därom som rör säkerhet, hälsa, miljöskydd eller nationell säkerhet.

2. I enlighet med artikel 2.9 i TBT-avtalet ska varje part på ett lämpligt och tidigt stadium efter anmälan av föreslagna tekniska föreskrifter och förfaranden för bedömning av överensstämmelse medge en tidsfrist för synpunkter. När samråd om föreslagna tekniska föreskrifter eller förfaranden för bedömning av överensstämmelse är öppet för allmänheten ska varje part tillåta den andra parten eller fysiska eller juridiska personer från den andra parten att delta i det öppna samrådet på villkor som inte är mindre gynnsamma än de som beviljas partens egna fysiska eller juridiska personer.

3. Varje part ska säkerställa att deras tekniska föreskrifter och förfaranden för bedömning av överensstämmelse som de antagit är tillgängliga för allmänheten.

KAPITEL 4

SANITÄRA OCH FYTOSANITÄRA FRÅGOR

ARTIKEL 133

Syfte

Syftet med detta kapitel är att fastställa principerna för sanitära och fytosanitära åtgärder i handeln mellan parterna samt för samarbetet om djurens välbefinnande. Dessa principer ska tillämpas av parterna på ett sätt som underlättar handel samtidigt som man bevarar varje parts skyddsnivåer avseende människors, djurs och växters hälsa och liv.

ARTIKEL 134

Multilaterala skyldigheter

Parterna bekräftar sina rättigheter och skyldigheter enligt SPS-avtalet.

ARTIKEL 135

Principer

1. Parterna ska säkerställa att sanitära och fytosanitära åtgärder utvecklas och tillämpas enligt principerna om proportionalitet, öppenhet, icke-diskriminering och vetenskaplig motivering med hänsyn till sådana internationella normer som fastställts bland annat i den internationella växtskyddskonventionen från 1951 (nedan kallad *IPPC*) och av Världsorganisationen för djurhälsa (nedan kallad *OIE*) och Codex Alimentarius-kommissionen.

2. Varje part ska säkerställa att landets sanitära och fytosanitära åtgärder inte godtyckligt eller otillbörligt leder till diskriminering mellan det egna territoriet och den andra partens territorium, i den mån identiska eller likartade förhållanden råder. Sanitära och fytosanitära åtgärder ska inte tillämpas på ett sätt som utgör en förtäckt begränsning av handeln.

3. Varje part ska se till att sanitära och fytosanitära åtgärder, förfaranden och kontroller tillämpas.

4. Varje part ska besvara begäran om information från den andra partens behöriga myndigheter inom två månader från den dag begäran mottogs på ett sätt som inte är mindre gynnsamt för importerade produkter än för likadana inhemska produkter.

ARTIKEL 136

Importkrav

1. Den importerande partens importkrav ska tillämpas på hela den exporterande partens territorium, med förbehåll för artikel 137.

2. Importkraven i certifikat ska bygga på principer från Codex Alimentarius-kommissionen, OIE och IPPC, om inte importkraven har stöd i en vetenskapligt grundad riskbedömning som utförts i enlighet med bestämmelserna i SPS-avtalet.

3. Kraven i importtillstånd ska inte innehålla striktare sanitära och veterinärmedicinska villkor än de som anges i de certifikat som avses i punkt 2.

ARTIKEL 137

Åtgärder som avser djurhälsa och växtskydd

1. Parterna ska erkänna begreppen ”områden fria från växtskadegörare eller sjukdomar” och ”områden med låg förekomst av växtskadegörare eller sjukdomar”, i enlighet med standarder, riktlinjer och rekommendationer i SPS-avtalet och Codex Alimentarius och enligt OIE och IPPC.

2. Vid fastställande av områden fria från växtskadegörare eller sjukdomar och områden med låg förekomst av växtskadegörare eller sjukdomar ska parterna beakta faktorer såsom geografiskt läge, ekosystem, epidemiologisk övervakning och sanitära eller fytosanitära kontrollers effektivitet i områdena.

ARTIKEL 138

Inspektioner och revisioner

Den importerande parten får på egen bekostnad göra inspektioner och revisioner på den exporterande partens territorium för att bedöma dennes inspektions- och certifieringssystem. Sådana inspektioner och revisioner ska utföras i enlighet med relevanta internationella standarder, riktlinjer och rekommendationer.

ARTIKEL 139

Informationsutbyte och samarbete

1. Parterna ska diskutera och utbyta information om befintliga sanitära och fytosanitära åtgärder och djurskyddsåtgärder samt om deras utarbetande och genomförande. Diskussionerna och informationsutbytet ska ske med hänsyn till SPS-avtalet och, när det är tillämpligt, relevanta standarder, riktlinjer och rekommendationer från Codex Alimentarius, OIE och IPPC.

2. Parterna ska samarbeta i fråga om djurhälsa, djurens välbefinnande och växthälsa genom att utbyta information, kunskap och erfarenheter i syfte att bygga upp kapacitet på dessa områden.

3. På någon av parternas begäran ska parterna i god tid inleda en dialog om SPS-frågor för att diskutera sanitära och fytosanitära frågor samt alla andra brådskande frågor som omfattas av detta kapitel. Partnerskapskommittén får anta förfaranderegler för hur sådana dialoger ska genomföras.

4. Parterna ska utse och regelbundet uppdatera kontaktpunkterna för kommunikation om frågor som omfattas av detta kapitel.

ARTIKEL 140

Öppenhet

Varje part ska

a) eftersträva öppenhet i fråga om sanitära och fytosanitära åtgärder som tillämpas på handeln och i synnerhet sanitära och fytosanitära krav som ställs på import från den andra parten,

b) på den andra partens begäran och inom två månader från begäran informera om de sanitära och fytosanitära krav som ställs vid import av vissa varor, däribland om en riskbedömning måste göras, och

c) underrätta den andra parten om allvarliga eller väsentliga risker för allmänhetens, djurs eller växters hälsa, däribland livsmedelsrelaterade kriser; underrättelsen ska göras skriftligt inom två arbetsdagar från den dag då risken upptäcktes.

KAPITEL 5

HANDEL MED TJÄNSTER, ETABLERING OCH ELEKTRONISK HANDEL

AVSNITT A
ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

ARTIKEL 141

Mål, tillämpningsområde och omfattning

1. Parterna bekräftar sina respektive åtaganden inom ramen för WTO-avtalet och fastställer härmed de nödvändiga ordningarna för en gradvis och ömsesidig liberalisering av etablering och handel med tjänster samt för samarbete om elektronisk handel.

2. Inget i detta kapitel ska tolkas så, att det innebär några skyldigheter för parterna när det gäller offentlig upphandling som omfattas av bestämmelserna i kapitel 8.

3. Detta kapitel är inte tillämpligt på sådana subventioner som beviljas av någon part och som omfattas av kapitel 10.

4. I enlighet med detta kapitel behåller varje part rätten att införa och upprätthålla åtgärder för att uppnå legitima politiska mål.

5. Detta kapitel är inte tillämpligt på åtgärder som avser fysiska personer som söker tillträde till en parts arbetsmarknad, och inte heller på åtgärder som rör medborgarskap, bosättning eller fast anställning.

6. Inget i detta kapitel ska hindra en part från att tillämpa åtgärder för att reglera fysiska personers inresa till eller tillfälliga vistelse på dess territorium, inbegripet sådana åtgärder som är nödvändiga för att skydda gränsernas integritet och för att se till att fysiska personers förflyttning över gränserna sker under ordnade former, förutsatt att åtgärderna inte tillämpas på ett sådant sätt att de upphäver eller minskar de förmåner som tillkommer en part enligt villkoren i ett särskilt åtagande i detta kapitel och i bilagorna till detta avtal.

ARTIKEL 142

Definitioner

I detta kapitel gäller följande definitioner:

a) *åtgärd*: en åtgärd som vidtas av någon av parterna, i form av lagar, andra författningar, regler, förfaranden, beslut och administrativa handlingar eller i någon annan form.

b) *åtgärder som införs eller upprätthålls av en part*: åtgärder som vidtas av

i) en parts centrala, regionala eller lokala politiska beslutsförsamlingar och myndigheter, och

ii) en parts icke-statliga organ vid utövandet av befogenheter som en parts centrala, regionala eller lokala politiska beslutsförsamlingar eller myndigheter har delegerat till dem.

c) *fysisk person från en part*: en medborgare i en av medlemsstaterna eller i Republiken Armenien i enlighet med respektive lands lagstiftning.

d) *juridisk person*: ett rättssubjekt som bildats i laga ordning eller på annat sätt organiserats enligt gällande lag, antingen för vinständamål eller i annat syfte, och antingen privatägt eller statsägt, inbegripet bolag, stiftelser, handelsbolag, samriskföretag, enskilda näringsidkare eller föreningar.

e) *juridisk person från en part*: en juridisk person som bildats i enlighet med lagstiftningen i en av medlemsstaterna och Europeiska unionen eller lagstiftningen i Republiken Armenien och som har sitt säte, sin centrala förvaltning eller sin huvudsakliga verksamhet på det territorium där fördraget om Europeiska unionens funktionssätt är tillämpligt eller på Republiken Armeniens territorium.

En juridisk person som endast har sitt säte eller sin centrala förvaltning på det territorium där fördraget om Europeiska unionens funktionssätt är tillämpligt eller på Republiken Armeniens territorium, ska inte anses vara en juridisk person från Europeiska unionen eller en juridisk person från Republiken Armenien, annat än om dess verksamhet har en faktisk och fortlöpande anknytning till Europeiska unionens eller Republiken Armeniens ekonomi.

f) Trots vad som sägs i föregående led ska rederier som är etablerade utanför Europeiska unionen eller Republiken Armenien och som kontrolleras av medborgare i en medlemsstat eller i Republiken Armenien omfattas av bestämmelserna i detta avtal, om deras fartyg är registrerade i enlighet med lagstiftningen i den medlemsstaten respektive i Republiken Armenien och seglar under en medlemsstats eller Republiken Armeniens flagg.

g) *dotterbolag till en juridisk person från en part*: en juridisk person som i praktiken kontrolleras av en annan juridisk person från den parten[1].

h) *filial till en juridisk person*: en affärsverksamhet som inte är en juridisk person och som förefaller vara permanent, exempelvis en förlängning av moderbolaget, har en ledning och är materiellt så utrustad att den kan stå i affärsförbindelse med tredje man på så sätt att tredje man, trots vetskapen om att det vid behov uppkommer ett rättsligt band till moderbolaget, vars huvudkontor finns i utlandet, inte behöver vända sig direkt till moderbolaget utan kan vända sig till filialen.

i) *etablering*:

   i) vad gäller juridiska personer från någon av parterna, rätten att starta och bedriva näringsverksamhet genom att etablera, inbegripet genom förvärv, en juridisk person och/eller skapa en filial eller ett representationskontor i Europeiska unionen eller i Republiken Armenien,

   ii) vad gäller fysiska personer från någon av parterna, fysiska personer som startar och bedriver näringsverksamhet som egenföretagare eller etablerar företag, särskilt bolag, som de faktiskt kontrollerar.

j) *näringsverksamhet*: all verksamhet inom industri, handel och hantverk och inom de fria yrkena, med undantag av verksamhet som bedrivs i samband med utövandet av statliga befogenheter.

[1] En juridisk person kontrolleras av en annan juridisk person om den sistnämnda har befogenhet att utse en majoritet av styrelseledamöterna eller på annat sätt lagenligt leda verksamheten.

k) *verksamhet*: utövande av näringsverksamhet.

l) *tjänster*: varje tjänst inom vilken sektor som helst utom tjänster som tillhandahålls i samband med utövandet av statliga befogenheter.

m) *tjänster och annan verksamhet som tillhandahålls respektive bedrivs i samband med utövandet av statliga befogenheter*: tjänster eller verksamhet som inte tillhandahålls respektive bedrivs vare sig i kommersiellt syfte eller i konkurrens med en eller flera ekonomiska aktörer.

n) *gränsöverskridande tillhandahållande av tjänster*: tillhandahållande av en tjänst

i) från en parts territorium till den andra partens territorium, eller

ii) inom en parts territorium till en tjänstekonsument från den andra parten.

o) *tjänsteleverantör från en part*: varje fysisk eller juridisk person från en part som tillhandahåller eller ämnar tillhandahålla en tjänst.

p) *företagare*: varje fysisk eller juridisk person från en part som bedriver eller ämnar bedriva näringsverksamhet genom en etablering.

AVSNITT B

ETABLERING

ARTIKEL 143

Tillämpningsområde

Detta avsnitt ska tillämpas på åtgärder som införs eller upprätthålls av en part och som påverkar etablering inom all näringsverksamhet, med undantag av

a) utvinning, framställning och bearbetning[1] av kärnmaterial,

b) tillverkning av och handel med vapen, ammunition och krigsmateriel,

c) audiovisuella tjänster,

d) nationellt sjöfartscabotage[2], och

[1] För tydlighetens skull påpekas att med bearbetning av kärnmaterial avses all verksamhet som tas upp i UN ISIC Rev. 3.1 kod 2330.

[2] Utan att det påverkar vilken verksamhet som kan betraktas som cabotage enligt relevant nationell lagstiftning, omfattar nationellt sjöfartscabotage enligt detta kapitel transport av passagerare eller varor mellan en hamn eller plats i Republiken Armenien eller i en av medlemsstaterna och en annan hamn eller plats i Republiken Armenien eller samma medlemsstat, inklusive på dess kontinentalsockel, i enlighet med FN:s havsrättskonvention, och trafik som börjar och slutar i samma hamn eller på samma plats i Republiken Armenien eller i en av medlemsstaterna.

e) nationella och internationella luftfartstjänster[1] inom såväl reguljär som icke-reguljär luftfart, och tjänster i direkt anslutning till utövandet av trafikrättigheter, med undantag av

i) reparation och underhåll av luftfartyg, varvid luftfartyget under den tid reparationen eller underhållet utförs tas ur bruk,

ii) försäljning och marknadsföring av lufttransporttjänster,

iii) tjänster som rör datoriserade bokningssystem (CRS-tjänster),

iv) marktjänster, och

v) flygplatstjänster.

ARTIKEL 144

Nationell behandling och behandling som mest gynnad nation

1. Om inte annat följer av de förbehåll som förtecknas i bilaga VIII-E ska Republiken Armenien från och med detta avtals ikraftträdande

a) vad gäller etablering av dotterbolag, filialer och representationskontor medge fysiska och juridiska personer från Europeiska unionen en behandling som inte är mindre förmånlig än den som Republiken Armenien medger sina egna juridiska personer, filialer och representationskontor eller ett tredjelands juridiska personer, filialer och representationskontor, beroende på vilken som är mest gynnsam, och

[1] Villkoren för ömsesidigt marknadstillträde inom lufttransport kommer att regleras i det framtida avtalet mellan parterna om upprättande av ett gemensamt luftrum.

b) vad gäller den verksamhet som bedrivs i Republiken Armenien av dotterbolag och filialer till och representationskontor för fysiska eller juridiska personer från Europeiska unionen, så snart de är etablerade medge dessa en behandling som inte är mindre förmånlig än den som Republiken Armenien medger sina egna juridiska personer, filialer och representationskontor eller juridiska personer, filialer och representationskontor för juridiska personer från ett tredjeland, beroende på vilken som är mest gynnsam.[1]

2. Om inte annat följer av de förbehåll som förtecknas i bilaga VIII-A ska Europeiska unionen från och med detta avtals ikraftträdande

a) vad gäller etablering av dotterbolag, filialer och representationskontor medge fysiska och juridiska personer från Republiken Armenien en behandling som inte är mindre förmånlig än den som Europeiska unionen medger sina egna juridiska personer, filialer och representationskontor eller ett tredjelands juridiska personer, filialer och representationskontor, beroende på vilken som är mest gynnsam, och

b) vad gäller den verksamhet som bedrivs i Europeiska unionen av dotterbolag och filialer till och representationskontor för fysiska eller juridiska personer från Republiken Armenien, så snart de är etablerade medge dessa en behandling som inte är mindre förmånlig än den som unionen medger sina egna juridiska personer, filialer och representationskontor eller juridiska personer, filialer och representationskontor för juridiska personer från ett tredjeland, beroende på vilken som är mest gynnsam[2].

---

[1] Denna skyldighet gäller inte bestämmelser om investeringsskydd som inte omfattas av detta avsnitt, inbegripet bestämmelser om förfaranden för tvistlösning mellan investerare och stater, och som anges i andra avtal.

[2] Denna skyldighet gäller inte bestämmelser om investeringsskydd som inte omfattas av detta avsnitt, inbegripet bestämmelser om förfaranden för tvistlösning mellan investerare och stater, och som anges i andra avtal.

3. Om inte annat följer av de förbehåll som förtecknas i bilagorna VIII-A och VIII-E, ska parterna inte anta några nya åtgärder som medför att juridiska personer från motparten diskrimineras på den andra partens territorium i förhållande till det landets juridiska personer vid etablering och den verksamhet som bedrivs efter etableringen.

ARTIKEL 145

Översyn

I syfte att gradvis liberalisera etableringsvillkoren ska partnerskapskommittén, i dess konstellation för handelsfrågor, regelbundet se över de rättsliga ramarna[1] och klimatet för etablering.

ARTIKEL 146

Andra avtal

Inget i detta kapitel ska tolkas som någon begränsning av rätten för parternas investerare att åtnjuta en förmånligare behandling som föreskrivs i något befintligt eller framtida internationellt avtal rörande investeringar som en medlemsstat och Republiken Armenien är part i.

[1] Detta omfattar detta kapitel samt bilagorna VIII-A och VIII-E.

ARTIKEL 147

Behandling av filialer och representationskontor

1. Bestämmelserna i artikel 144 utesluter inte att en part tillämpar särskilda regler för etablering och verksamhet på sitt territorium när det gäller filialer och representationskontor till juridiska personer från den andra parten som inte etablerats som bolag på den första partens territorium, om reglerna är berättigade med hänsyn till rättsliga eller tekniska skillnader mellan sådana filialer och representationskontor och filialer och representationskontor till juridiska personer som etablerats som bolag på den första partens territorium, eller, om det rör sig om finansiella tjänster, av försiktighetsskäl.

2. Skillnaden i behandling får inte gå utöver vad som är nödvändigt till följd av sådana rättsliga eller tekniska skillnader eller, när det gäller finansiella tjänster, av försiktighetsskäl.

AVSNITT C

GRÄNSÖVERSKRIDANDE TILLHANDAHÅLLANDE AV TJÄNSTER

ARTIKEL 148

Tillämpningsområde

Detta avsnitt gäller för åtgärder som parterna vidtar och som påverkar det gränsöverskridande tillhandahållandet av tjänster inom alla tjänstesektorer, med undantag för

a) audiovisuella tjänster,

b) nationellt sjöfartscabotage[1], och

c) nationella och internationella luftfartstjänster[2] inom såväl reguljär som icke-reguljär luftfart, och tjänster i direkt anslutning till utövandet av trafikrättigheter, med undantag av

   i) reparation och underhåll av luftfartyg, varvid luftfartyget under den tid reparationen eller underhållet utförs tas ur bruk,

[1] Utan att det påverkar vilken verksamhet som kan betraktas som cabotage enligt relevant nationell lagstiftning, omfattar nationellt cabotage enligt detta kapitel transport av passagerare eller varor mellan en hamn eller plats i Republiken Armenien eller i en av medlemsstaterna och en annan hamn eller plats i Republiken Armenien eller samma medlemsstat, inklusive på dess kontinentalsockel, i enlighet med FN:s havsrättskonvention, och trafik som börjar och slutar i samma hamn eller på samma plats i Republiken Armenien eller i en av medlemsstaterna.

[2] Villkoren för ömsesidigt marknadstillträde inom lufttransport kommer att regleras i det framtida avtalet mellan parterna om upprättande av ett gemensamt luftrum.

ii) försäljning och marknadsföring av lufttransporttjänster,

iii) tjänster som rör datoriserade bokningssystem (CRS-tjänster),

iv) marktjänster, och

v) flygplatstjänster.

ARTIKEL 149

Marknadstillträde

1. I fråga om marknadstillträde genom gränsöverskridande tillhandahållande av tjänster ska varje part medge tjänster och tjänsteleverantörer från den andra parten en behandling som inte är mindre förmånlig än den som fastställs i de särskilda åtagandena i bilagorna VIII-B och VIII-F.

2. Inom sektorer där åtaganden om marknadstillträde gjorts får en part inte införa eller upprätthålla, vare sig regionalt eller på hela sitt territorium, såvida inte annat anges i bilagorna VIII-B och VIII-F, följande åtgärder:

a) Begränsningar av antalet tjänsteleverantörer genom numeriska kvoter, monopol eller tjänsteleverantörer med ensamrätt eller genom krav på prövning av det ekonomiska behovet.

b) Begränsningar av det totala värdet av tjänstetransaktioner eller av tillgångar genom numeriska kvoter eller krav på prövning av det ekonomiska behovet.

c) Begränsningar av det totala antalet tjänster som tillhandahålls eller av den totala kvantiteten tjänsteproduktion, uttryckt i angivna numeriska enheter genom kvoter eller krav på prövning av det ekonomiska behovet.

ARTIKEL 150

Nationell behandling

1. Inom de sektorer för vilka åtaganden om marknadstillträde anges i bilagorna VIII-B och VIII-F och med iakttagande av de villkor och förbehåll som fastställs där, ska varje part, i fråga om alla åtgärder som påverkar det gränsöverskridande tillhandahållandet av tjänster, medge tjänster och tjänsteleverantörer från den andra parten en behandling som inte är mindre förmånlig än den som parten medger sina egna tjänster och tjänsteleverantörer av samma slag.

2. En part kan uppfylla kravet i punkt 1 genom att ge den andra partens tjänster eller tjänsteleverantörer en behandling som antingen är formellt densamma eller formellt olik den behandling som parten medger sina egna tjänster och tjänsteleverantörer av samma slag.

3. En till formen identisk eller en till formen olik behandling ska anses vara mindre förmånlig om den ändrar konkurrensvillkoren till förmån för tjänster eller tjänsteleverantörer från parten i jämförelse med tjänster eller tjänsteleverantörer av samma slag från den andra parten.

4. Särskilda åtaganden enligt denna artikel ska inte tolkas som att en part måste kompensera för inneboende konkurrensnackdelar som beror på de aktuella tjänsternas eller tjänsteleverantörernas utländska natur.

ARTIKEL 151

Förteckning över åtaganden

1. De sektorer som respektive part liberaliserar enligt detta kapitel samt de begränsningar av marknadstillträde och nationell behandling som genom förbehåll gäller för tjänster och tjänsteleverantörer från den andra parten i dessa sektorer anges i förteckningarna över åtaganden i bilagorna VIII-B och VIII-F.

2. Utan att det påverkar parternas rättigheter och skyldigheter som följer av eller kan komma att följa av den europeiska konventionen om gränsöverskridande television från 1989 och den europeiska konventionen om samproduktion av filmverk från 1992, ska förteckningarna över åtaganden i bilagorna VIII-B och VIII-F inte omfatta åtaganden om audiovisuella tjänster.

ARTIKEL 152

Översyn

I syfte att åstadkomma en gradvis liberalisering av det gränsöverskridande tillhandahållandet av tjänster mellan parterna ska partnerskapskommittén, i dess konstellation för handelsfrågor, regelbundet se över förteckningen över åtaganden som avses i artiklarna 149–151 i detta avtal. Vid dessa översyner ska hänsyn tas bland annat till den gradvisa tillnärmning som avses i artiklarna 169, 180 och 192, och dess effekter för avskaffandet av de kvarvarande hindren för det gränsöverskridande tillhandahållandet av tjänster mellan parterna.

AVSNITT D

TILLFÄLLIG NÄRVARO AV FYSISKA PERSONER FÖR AFFÄRSÄNDAMÅL

ARTIKEL 153

Tillämpningsområde och definitioner

1. Detta avsnitt gäller för åtgärder som parterna vidtar avseende inresa till och tillfällig vistelse på deras territorium för nyckelpersonal, praktikanter med akademisk examen och säljare av företagstjänster, tjänsteleverantörer som tillhandahåller tjänster på avtalsbasis samt oberoende yrkesutövare, utan att det påverkar tillämpningen av artikel 141.5.

I detta avsnitt gäller följande definitioner:

a) *nyckelpersonal*: fysiska personer som är anställda av en sådan juridisk person från en part som inte är en ideell organisation[1], och som ansvarar för etablering eller personer som ser till att styrningen, förvaltningen och driften fungerar som den ska och som antingen är affärsresenärer med ansvar för en etablering eller är föremål för företagsintern överföring.

b) *affärsresenärer med ansvar för etablering*: fysiska personer i ledande ställning som ansvarar för en etablering och som inte erbjuder eller tillhandahåller tjänster eller näringsverksamhet som inte krävs för etableringen och som inte får ersättning från någon källa på värdpartens territorium.

c) *personer som är föremål för företagsintern överföring*: fysiska personer som har varit anställda hos eller delägare i en juridisk person från en part under minst ett år och som tillfälligt överförs till den juridiska personens dotterbolag, filial eller moderföretag med etablering på den andra partens territorium, och som antingen är chefer eller specialister.

d) *chefer*: fysiska personer i ledande ställning i en juridisk person, som i första hand leder företagets etablering och som står under allmänt överinseende av och får instruktioner främst från styrelsen eller bolagets aktieägare eller motsvarande, och vars arbetsuppgifter åtminstone omfattar

[1] Hänvisningen med uttrycket ”som inte är en ideell organisation” gäller enbart Belgien, Tjeckien, Danmark, Tyskland, Irland, Grekland, Spanien, Frankrike, Italien, Cypern, Lettland, Litauen, Luxemburg, Malta, Nederländerna, Österrike, Portugal, Slovenien, Finland och Förenade kungariket.

i) ledning av företagets etablering eller en avdelning eller underavdelning av det som etableras,

ii) övervakning och kontroll av det arbete som utförs av annan tillsyns- eller ledningspersonal eller personal med särskilda fackkunskaper, och

iii) behörighet att personligen anställa och säga upp personal eller tillstyrka anställning, uppsägning och andra personalåtgärder.

e) *specialister*: personer som arbetar inom en juridisk person från en part och som har ovanliga kunskaper av väsentlig betydelse för etableringens produktion, forskningsutrustning, metoder, processer, förfaranden eller förvaltning.

Vid bedömningen av sådana kunskaper beaktas inte endast kunskaper som är specifika för etableringen utan även om personen har en hög kvalifikationsnivå, däribland lämplig yrkeserfarenhet, för en typ av arbete eller en bransch som kräver särskilt tekniskt kunnande, inbegripet en officiellt godkänd yrkestillhörighet.

f) *praktikanter med akademisk examen*: fysiska personer som har varit anställda hos en juridisk person från en part, eller hos dess filial, under minst ett år, som har en universitetsexamen och som tillfälligt överförs till den juridiska personens etablering på den andra partens territorium, för karriärutvecklingsändamål eller för att få utbildning i affärsteknik eller affärsmetoder[1].

[1] Den etablering som tar emot praktikanten kan åläggas att i förväg lämna in ett utbildningsprogram för hela vistelsen för godkännande; programmet ska visa att syftet med vistelsen är utbildning. För Tjeckien, Tyskland, Spanien, Frankrike, Litauen, Ungern och Österrike måste utbildningen ha anknytning till den avlagda universitetsexamen.

g) *säljare av företagstjänster*:[1] fysiska personer som företräder en tjänste- eller varuleverantör från en part och som söker rätt till inresa och tillfällig vistelse på den andra partens territorium för att förhandla om försäljning av tjänster eller varor, eller för att ingå avtal om att sälja tjänster eller varor för den leverantörens räkning; de arbetar inte med direktförsäljning till allmänheten, får ingen ersättning från någon källa inom värdparten och utför inte tjänster på provisionsbasis.

h) *tjänsteleverantörer som tillhandahåller tjänster på avtalsbasis*: fysiska personer som är anställda av en juridisk person från en part som inte är en byrå för rekrytering och förmedling av personal eller agerar genom en sådan byrå, som inte är etablerad på den andra partens territorium, och som i god tro har tecknat ett avtal för att tillhandahålla tjänster med en slutkonsument i den sistnämnda parten, vilket kräver att de anställda tillfälligt uppehåller sig i den parten för att fullgöra avtalet om tillhandahållande av tjänster.[2]

i) *oberoende yrkesutövare*: fysiska personer som medverkar vid tillhandahållandet av en tjänst, som är etablerade som egenföretagare på en parts territorium, som inte är etablerade på den andra partens territorium och som i god tro har tecknat ett avtal (annat än genom en byrå för rekrytering och förmedling av personal) för att tillhandahålla tjänster med en slutkonsument i den sistnämnda parten, vilket kräver att de tillfälligt uppehåller sig i den parten för att fullgöra avtalet om tillhandahållande av tjänster.[3]

---

[1] Förenade kungariket: Kategorin säljare av företagstjänster erkänns bara för säljare av tjänster.

[2] Det tjänsteavtal som avses i leden h och i ska vara förenligt med lagar, andra författningar och krav i den part där avtalet genomförs.

[3] Det tjänsteavtal som avses i leden h och i ska vara förenligt med lagar, andra författningar och krav i den part där avtalet genomförs.

j) *kvalifikationer*: examens-, utbildnings- och andra behörighetsbevis för en yrkesutbildning vilka utfärdats av en myndighet som utsetts enligt bestämmelser i lagar eller andra författningar.

ARTIKEL 154

Nyckelpersonal och praktikanter med akademisk examen

1. För varje sektor som omfattas av åtaganden i enlighet med avsnitt B och med iakttagande av förbehållen i bilaga VIII-C ska varje part tillåta att företagare från den andra parten hos sin etablering anställer fysiska personer från den parten, under förutsättning att de anställda är nyckelpersonal eller praktikanter med akademisk examen enligt definitionerna i artikel 153. Inresa och tillfällig vistelse för nyckelpersonal och praktikanter med akademisk examen ska gälla under högst tre år för personer som är föremål för företagsintern överföring, 90 dagar under en tolvmånadersperiod för affärsresenärer med ansvar för etablering och ett år för praktikanter med akademisk examen.

2. För varje sektor som omfattas av åtaganden i enlighet med avsnitt B får en part inte införa eller upprätthålla, vare sig regionalt eller på hela sitt territorium, såvida inte annat anges i bilaga VIII-C, åtgärder som utgör begränsningar, genom numeriska kvoter eller krav på prövning av det ekonomiska behovet, av det totala antalet fysiska personer som en företagare får anställa som nyckelpersonal och praktikanter med akademisk examen inom en viss sektor, eller diskriminerande begränsningar.

ARTIKEL 155

Säljare av företagstjänster

För varje sektor som omfattas av åtaganden i enlighet med avsnitt B eller C och med iakttagande av förbehållen i bilaga VIII-C ska varje part tillåta inresa och tillfällig vistelse för säljare av företagstjänster under en period på högst 90 dagar under en tolvmånadersperiod.

ARTIKEL 156

Tjänsteleverantörer som tillhandahåller tjänster på avtalsbasis

1. Parterna bekräftar sina respektive skyldigheter som följer av åtagandena enligt WTO:s allmänna tjänstehandelsavtal (nedan kallat *Gats*) i fråga om inresa och tillfällig vistelse för tjänsteleverantörer som tillhandahåller tjänster på avtalsbasis.

2. I enlighet med bilagorna VIII-D och VIII-G ska varje part tillåta att tjänsteleverantörer som tillhandahåller tjänster på avtalsbasis från den andra parten tillhandahåller tjänster på deras territorium, på villkor att

a) de fysiska personerna medverkar vid tillhandahållandet av en tjänst på tillfällig basis i egenskap av anställda hos en juridisk person som har tecknat ett tjänsteavtal för en period av högst tolv månader,

b) de fysiska personer som reser in på den andra partens territorium har erbjudit tjänster i egenskap av anställda hos den juridiska person som tillhandahåller tjänsterna under minst det år som föregår inlämnandet av ansökan om inresa till den andra parten och dessutom när ansökan om inresa till den andra partens territorium gjordes har minst tre års yrkeserfarenhet[1] av den näringsgren som avtalet avser,

c) de fysiska personer som reser in till den andra parten har

i) universitetsexamen eller kvalifikationer som styrker motsvarande kunskaper[2], och

ii) yrkeskvalifikationer som krävs för att bedriva en verksamhet enligt de lagar, författningar och andra rättsliga krav som gäller hos den part där tjänsten tillhandahålls,

d) de fysiska personerna inte erhåller någon annan ersättning för tillhandahållandet av tjänsterna på den andra partens territorium än den ersättning som betalas av den juridiska person som den fysiska personen är anställd hos,

e) de fysiska personernas inresa och tillfälliga vistelse i den berörda parten inte överskrider sammanlagt sex månader, eller för Luxemburg 25 veckor, under någon tolvmånadersperiod eller under avtalets giltighetstid, beroende på vilken som är kortast,

f) tillträde enligt denna artikel enbart gäller den tjänst som omfattas av avtalet och inte medför någon rätt att använda yrkestiteln i den part där tjänsten tillhandahålls, och

---

[1] Erhållen efter att personen uppnått myndighetsålder.

[2] Om examen eller kvalifikationen inte har erhållits i den part där tjänsten tillhandahålls får parten avgöra om den är likvärdig den universitetsexamen som krävs i det landet.

g) antalet personer som omfattas av tjänsteavtalet inte är större än vad som krävs för att fullgöra avtalet, i enlighet med lagar, författningar och andra rättsliga krav hos den part där tjänsten tillhandahålls.

ARTIKEL 157

Oberoende yrkesutövare

I enlighet med bilagorna VIII-D och VIII-G ska varje part tillåta att oberoende yrkesutövare från den andra parten tillhandahåller tjänster på deras territorium, på villkor att

a) de fysiska personerna medverkar vid tillhandahållandet av en tjänst på tillfällig basis i egenskap av egenföretagare etablerade i den andra parten och har tecknat ett tjänsteavtal för en period av högst tolv månader,

b) de fysiska personer som reser in till den andra parten vid inlämnandet av ansökan om inresa till den andra parten har minst sex års yrkeserfarenhet från den näringsgren som avtalet avser,

c) de fysiska personer som reser in till den andra parten har

i) universitetsexamen eller kvalifikationer som styrker motsvarande kunskaper[1], och

ii) yrkeskvalifikationer som krävs för att bedriva en verksamhet enligt de lagar, författningar och andra rättsliga krav som gäller hos den part där tjänsten tillhandahålls,

d) de fysiska personernas inresa och tillfälliga vistelse i den berörda parten inte överskrider sammanlagt sex månader, eller för Luxemburg 25 veckor, under någon tolvmånadersperiod eller under avtalets giltighetstid, beroende på vilken som är kortast, och

e) tillträde enligt denna artikel enbart gäller den tjänst som omfattas av avtalet och inte medför någon rätt att använda yrkestiteln i den part där tjänsten tillhandahålls.

[1] Om examen eller kvalifikationen inte har erhållits i den part där tjänsten tillhandahålls får parten avgöra om den är likvärdig den universitetsexamen som krävs i det landet.

AVSNITT E

REGELVERK

UNDERAVSNITT I

INHEMSKA REGLERINGAR

ARTIKEL 158

Tillämpningsområde och definitioner

1. Detta avsnitt gäller för åtgärder som parterna vidtar avseende licenskrav och licensförfaranden eller kvalifikationskrav och kvalifikationsförfaranden som påverkar

a) gränsöverskridande tillhandahållande av tjänster,

b) rätten för fysiska eller juridiska personer från den andra parten att etablera sig på deras territorium, och

c) rätten till tillfällig vistelse på deras territorium för sådana kategorier av fysiska personer som avses i artikel 153.

2. När det gäller gränsöverskridande tillhandahållande av tjänster ska detta avsnitt endast tillämpas på de sektorer där parterna gjort särskilda åtaganden och i den mån dessa särskilda åtaganden är tillämpliga. I fråga om etablering ska detta avsnitt inte tillämpas på områden i den mån förbehåll gjorts i bilagorna VIII-A och VIII-E. I fråga om fysiska personers tillfälliga vistelse ska detta avsnitt inte tillämpas på områden i den mån förbehåll gjorts i bilagorna VIII-C, VIII-D och VIII-G.

3. Detta avsnitt är inte tillämpligt på åtgärder i den mån de utgör en inskränkning som omfattas av en tidsplan.

4. I detta avsnitt gäller följande definitioner:

a) *licenskrav*: andra materiella krav än kvalifikationskrav som en fysisk eller juridisk person måste uppfylla för att erhålla, ändra eller förnya ett tillstånd att genomföra sådan verksamhet som avses i punkt 1.

b) *licensförfaranden*: administrativa regler eller förfaranderegler som en fysisk eller juridisk person, som ansöker om ett tillstånd att genomföra sådan verksamhet som avses i punkt 1, inbegripet ändring eller förlängning av en licens, måste följa för att visa att licenskraven är uppfyllda.

c) *kvalifikationskrav*: materiella krav avseende en fysisk persons kompetens att tillhandahålla en tjänst, som måste styrkas för erhållande av tillstånd att tillhandahålla en tjänst.

d) *kvalifikationsförfaranden*: administrativa regler eller förfaranderegler som en fysisk person måste följa för att visa att han eller hon uppfyller kvalifikationskraven, för att erhålla tillstånd att tillhandahålla en tjänst.

e) *behörig myndighet*: alla centrala, regionala och lokala myndigheter och organ samt icke-statliga organ som utövar befogenheter som delegerats till dem av en central, regional eller lokal beslutsförsamling eller myndighet och som har rätt att fatta beslut om tillstånd att tillhandahålla en tjänst, inbegripet genom etablering, eller om tillstånd för etablering inom annan näringsverksamhet än tjänster.

ARTIKEL 159

Villkor för licens och kvalifikationer

1. Varje part ska se till att åtgärder i samband med licenskrav och licensförfaranden, kvalifikationskrav och kvalifikationsförfaranden grundas på kriterier som hindrar de behöriga myndigheterna från att göra en godtycklig bedömning.

2. De kriterier som avses i punkt 1 ska vara

a) proportionella i förhållande till mål om allmän ordning,

b) tydliga och entydiga,

c) objektiva,

d) fastställda på förhand,

e) offentliggjorda i förväg, och

f) öppna för insyn och tillgängliga.

3. Tillståndet eller licensen ska beviljas så snart ärendet har granskats och det har fastställts att villkoren för att få tillståndet eller licensen är uppfyllda.

4. Varje part ska upprätthålla eller inrätta allmänna domstolar, skiljedomstolar eller förvaltningsdomstolar eller motsvarande förfaranden som, på en berörd företagares eller tjänsteleverantörs begäran, snabbt kan pröva och när så är motiverat vidta åtgärder i fråga om förvaltningsbeslut som påverkar etablering, gränsöverskridande tillhandahållande av tjänster eller fysiska personers tillfälliga närvaro för affärsändamål. I de fall där sådana förfaranden inte är oberoende av den myndighet som svarar för förvaltningsbeslutet i fråga, ska varje part se till att förfarandena verkligen sörjer för en objektiv och opartisk prövning.

5. Om antalet licenser för en viss verksamhet är begränsat på grund av knappa naturresurser eller begränsad teknisk kapacitet, ska varje part göra ett urval mellan de sökande med hjälp av ett förfarande som garanterar fullständig opartiskhet och öppenhet, och som särskilt inbegriper kravet på tillräcklig information om när förfarandet inleds, pågår och avslutas.

6. Om inte annat följer av kraven i denna artikel får varje part när denne fastställer reglerna för sina urvalsförfaranden, ta hänsyn till legitima mål om allmän ordning som till exempel hälsa, säkerhet, miljöskydd och bevarande av kulturarvet.

ARTIKEL 160

Licens- och kvalifikationsförfaranden

1. Licens- och kvalifikationsförfarandena och formaliteterna för dessa ska vara tydliga, offentliggöras i förväg och vara utformade så att de garanterar de sökande att deras ansökan behandlas objektivt och opartiskt.

2. Licens- och kvalifikationsförfarandena och formaliteterna för dessa ska vara så enkla som möjligt och får inte i onödan försvåra eller försena tillhandahållandet av tjänsten. Alla licensavgifter [1] som kan uppstå för den sökande till följd av ansökan ska vara rimliga och stå i proportion till kostnaden för tillståndsförfarandet i fråga.

3. Varje part ska säkerställa att de förfaranden som används av den behöriga myndigheten samt dess beslut vid licens- eller tillståndsförfarandet innebär opartiskhet i förhållande till alla sökande. Den behöriga myndigheten ska fatta beslut på ett oberoende sätt och inte vara ansvarig inför någon leverantör av de tjänster för vilka licensen eller tillståndet krävs.

4. Om det finns särskilda tidsfrister för att lämna in ansökningar, ska en sökande ges en rimlig tidsfrist för att lämna in en ansökan. Den behöriga myndigheten ska börja behandla ansökan utan oskäligt dröjsmål. När så är möjligt ska ansökningar i elektronisk form godtas enligt samma villkor för äkthet som ansökningar på papper.

[1] Licensavgifter omfattar inte betalningar för auktioner, upphandlingar eller andra icke-diskriminerande sätt att tilldela koncessioner eller obligatoriska bidrag till tillhandahållandet av samhällsomfattande tjänster.

5. Varje part ska se till att behandlingen av en ansökan, inbegripet det slutgiltiga beslutet, slutförs inom en rimlig tidsperiod från det att den fullständiga ansökan lämnats in. Varje part ska sträva efter att fastställa en normal tidsfrist för behandling av en ansökan.

6. Den behöriga myndigheten ska inom en rimlig tidsfrist efter mottagandet av en ansökan som den anser vara ofullständig underrätta sökanden och ge denne tillfälle att rätta till bristerna och, i den mån det är möjligt, fastställa vilka ytterligare uppgifter som krävs för att ansökan ska vara fullständig .

7. När så är möjligt ska bestyrkta kopior godtas i stället för originalhandlingar.

8. Den behöriga myndigheten ska utan onödigt dröjsmål skriftligen informera sökanden om ansökan avslås. Den allmänna principen är att en sökande på begäran även ska underrättas om skälen till avslaget och om tidsfristen för överklagande av beslutet om avslag.

9. Varje part ska se till att en licens eller ett tillstånd träder i kraft utan oskäligt dröjsmål efter beviljandet i enlighet med de villkor som anges i licensen eller tillståndet.

UNDERAVSNITT II

BESTÄMMELSER MED ALLMÄN TILLÄMPNING

ARTIKEL 161

Ömsesidigt erkännande

1. Inget i detta kapitel ska hindra en part från att kräva att fysiska personer måste ha de kvalifikationer och den yrkeserfarenhet som krävs för näringsgrenen i fråga på det territorium där tjänsten tillhandahålls.

2. Varje part ska uppmuntra de relevanta företrädande yrkesorganisationerna inom sina respektive territorier att till partnerskapskommittén i dess konstellation för handelsfrågor lämna rekommendationer om ömsesidigt erkännande av kvalifikationer och yrkeserfarenhet, för att företagare och tjänsteleverantörer helt eller delvis ska kunna uppfylla de krav som varje part ställer för tillstånd, licens, drift och certifiering av företagare och tjänsteleverantörer, särskilt sådana som tillhandahåller yrkesmässiga tjänster.

3. När partnerskapskommittén i dess konstellation för handelsfrågor mottar en rekommendation enligt punkt 2 ska den inom rimlig tid efter mottagandet granska rekommendationen för att avgöra om den är förenlig med detta avtal, och på grundval av innehållet i rekommendationen särskilt bedöma

a) i vilken mån de standarder och kriterier som varje part tillämpar för tillstånd, licens, drift och certifiering av tjänsteleverantörer och företagare sammanfaller, och

b) det potentiella ekonomiska värdet av ett avtal om ömsesidigt erkännande av kvalifikationer och yrkeserfarenhet.

4. Om kraven i punkt 3 är uppfyllda ska partnerskapskommittén i dess konstellation för handelsfrågor fastställa nödvändiga åtgärder för att förhandla fram ett avtal om ömsesidigt erkännande och därefter rekommendera att parterna inleder förhandlingar genom sina behöriga myndigheter.

5. Ett sådant avtal ska vara förenligt med de relevanta bestämmelserna i WTO-avtalet och särskilt med artikel VII i Gats i bilaga 1B till WTO-avtalet.

ARTIKEL 162

Öppenhet och utlämnande av konfidentiella uppgifter

1. Varje part ska omgående besvara den andra partens alla framställningar om särskilda upplysningar om sina åtgärder med allmän tillämpning eller internationella överenskommelser som hänför sig till eller berör detta kapitel. Varje part ska även inrätta ett eller flera informationsställen för att på begäran lämna särskilda upplysningar till den andra partens företagare och tjänsteleverantörer i alla sådana frågor. Parterna ska underrätta varandra om sina informationsställen inom tre månader från dagen för detta avtals ikraftträdande. Informationsställena behöver inte vara depositarier för lagar och andra författningar.

2. Inget i detta avtal ska medföra en skyldighet för en part att tillhandahålla konfidentiella uppgifter vars utlämnande skulle hindra tillämpningen av lagar, på annat sätt strida mot allmänintresset eller vara till skada för enskilda offentliga eller privata företags legitima kommersiella intressen.

UNDERAVSNITT III

DATATJÄNSTER

ARTIKEL 163

Överenskommelse om datatjänster

1. Vid liberaliseringen av handeln med datatjänster i enlighet med avsnitt B, C och D ska parterna iaktta punkterna 2–4.

2. Den centrala produktindelningen (CPC 84[1]), som är FN:s kod för att klassificera datatjänster och tillhörande tjänster, omfattar de huvudsakliga inslagen i tillhandahållandet av alla datatjänster och tillhörande tjänster, nämligen datorprogram, dvs. den uppsättning instruktioner som behövs för att få datorerna att fungera och att kommunicera (inklusive utveckling och tillämpning av programmen), databehandling och datalagring, liksom tjänster med anknytning därtill, t.ex. konsulttjänster och utbildning av kunders personal. Den tekniska utvecklingen har medfört ett ökat utbud av dessa tjänster som en samling tillhörande tjänster som kan omfatta några eller samtliga av dessa huvudsakliga inslag. Exempelvis består tjänster som webbhotell och domänhosting, datautvinningstjänster och gridteknik samtliga av en kombination av de huvudsakliga inslagen i datatjänster.

[1] Den centrala produktindelningen (Central Products Classification) enligt Förenta nationernas statistikkontor, Statistical Papers Series M, No 77, CPC prov, 1991.

3. Oberoende av om de tillhandahålls via ett nät, t.ex. internet, eller inte, omfattar datatjänster och tillhörande tjänster alla tjänster som består av

a) rådgivning, strategi, analys, planering, kravspecifikation, formgivning, utveckling, installation, tillämpning, integrering, provning, avlusning, uppdatering, stöd, tekniskt bistånd eller förvaltning av eller för datorer eller datorsystem,

b) datorprogram, dvs. den uppsättning instruktioner som behövs för att få datorerna att fungera och kommunicera (själva), samt rådgivning, strategi, analys, planering, kravspecifikation, formgivning, utveckling, installation, tillämpning, integrering, provning, avlusning, uppdatering, anpassning, underhåll, stöd, tekniskt bistånd, förvaltning eller användning av eller avseende datorprogram,

c) databehandling, datalagring, datavärdskap och databastjänster,

d) underhåll och reparation av kontorsmaskiner och kontorsutrustning, inbegripet datorer, eller

e) utbildning av kunders personal i fråga om datorprogram, datorer eller datorsystem, som inte ingår någon annanstans.

4. Datatjänster och tillhörande tjänster gör det möjligt att tillhandahålla andra tjänster (till exempel banktjänster) både på elektronisk och annan väg. I sådana fall är det viktigt att skilja mellan möjliggörande tjänster (till exempel webbhotell och programvärd) och de innehålls- eller kärntjänster (till exempel banktjänster) som tillhandahålls elektroniskt. I sådana fall omfattas innehålls- eller kärntjänsten inte av CPC 84.

UNDERAVSNITT IV

POSTTJÄNSTER[1]

ARTIKEL 164

Tillämpningsområde och definitioner

1. I detta underavsnitt anges principerna för regelverket avseende alla posttjänster.

2. I detta underavsnitt och i avsnitten B, C och D gäller följande definitioner:

a) *licens*: ett tillstånd som en enskild leverantör beviljats av en tillsynsmyndighet och som krävs innan en viss tjänst börjar tillhandahållas.

b) *samhällsomfattande tjänster*: permanent tillhandahållande av en minimiuppsättning posttjänster av en viss angiven kvalitet överallt på en parts territorium.

ARTIKEL 165

Förebyggande konkurrenssnedvridande metoder

Varje part ska se till att den aktör som tillhandahåller posttjänster inom ramen för en skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster eller inom ramen för ett postmonopol inte använder konkurrenssnedvridande metoder såsom

[1] Detta avsnitt är tillämpligt både på CPC 7511 och CPC 7512.

a) att använda intäkter från tillhandahållandet av sådana tjänster för att korssubventionera tillhandahållandet av expressbudtjänster eller andra icke samhällsomfattande budtjänster, och

b) att utan skäl differentiera mellan kunder såsom företagskunder, storkunder eller samlaster vad gäller priser eller andra avtalsvillkor vid tillhandahållandet av en tjänst inom ramen för en skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster eller inom ramen för ett postmonopol.

ARTIKEL 166

Samhällsomfattande tjänster

1. Varje part har rätt att bestämma vilket slags skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster de önskar upprätthålla. Sådana skyldigheter kommer inte i sig att anses motverka konkurrens förutsatt att de administreras på ett öppet, icke-diskriminerande och konkurrensneutralt sätt och inte är mer betungande än nödvändigt för det slags samhällsomfattande tjänst som fastställts av parten.

2. Priserna för de samhällsomfattande tjänsterna ska vara rimliga för användarnas behov.

ARTIKEL 167

Licenser

1. Varje part bör eftersträva att ersätta licenser för tillhandahållande av tjänster som inte ingår i de samhällsomfattande tjänsterna med en enkel registrering.

2. Om det krävs licens ska

a) licensens avtalsvillkor inte vara mer betungande än det som är nödvändigt för att uppfylla licensens mål och ska vara allmänt tillgängliga,

b) skälen för avslag av en licensansökan på begäran delges sökanden, och

c) varje part se till att det finns ett förfarande för att överklaga till ett oberoende organ på ett öppet, icke-diskriminerande sätt som baseras på objektiva kriterier.

ARTIKEL 168

Tillsynsorganens oberoende

Tillsynsorganen ska vara juridiskt fristående från och inte vara ansvariga inför någon leverantör av post- och budtjänster. Tillsynsorganens beslut och de förfaranden som de tillämpar ska vara opartiska i förhållande till alla aktörer på marknaden.

ARTIKEL 169

Gradvis tillnärmning

Parterna inser vikten av att gradvis närma Republiken Armeniens lagstiftning om posttjänster till Europeiska unionens lagstiftning.

UNDERAVSNITT V

ELEKTRONISKA KOMMUNIKATIONSNÄT OCH KOMMUNIKATIONSTJÄNSTER

ARTIKEL 170

Tillämpningsområde och definitioner

1. I detta underavsnitt anges principerna för regelverket om tillhandahållande av elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster som liberaliseras i enlighet med avsnitt B, C och D.

2. I detta underavsnitt gäller följande definitioner:

a) *elektroniskt kommunikationsnät*: system för överföring och i tillämpliga fall utrustning för koppling eller dirigering samt andra resurser, inbegripet inaktiva nätverkselement, som medger överföring av signaler via tråd, via radio, på optisk väg eller via andra elektromagnetiska överföringsmedier.

b) *elektroniska kommunikationstjänster*: en tjänst som helt eller huvudsakligen består i signalöverföring på elektroniska kommunikationsnät, däribland teletjänster och överföringstjänster i nät som används för radio- och tv-sändningar. Dessa tjänster omfattar inte tjänster som tillhandahåller, eller utövar redaktionellt ansvar över, innehåll som överförs med hjälp av elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster.

c) *allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster*: varje elektronisk kommunikationstjänst som en part uttryckligen eller i praktiken kräver ska erbjudas allmänheten.

d) *allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationsnät*: elektroniskt kommunikationsnät som helt eller huvudsakligen används för att tillhandahålla elektroniska kommunikationstjänster som är tillgängliga för allmänheten och som stöder informationsöverföring mellan nätanslutningspunkter.

e) *allmänt tillgängliga teletjänster*: alla teletjänster som en part uttryckligen eller i praktiken kräver ska vara allmänt tillgängliga; vanligen omfattar sådana tjänster bland annat telegrafi, telefoni, telex och dataöverföring som vanligtvis involverar överföring i realtid av information från kunden mellan två eller flera punkter utan förändring av kundens information vare sig till form eller innehåll.

f) *tillsynsmyndighet*: inom sektorn för elektronisk kommunikation, det eller de organ som av en part anförtrotts ansvar för reglering och tillsyn av elektronisk kommunikation enligt detta underavsnitt.

g) *nödvändiga faciliteter*: funktioner i allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster som

i) endast eller till övervägande del tillhandahålls av en enda leverantör eller ett begränsat antal leverantörer, och

ii) som av ekonomiska eller tekniska skäl inte kan ersättas på ett genomförbart sätt för att en tjänst ska kunna tillhandahållas.

h) *tillhörande faciliteter*: tillhörande tjänster, fysisk infrastruktur och andra faciliteter eller komponenter i samband med ett elektroniskt kommunikationsnät eller en elektronisk kommunikationstjänst som möjliggör eller stöder tillhandahållande av tjänster via det nätet eller den tjänsten eller kan göra detta, och som bland annat omfattar byggnader eller tillträde till byggnader, kablar, antenner, torn och andra stödkonstruktioner, ledningar, rör, master, inspektionsbrunnar och kopplingsskåp.

i) *betydande leverantör*:[1] inom sektorn för elektronisk kommunikation en leverantör som i väsentlig grad kan påverka villkoren för deltagande (med avseende på pris och utbud) på den aktuella marknaden för elektroniska kommunikationstjänster till följd av sin kontroll över nödvändiga faciliteter eller ställning på marknaden.

j) *tillträde*: att göra faciliteter eller tjänster tillgängliga för en annan tjänsteleverantör på fastställda villkorför tillhandahållande av elektroniska kommunikationstjänster, vilket bland annat omfattar tillträde till

i) nätverkselement samt tillhörande faciliteter, vilket kan inbegripa fast eller icke-fast anslutning av utrustning, i synnerhet tillträde till accessnätet och till faciliteter och tjänster som är nödvändiga för att tillhandahålla tjänster över accessnätet,

ii) fysisk infrastruktur inbegripet byggnader, ledningar och master,

iii) relevanta programvarusystem, inbegripet driftstödssystem,

iv) informationssystem eller databaser för förbeställning, anskaffning, beställning, framställningar om underhåll och reparation samt fakturering,

[1] Parterna är eniga om att anse att en betydande leverantör ska anses jämställd med en leverantör med ett betydande inflytande på marknaden.

v) nummeromvandling eller system som erbjuder likvärdiga funktioner,

vi) fasta nät och mobilnät, i synnerhet för roaming, och

vii) virtuella nättjänster.

k) *samtrafik*: den fysiska och logiska sammankopplingen av allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationsnät som används av samma eller andra leverantörer för att göra det möjligt för en leverantörs användare att kommunicera med samma eller en annan leverantörs användare eller få tillgång till tjänster som erbjuds av en annan leverantör, tjänster som kan tillhandahållas av de berörda parterna eller andra parter med tillträde till nätet.

l) *samhällsomfattande tjänster*: en minimiuppsättning tjänster av en viss angiven kvalitet som ska göras tillgängliga för alla användare på en parts territorium oberoende av geografiskt läge och till ett rimligt pris. Varje part beslutar om räckvidden och genomförandet av sina samhällsomfattande tjänster.

m) *nummerportabilitet*: möjligheten för alla som abonnerar på allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster att på begäran på samma plats behålla samma telefonnummer utan försämring av kvalitet, tillförlitlighet eller bekvämlighet när de byter mellan samma kategori av leverantörer av allmänna elektroniska kommunikationstjänster.

ARTIKEL 171

Tillsynsmyndighet

1. Varje part ska se till att dess tillsynsmyndigheter för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster är juridiskt fristående från och funktionellt oberoende av alla leverantörer av elektroniska kommunikationsnät, elektroniska kommunikationstjänster eller utrustning för elektronisk kommunikation.

2. En part som behåller äganderätten till eller kontrollen över leverantörer av elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster ska säkerställa att en faktisk organisatorisk åtskillnad görs mellan regleringsverksamheten och sådan verksamhet som har samband med ägande eller kontroll. Tillsynsmyndigheten ska agera oberoende och ska varken begära eller acceptera instruktioner från något annat organ avseende fullgörandet av dess uppdrag i enlighet med nationell rätt.

3. Varje part ska säkerställa att tillsynsmyndigheterna har de befogenheter som krävs för att reglera sektorn och att de har lämpliga ekonomiska resurser och tillräcklig personal för att utföra sina uppgifter. Enbart de överklagandeinstanser som avses i punkt 7 ska vara behöriga att upphäva eller ogiltigförklara tillsynsmyndigheternas beslut.

Tillsynsmyndigheternas uppgifter ska offentliggöras på ett tydligt och lättillgängligt sätt, särskilt när uppgifterna utförs av fler än ett organ. Varje part ska säkerställa att dess tillsynsmyndigheter har egna årsbudgetar. Budgetarna ska offentliggöras.

4. Tillsynsmyndighetens beslut och de förfaranden som den tillämpar ska vara opartiska i förhållande till alla aktörer på marknaden.

5. Tillsynmyndigheternas befogenheter ska utövas öppet och i god tid.

6. Tillsynsmyndigheterna ska ha tillräckliga befogenheter för att kunna se till att de som tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster på begäran utan dröjsmål lämnar alla uppgifter, däribland ekonomiska uppgifter, som krävs för att tillsynsmyndigheten ska kunna utföra sina uppgifter i enlighet med detta underavsnitt. Den begärda informationen ska stå i proportion till utförandet av tillsynsmyndigheternas uppgifter och behandlas i enlighet med kraven på sekretess.

7. Alla användare eller leverantörer som påverkas av en tillsynsmyndighets beslut ska ha rätt att överklaga beslutet till en överklagandeinstans som är oberoende av de berörda parterna. Denna instans, som kan vara en domstol, ska ha den sakkunskap som är nödvändig för att den effektivt ska kunna utföra sina uppgifter. Sakfrågorna i ärendet ska tas under vederbörligt övervägande och överklagandeförfarandet ska vara ändamålsenligt. När det gäller organ som ska ansvara för annan omprövning än rättslig ska varje part säkerställa att organet alltid skriftligt motiverar sina beslut och att besluten också kan omprövas av en opartisk och oberoende rättsinstans. Beslut som fattats av överklagandeorgan ska verkställas effektivt. I väntan på utgången av överklagandet ska tillsynsmyndighetens beslut fortsätta att gälla, såvida inte interimistiska åtgärder beviljas i enlighet med nationell lagstiftning.

8. Varje part ska se till att chefen för en tillsynsmyndighet, eller i tillämpliga fall ledamöterna i ett kollegialt organ som fyller denna funktion inom den nationella tillsynsmyndigheten eller deras suppleanter, bara kan avsättas om de inte längre uppfyller de krav som ställs för arbetet och som angetts i förväg i inhemsk lagstiftning. Alla beslut om avsättning ska offentliggöras i samband med avsättningen. Den avsatta chefen för tillsynsmyndigheten, eller i tillämpliga fall de avsatta ledamöterna i det kollegiala organ som fyller denna funktion inom den nationella tillsynsmyndigheten, ska erhålla en motivering och ha rätt att begära att denna offentliggörs om så inte annars skulle ske, i vilket fall den ska offentliggöras.

ARTIKEL 172

Tillstånd att tillhandahålla elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster

1. Varje part ska tillåta tillhandahållande av elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster, om möjligt efter en enkel anmälan. Efter anmälan ska den berörda tjänsteleverantören inte behöva erhålla ett uttryckligt beslut eller någon annan administrativ handling från den nationella tillsynsmyndigheten, innan denne får börja utöva de rättigheter som följer av tillståndet. De rättigheter och skyldigheter som följer av tillståndet ska offentliggöras i en lättillgänglig form. Skyldigheterna bör stå i proportion till den tjänst som ska tillhandahållas.

2. Vid behov får en part kräva licens för nyttjanderätten till radiofrekvenser och nummer, för att

a) undvika skadliga störningar,

b) säkerställa tjänsternas tekniska kvalitet,

c) garantera en effektiv spektrumanvändning, eller

d) uppfylla andra mål av allmänt intresse.

3. Om licens krävs ska parten

a) offentliggöra samtliga villkor för licensen samt uppgift om den tidsfrist, som ska vara rimlig, som det normalt tar att behandla en licensansökan,

b) på begäran upplysa sökanden skriftligen om skälen för avslag på licensansökan,

c) ge sökanden möjlighet att begära omprövning vid en överklagandeinstans om licensansökan avslagits.

4. Administrativa kostnader som leverantörerna debiteras ska tas ut på ett sätt som är objektivt, öppet, proportionellt och strävar efter att hålla nere kostnaderna. Alla administrativa kostnader som någon av parterna ålägger den som tillhandahåller tjänster eller kommunikationsnät inom ramen för ett sådant tillstånd som avses i punkt 1 eller en sådan licens som avses i punkt 2 ska begränsas till faktiska administrativa kostnader som normalt uppkommer i samband med förvaltning, kontroll och verkställighet av de berörda tillstånden eller licenserna. Sådana administrativa kostnader kan avse kostnader för internationellt samarbete, harmonisering och standardisering, marknadsanalys, tillsyn över efterlevnaden och annan marknadsreglering samt lagstiftningsarbete som även omfattar beredning och verkställighet av lagar och administrativa beslut såsom beslut om tillträde och samtrafik.

De administrativa kostnader som avses i första stycket omfattar inte betalningar för auktioner, upphandlingar eller andra icke-diskriminerande sätt att tilldela koncessioner eller obligatoriska bidrag till tillhandahållandet av samhällsomfattande tjänster.

ARTIKEL 173

Knappa resurser

1. Genomförandet av tilldelning och utnyttjande av knappa resurser, inbegripet radiospektrum, nummer och ledningsrätter ska ske öppet, objektivt, i god tid, insynsvänligt, icke-diskriminerande och ska vara proportionellt. Varje part ska bygga sitt förfarande på kriterier som är objektiva, öppna, icke-diskriminerande och proportionella.

2. Den rådande situationen i fråga om tilldelade frekvensband ska offentliggöras, men det krävs inga detaljerade angivelser om vilka radiospektrum som tilldelats för särskilda statliga användningsområden.

3. Parterna behåller rätten att fastställa och tillämpa åtgärder för spektrum- och frekvenshantering som kan leda till begränsningar av antalet leverantörer av elektroniska kommunikationstjänster, förutsatt att detta sker på ett sätt som är förenligt med detta avtal. Denna rätt omfattar även möjligheten att tilldela frekvensband med hänsyn till nuvarande och framtida behov och spektrumtillgång. Åtgärder som parten vidtar för att tilldela eller avdela spektrum och hantera frekvenser är inte i sig att betrakta som åtgärder som strider mot artiklarna 144, 149 och 150.

ARTIKEL 174

Tillträde och samtrafik

1. Beslut om tillträde och samtrafik ska i princip fattas enligt överenskommelse efter kommersiella förhandlingar mellan de berörda leverantörerna.

2. Varje part ska se till att alla leverantörer av elektroniska kommunikationstjänster har rätt, och på en annan leverantörs begäran skyldighet, att förhandla om samtrafik med andra leverantörer i syfte att tillhandahålla allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster. Ingen av parterna ska upprätthålla rättsliga eller administrativa åtgärder som ålägger tjänsteleverantörer som beviljar tillträde eller samtrafik att erbjuda olika villkor för olika leverantörer i fråga om likvärdiga tjänster eller att ställa krav som inte är relaterade till de tillhandahållna tjänsterna.

3. Varje part ska se till att leverantörer som får information från en annan leverantör under förhandlingarna om tillträde eller samtrafik endast använder denna information för det avsedda syftet och alltid respekterar de överlämnade eller lagrade uppgifternas konfidentiella karaktär.

4. Varje part ska se till att betydande leverantörer på deras territorium beviljar leverantörer av elektroniska kommunikationstjänster tillträde till sina nödvändiga faciliteter, däribland nätverkselement, tillhörande faciliteter och stödtjänster på rimliga och icke-diskriminerande[1] villkor.

[1] I detta underavsnitt ska med icke-diskriminering förstås sådan nationell behandling som anges i artikel 150 samt sektorsspecifik användning av termen för att beteckna sådana ”villkor som inte är mindre gynnsamma än de som beviljas övriga användare av liknande allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationsnät eller elektroniska kommunikationstjänster under liknande omständigheter”.

5. För allmänt tillgängliga teletjänster ska samtrafik med betydande leverantörer säkerställas på punkter i nätet där detta är tekniskt möjligt. Sådan samtrafik ska tillhandahållas

a) på icke-diskriminerande villkor (inbegripet krav på tekniska standarder, specifikationer, kvalitet och underhåll) och till icke-diskriminerande taxor och till en kvalitet som inte är mindre förmånlig än den som tillhandahålls för den betydande leverantörens egna liknande tjänster eller för liknande tjänster som tillhandahålls av icke närstående tjänsteleverantörer, dess dotterbolag eller andra närstående företag,

b) i god tid samt på villkor och förhållanden (däribland i fråga om tekniska standarder, specifikationer, kvalitet och underhåll) och till kostnadsorienterade taxor som är öppna, skäliga, fastställda med hänsyn till vad som är ekonomiskt möjligt och som är tillräckligt separerade för att leverantören inte ska behöva betala för de delar av nätet eller de faciliteter som denne inte behöver för att tjänsten ska kunna tillhandahållas, och

c) på begäran, i punkter förutom de nätanslutningspunkter som erbjuds majoriteten av användarna, mot avgifter som återspeglar kostnaderna för att upprätta nödvändiga ytterligare faciliteter.

6. Varje part ska säkerställa att förfarandena för samtrafik med betydande leverantörer är allmänt tillgängliga och att betydande leverantörer offentliggör antingen sina samtrafikavtal eller, när det är lämpligt, sina referenserbjudanden avseende samtrafik.

ARTIKEL 175

Konkurrensskydd gentemot betydande leverantörer

Varje part ska införa eller upprätthålla lämpliga åtgärder för att förhindra att leverantörer som på egen hand eller tillsammans är en betydande leverantör börjar tillämpa eller fortsätter att tillämpa konkurrensbegränsande metoder. Sådana konkurrensbegränsande metoder inbegriper i synnerhet

a) deltagande i konkurrensbegränsande korssubventionering,

b) utnyttjande av upplysningar från konkurrenter, med konkurrensbegränsning som följd, och

c) underlåtenhet att i god tid tillhandahålla andra tjänsteleverantörer tekniska uppgifter om nödvändiga faciliteter och kommersiellt relevanta uppgifter som är nödvändiga för att dessa ska kunna tillhandahålla sina tjänster.

ARTIKEL 176

Samhällsomfattande tjänster

1. Varje part har rätt att bestämma vilket slags skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster de önskar upprätthålla.

2. En skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster kommer inte att betraktas som konkurrensbegränsande i sig, förutsatt att den hanteras på ett proportionellt, öppet, objektivt och icke-diskriminerande sätt. Administrationen av skyldigheterna ska dessutom vara konkurrensneutral och inte vara mer betungande än nödvändigt för det slags samhällsomfattande tjänst som respektive part fastställt.

3. Alla leverantörer av elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster bör kunna väljas ut för att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster. Leverantörer av samhällsomfattande tjänster ska utses med en effektiv, öppen och icke-diskriminerande metod. Vid behov ska varje part bedöma om tillhandahållandet av samhällsomfattande tjänster är oskäligt betungande för den leverantör som utsetts att tillhandahålla de samhällsomfattande tjänsterna. Om det är motiverat på grundval av en sådan beräkning, och med hänsyn till marknadsfördelarna för en leverantör av samhällsomfattande tjänster, ska tillsynsmyndigheterna avgöra om det behövs ett system för att ge ersättning åt den berörda tjänsteleverantören eller för att fördela nettokostnaden för skyldigheter att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster.

ARTIKEL 177

Nummerportabilitet

Varje part ske se till att leverantörer av allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster erbjuder nummerportabilitet till rimliga villkor.

ARTIKEL 178

Konfidentiella uppgifter

Varje part ska garantera konfidentiell behandling av elektronisk kommunikation och därmed förbundna trafikuppgifter som överförs genom allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationsnät och allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster, utan att begränsa handeln med tjänster.

ARTIKEL 179

Tvistlösning i fråga om elektronisk kommunikation

1. Om det uppstår en tvist mellan leverantörer av elektroniska kommunikationsnät eller elektroniska kommunikationstjänster i samband med de rättigheter och skyldigheter som följer av detta underavsnitt ska varje part se till att den berörda tillsynsmyndigheten på begäran av endera berörd part avger ett bindande beslut för lösning av tvisten på kortast möjliga tid och i alla händelser inom fyra månader, utom i exceptionella fall.

2. Om tvisten gäller gränsöverskridande tillhandahållande av tjänster ska de berörda tillsynsmyndigheterna samordna sina insatser för att lösa tvisten.

3. Tillsynsmyndighetens beslut ska offentliggöras, varvid eventuella affärshemligheter ska respekteras. De berörda parterna ska få en fullständig redogörelse för de skäl som ligger till grund för beslutet och ska ha rätt att överklaga beslutet i enlighet med artikel 172.7.

4. Det förfarande som avses i denna artikel ska inte hindra någon av de berörda parterna från att väcka talan vid en domstol.

ARTIKEL 180

Gradvis tillnärmning

Parterna inser vikten av att gradvis närma Republiken Armeniens lagstiftning om elektroniska kommunikationsnät till Europeiska unionens lagstiftning.

UNDERAVSNITT VI

FINANSIELLA TJÄNSTER

ARTIKEL 181

Tillämpningsområde och definitioner

1. Detta underavsnitt är tillämpligt på åtgärder som påverkar tillhandahållande av finansiella tjänster, när dessa liberaliseras i enlighet med avsnitt B, C och D.

2. I detta kapitel avses med *finansiell tjänst* varje tjänst av finansiell natur som erbjuds av en leverantör av finansiella tjänster från en part. Finansiella tjänster omfattar försäkringar och försäkringsrelaterad verksamhet samt banktjänster och andra finansiella tjänster.

3. Sådan försäkringsverksamhet och försäkringsrelaterad verksamhet som avses i punkt 2 omfattar

a) direkt försäkring (även koassurans), såsom

i) livförsäkring, och

ii) skadeförsäkring,

b) återförsäkring och retrocession,

c) försäkringsförmedling, såsom mäkleri och agenturverksamhet, och

d) försäkringsrelaterade tjänster, såsom konsult-, aktuarie-, riskprövnings- och skaderegleringstjänster.

4. Sådana banktjänster och andra finansiella tjänster (ej försäkringsverksamhet och försäkringsrelaterad verksamhet) som avses i punkt 2 omfattar

a) mottagande av insättningar och andra återbetalningspliktiga medel från allmänheten,

b) utlåning av alla slag, inbegripet konsumentkrediter, hypotekslån, factoring och finansiering av affärstransaktioner,

c) finansiell leasing,

d) alla betalnings- och penningförmedlingstjänster, inbegripet kredit-, betal- och bankkort, resecheckar och bankväxlar,

e) garantier och åtaganden,

f) handel för egen eller annans räkning, på en börs, genom direkthandel eller på annat sätt, med

i) penningmarknadsinstrument (bl.a. checkar, växlar och bankcertifikat),

ii) utländsk valuta,

iii) derivatinstrument som omfattar men inte är begränsade till terminer och optioner,

iv) valuta- och ränteinstrument, inbegripet sådana produkter som swappar och framtida räntesäkringsavtal,

v) överlåtbara värdepapper, och

iv) andra överlåtbara instrument och finansiella tillgångar, inklusive guld- och silvertackor,

g) medverkan vid emissioner av alla slags värdepapper, däribland emissionsgarantier och placering såsom mellanhand (offentligt eller privat) och serviceverksamhet i samband med sådana emissioner,

h) penningmäkleri,

i) förvaltning av tillgångar, såsom medels- eller portföljförvaltning, alla former av fondförvaltning, pensionsfondsförvaltning samt förvarings- och notariattjänster,

j) avvecklings- och clearingtjänster rörande alla finansiella tillgångar, inbegripet värdepapper, derivatinstrument och andra överlåtbara instrument,

k) tillhandahållande och överföring av finansiell information och bearbetning av finansiella data och tillhörande programvara, och

l) rådgivnings- och förmedlingstjänster och andra till finansiella tjänster relaterade tjänster avseende alla verksamheter angivna i denna punkt, inbegripet kreditupplysning och kreditanalys, tillhandahållande av investeringsunderlag, investeringsrådgivning samt rådgivning om företagsförvärv, omstrukturering av företag och affärsstrategi.

5. I detta underavsnitt gäller följande definitioner:

a) *leverantör av finansiella tjänster*: en fysisk eller juridisk person från en part, dock inte en offentlig institution, som avser att tillhandahålla eller tillhandahåller finansiella tjänster.

b) *offentlig institution*:

i) en regering, en centralbank eller en penningpolitisk myndighet i en part, eller en institution som ägs eller kontrolleras av en part och som huvudsakligen har offentliga uppgifter eller bedriver verksamhet för offentliga ändamål, med undantag av institutioner som huvudsakligen arbetar med att tillhandahålla finansiella tjänster på kommersiella villkor, eller

ii) ett privat institut som utför uppgifter som vanligen utförs av en centralbank eller en penningpolitisk myndighet, när det utför dessa uppgifter.

c) *ny finansiell tjänst*: tjänst av finansiell natur, inbegripet tjänster med anknytning till befintliga och nya produkter eller till det sätt på vilket en produkt tillhandahålls, som inte tillhandahålls av någon leverantör av finansiella tjänster på den ena partens territorium men däremot tillhandahålls på den andra partens territorium.

ARTIKEL 182

Försiktighetsklausul

1. Ingenting i detta avtal ska hindra att en part inför eller upprätthåller åtgärder av försiktighetsskäl, såsom för att

a) skydda investerare, insättare, försäkringstagare eller personer för vilka en leverantör av finansiella tjänster utför ett förvaltaruppdrag,

b) säkra det finansiella systemets integritet och stabilitet.

2. Dessa åtgärder ska inte vara mer betungande än vad som är nödvändigt för att uppnå deras syfte.

3. Inget i detta avtal ska tolkas som en skyldighet för en part att lämna ut information om enskilda konsumenters affärer och konton eller sådana konfidentiella uppgifter eller sådan skyddad information som innehas av offentliga institutioner.

ARTIKEL 183

Effektiv och öppen reglering

1. Varje part ska göra sitt bästa för att i förväg underrätta alla berörda personer om åtgärder med allmän tillämpning som parten avser att vidta, så att dessa personer får tillfälle att framföra synpunkter på åtgärderna. Underrättelse om sådana föreslagna åtgärder ska lämnas

a) genom offentligt tillkännagivande, eller

b) i annan skriftlig eller elektronisk form.

2. Varje part ska för berörda personer tillgängliggöra sina krav rörande ansökningar om tillhandahållande av finansiella tjänster.

På begäran av en sökande ska den berörda parten upplysa sökanden om hur långt handläggningen av ansökan fortskridit. Om den berörda parten behöver ytterligare uppgifter från sökanden ska den underrätta sökanden om detta utan oskäligt dröjsmål.

3. Varje part ska göra sitt bästa för att se till att internationellt överenskomna standarder för reglering och tillsyn inom sektorn för finansiella tjänster och för bekämpning av skatteundandragande och skatteflykt genomförs och tillämpas på dess territorium. Sådana internationellt överenskomna standarder är bland annat

a) Baselkommitténs grundläggande principer för en effektiv banktillsyn,

b) IAIS (Internationella organisationen för försäkringstillsynsmyndigheter) grundläggande principer för försäkring,

c) Ioscos (Internationella organisationen för värdepapperstillsyn) mål och principer för värdepapperstillsyn,

d) OECD:s (Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling) avtal om utbyte av information i skattefrågor,

e) G20-gruppens uttalande om transparens och informationsutbyte på skatteområdet, och

f) de 40 rekommendationerna om penningtvätt och de nio särskilda rekommendationerna om finansiering av terrorism från FATF (arbetsgruppen för finansiella åtgärder).

4. Parterna noterar de tio nyckelprinciper för informationsutbyte (Ten Key Principles for Information Exchange) som utfärdats av G7-ländernas finansministrar och ska vidta alla åtgärder som krävs för att försöka tillämpa dem mellan sig.

ARTIKEL 184

Nya finansiella tjänster

Varje part ska tillåta leverantörer av finansiella tjänster från den andra parten att tillhandahålla nya finansiella tjänster liknande de tjänster som parten enligt inhemsk lag skulle tillåta sina egna leverantörer av finansiella tjänster att tillhandahålla under liknande omständigheter. En part får fastställa i vilken rättslig form tjänsten får tillhandahållas och får ställa krav på tillstånd för tillhandahållande av tjänsten. Om ett sådant tillstånd krävs ska beslut fattas inom rimlig tid, och tillstånd får då vägras endast av försiktighetsskäl som är förenliga med artikel 182.

ARTIKEL 185

Databehandling

1. Varje part ska tillåta leverantörer av finansiella tjänster från den andra parten att i bearbetningssyfte överföra uppgifter i elektronisk eller annan form till eller från dess territorium, om bearbetningen är en förutsättning för den normala affärsverksamheten för dessa leverantörer av finansiella tjänster.

2. Ingenting i punkt 1 inskränker parternas rätt att skydda personuppgifter och privatlivet, i den mån rätten inte används för att kringgå detta avtal.

3. Varje part ska införa eller upprätthålla tillräckliga garantier för skydd av privatlivet samt enskildas grundläggande fri- och rättigheter, särskilt när det gäller överföring av personuppgifter.

ARTIKEL 186

Särskilda undantag

1. Inget i detta kapitel ska tolkas som ett hinder för en part, inbegripet dess offentliga institutioner, att inom sitt territorium med ensamrätt bedriva verksamhet eller tillhandahålla tjänster som ingår i ett allmänt pensionsprogram eller ett lagstadgat socialförsäkringssystem, utom i de fall då denna verksamhet enligt partens inhemska bestämmelser får bedrivas av leverantörer av finansiella tjänster i konkurrens med offentliga eller privata institutioner.

2. Inget i detta avtal gäller för verksamhet som bedrivs av en centralbank eller penningpolitisk myndighet eller av någon annan offentlig institution som ett led i penning- eller valutapolitiken.

3. Inget i detta kapitel ska tolkas som ett hinder för en part, inbegripet dess offentliga institutioner, att inom sitt territorium med ensamrätt bedriva verksamhet eller tillhandahålla tjänster för sin egen, eller för sina offentliga institutioners, räkning eller med egen garanti eller garanti från dess offentliga institutioner eller med användning av sina egna finansiella resurser eller sina offentliga institutioners resurser.

ARTIKEL 187

Självreglerande organisationer

När en part kräver medlemskap eller deltagande i, eller tillgång till, självreglerande organ, börser eller marknader för värdepapper eller terminer, clearingorgan eller andra organisationer eller sammanslutningar för att leverantörer av finansiella tjänster från den andra parten ska kunna tillhandahålla finansiella tjänster på samma villkor som partens leverantörer av finansiella tjänster, eller när parten direkt eller indirekt medger sådana enheter privilegier eller fördelar vid tillhandahållandet av finansiella tjänster, ska parten se till att skyldigheterna enligt artiklarna 144 och 150 iakttas.

ARTIKEL 188

Clearing- och betalningssystem

Enligt villkoren för nationell behandling i artiklarna 144 och 150 ska varje part ge leverantörer av finansiella tjänster från den andra parten som är etablerade på dess territorium tillgång till betalnings- och clearingsystem som drivs av offentliga institutioner och till officiella kredit- och refinansieringstjänster som är tillgängliga i samband med normal affärsverksamhet. Detta stycke syftar inte till att ge tillgång till partens möjligheter när det gäller långivare i sista hand.

ARTIKEL 189

Finansiell stabilitet och reglering av finansiella tjänster i Republiken Armenien

Parterna inser vikten av lämplig reglering av finansiella tjänster för att säkerställa finansiell stabilitet, en rättvis och effektiv marknad och skydda investerare, insättare, försäkringstagare eller personer för vilka en leverantör av finansiella tjänster utför ett förvaltaruppdrag. För sådan reglering av finansiella tjänster utgör internationella standarder för bästa praxis ett normerande övergripande riktmärke, i synnerhet det sätt på vilket dessa tillämpas i Europeiska unionen. I detta sammanhang ska Republiken Armenien närma sin reglering av finansiella tjänster, när detta är lämpligt, till Europeiska unionens lagstiftning.

UNDERAVSNITT VII

TRANSPORTTJÄNSTER

ARTIKEL 190

Tillämpningsområde och mål

I detta underavsnitt anges principerna för liberaliseringen av internationella transporttjänster i enlighet med avsnitten B, C och D.

ARTIKEL 191

Definitioner

1. I detta underavsnitt och i avsnitten B, C och D gäller följande definitioner:

a) *internationella sjötransporter*: omfattar godstransporter från dörr till dörr och multimodala godstransporter, som omfattas av ett enda transportdokument, i vilka ett av transportsätten är sjötransport, och inbegriper för detta ändamål rätten att direkt teckna avtal med tillhandahållare av andra transportsätt.

b) *godshantering i samband med sjöfart*: verksamhet som bedrivs av stuveriföretag, inbegripet terminaloperatörer, men inte hamnarbetares verksamhet som sådan, när de organiseras oberoende av stuveriföretagen eller terminaloperatörerna. I den verksamhet som omfattas ingår organisation och övervakning av

i) lastning eller lossning av last från ett fartyg,

ii) surrning/avsurrning av last,

iii) mottagande eller leverans och förvaring av last före transport eller efter lossning.

c) *tullklareringstjänster (eller tullombudstjänster)*: verksamhet som består i att för en annan parts räkning fullgöra tullformaliteter i samband med import, export eller genomgående transport, oavsett om denna tjänst är tjänsteleverantörens huvudsakliga verksamhet eller ett vanligt komplement till den huvudsakliga verksamheten.

d) *containerterminaler och depåtjänster*: verksamhet som består i lagerhållning av containrar i hamnområden eller inne i landet i syfte att fylla/tömma, reparera och tillhandahålla dem för transport.

e) *agent- och mäklartjänster*: verksamhet som utgörs av att i ett visst geografiskt område, som agent, företräda ett eller flera linjerederiers eller rederiers företagsintressen, i syfte att

i) marknadsföra och sälja sjötransporttjänster och därmed förbundna tjänster, från lämnande av offerter till fakturering, utfärdande av konossement för företagens räkning, upphandling och återförsäljning av nödvändiga stödtjänster, utarbetande av dokumentation samt tillhandahållande av företagsinformation, och

ii) representera företagen när det gäller organisationen av fartygets hamnanlöp eller övertagandet av last vid behov.

f) *fraktspeditionstjänster*: verksamhet som består i att organisera och övervaka sändningar för avlastarens räkning, genom upphandling av transport och stödtjänster, utarbetande av dokumentation och tillhandahållande av företagsinformation

g) *matartjänster*: för- och vidaretransport av internationella laster, särskilt containerlaster, till sjöss, mellan hamnar belägna i en av parterna.

2. Vad gäller internationella sjötransporter ska parterna sörja för en effektiv tillämpning av principen om oinskränkt tillgång till laster på kommersiell grund, friheten att tillhandahålla internationella sjötransporttjänster samt nationell behandling i samband med tillhandahållande av sådana tjänster.

3. Med hänsyn till den liberalisering som parterna redan uppnått när det gäller internationella sjötransporter ska varje part

a) på affärsmässig och icke-diskriminerande grund effektivt tillämpa principen om oinskränkt tillträde till den internationella sjöfartsmarknaden och sjöfartshandeln, och

b) medge fartyg som seglar under den andra partens flagg eller som drivs av tjänsteleverantörer från den andra parten en behandling som inte är mindre förmånlig än den som medges de egna fartygen, eller fartyg från tredjeländer, beroende på vilken behandling som är förmånligast, vad gäller bland annat tillträde till hamnar, användning av hamnarnas infrastruktur och tjänster, och användning av tjänster i anslutning till sjötransporter, samt relaterade avgifter, tullfaciliteter, tilldelning av kajplatser och möjligheter till lastning och lossning.

4. Vid tillämpning av de principer som anges i punkt 3 ska varje part

a) avstå från att införa bestämmelser om lastdelning i framtida avtal med tredjeländer om internationella sjötransporttjänster – inbegripet sjöfart med torra och flytande bulkvaror samt linjesjöfart – och inom rimlig tid avsluta lastdelningsbestämmelser om sådana finns i tidigare avtal, och

b) vid detta avtals ikraftträdande avskaffa och avstå från att införa ensidiga åtgärder eller administrativa, tekniska eller andra hinder som skulle kunna utgöra en förtäckt begränsning av eller ha diskriminerande verkan på det fria tillhandahållandet av internationella sjötransporttjänster.

5. Varje part ska tillåta leverantörer av internationella sjötransporttjänster från den andra parten att ha anläggningar på sitt territorium på sådana villkor som, vad gäller etablering och verksamhet, inte är mindre förmånliga än de villkor som parten medger sina egna tjänsteleverantörer eller de villkor som parten medger tjänsteleverantörer från ett tredjeland, beroende på vilka villkor som är förmånligast.

6. Varje part ska på rimliga och icke-diskriminerande villkor ge leverantörer av internationella sjötransporttjänster från den andra parten tillgång till följande hamntjänster: lotsning, bogsering, proviantering, påfyllning av bränsle och vatten, sophämtning och hämtning av ballastavfall, hamnkaptenstjänster, navigationshjälpmedel, reparationsmöjligheter för nödsituationer, ankrings-, kajplats- och förtöjningstjänster samt landbaserade operativa tjänster som är nödvändiga för sjöfart, däribland kommunikation, vatten- och elförsörjning.

7. Varje part ska tillåta förflyttning av utrustning såsom tomma containrar, som inte transporteras som gods mot betalning, mellan hamnar i en medlemsstat eller mellan hamnar i Republiken Armenien.

8. Varje part ska, med förbehåll för att den behöriga myndigheten ger sitt godkännande, tillåta leverantörer av internationella sjötransporttjänster från den andra parten att tillhandahålla matartjänster mellan deras nationella hamnar.

ARTIKEL 192

Gradvis tillnärmning

Parterna inser vikten av att gradvis närma Republiken Armeniens lagstiftning om transporttjänster till Europeiska unionens lagstiftning.

AVSNITT F

ELEKTRONISK HANDEL

UNDERAVSNITT I

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

ARTIKEL 193

Mål och principer

1. Parterna erkänner att den elektroniska handeln ökar möjligheterna till handel inom många sektorer och eftersträvar att främja utvecklingen av elektronisk handel mellan sig, särskilt genom att samarbeta om de frågor som uppstår i samband med elektronisk handel när det gäller bestämmelserna i detta kapitel.

2. Parterna är överens om att utvecklingen av den elektroniska handeln helt måste uppfylla högsta internationella dataskyddskrav, så att användarna får förtroende för den elektroniska handeln.

3. Parterna ska behandla elektroniska överföringar som tillhandahållande av tjänster, i den mening som avses i avsnitt C, vilket inte omfattas av tull.

ARTIKEL 194

Rättsliga aspekter på elektronisk handel

1. Parterna ska föra en dialog om rättsliga frågor som den elektroniska handeln ger upphov till. Dialogen ska bland annat ta upp

a) erkännande av certifikat för elektroniska signaturer som utfärdats till allmänheten och underlättande av certifieringstjänster över gränserna,

b) tjänstelevererande mellanhänders ansvar vid överföring eller lagring av uppgifter,

i) behandling av obeställda elektroniska kommersiella meddelanden, och

ii) konsumentskydd vid elektronisk handel, och

c) övriga frågor som är relevanta för utvecklingen av den elektroniska handeln.

2. Dialogen kan föras genom informationsutbyte om varje parts lagstiftning på de områden som avses i punkt 1 samt om tillämpningen av denna lagstiftning.

UNDERAVSNITT II

TJÄNSTELEVERERANDE MELLANHÄNDERS ANSVAR

ARTIKEL 195

Användning av mellanhänders tjänster

Parterna medger att tredje man kan komma att använda mellanhänders tjänster för verksamhet som innebär överträdelse av parternas inhemska lagstiftning. Med hänsyn till detta ska varje part införa eller upprätthålla de åtgärder i fråga om tjänsteleverantörers ansvar som anges i detta underavsnitt.

ARTIKEL 196

Tjänstelevererande mellanhänders ansvar: enbart vidarebefordran (”mere conduit”)

1. Varje part ska se till att en tjänsteleverantör som levererar it-tjänster som består av att överföra information som lämnats av tjänstemottagaren i ett kommunikationsnät eller att tillhandahålla tillträde till ett kommunikationsnät, inte ska vara ansvarig för den överförda informationen under förutsättning att tjänsteleverantören

a) inte initierar överföringen,

b) inte är den som väljer ut mottagaren av den överförda informationen, och

c) inte väljer ut eller ändrar den information som överförs.

2 Överföring och tillhandahållande av sådant tillträde som avses i punkt 1 omfattar automatisk, mellanliggande och tillfällig lagring av den överförda informationen, i den mån lagringen enbart görs för att utföra överföringen i kommunikationsnätet och under förutsättning att informationen inte lagras längre än vad som rimligtvis krävs för sådan överföring.

3 Denna artikel ska inte påverka möjligheten för en domstol eller administrativ myndighet att i enlighet med en parts rättssystem kräva att tjänsteleverantören upphör med eller förhindrar en överträdelse.

ARTIKEL 197

Tjänstelevererande mellanhänders ansvar: cachning

1. Varje part ska se till att en tjänsteleverantör som levererar en it-tjänst bestående av överföring av information som lämnats av tjänstemottagaren i ett kommunikationsnät inte ska vara ansvarig för den automatiska, mellanliggande och tillfälliga lagring av informationen som äger rum enbart för att effektivisera vidare överföring av informationen till andra tjänstemottagare på deras begäran, under förutsättning att tjänsteleverantören

a) inte ändrar informationen,

b) uppfyller villkoren för tillgång till informationen,

c) följer regler för uppdatering av informationen, vilka fastställts på ett sätt som är allmänt vedertaget och använt inom branschen,

d) inte ingriper i den lagliga användningen av den teknik som är allmänt vedertagen och som används inom branschen för att få fram uppgifter om hur informationen används, och

e) handlar utan dröjsmål för att avlägsna den information tjänsteleverantören har lagrat eller göra den oåtkomlig så snart denne fått kännedom om att den information som ursprungligen överfördes har avlägsnats från nätet eller gjorts oåtkomlig, eller att en domstol eller administrativ myndighet har bestämt att den ska avlägsnas eller göras oåtkomlig.

2. Denna artikel påverkar inte möjligheten att en domstol eller administrativ myndighet förelägger tjänsteleverantören att upphöra med eller förhindra en överträdelse i enlighet med partens rättsliga system.

ARTIKEL 198

Tjänstelevererande mellanhänders ansvar: värdtjänster

1. Parterna ska se till att en tjänsteleverantör som levererar en it-tjänst bestående av lagring av information som tillhandahållits av tjänstemottagaren inte ska vara ansvarig för information som lagrats på begäran av en mottagare av tjänsten, under förutsättning att tjänsteleverantören

a) inte hade kännedom om förekomsten av olaglig verksamhet eller olaglig information och, beträffande skadeståndsanspråk, inte var medveten om fakta eller omständigheter som gjort den olagliga verksamheten eller den olagliga informationen uppenbar, eller

b) så snart denne fått sådan kännedom eller blivit medveten om detta handlat utan dröjsmål för att avlägsna informationen eller göra den oåtkomlig.

2. Punkt 1 är inte tillämplig om tjänstemottagaren handlar under tjänsteleverantörens ledning eller kontroll.

3. Denna artikel ska inte påverka möjligheten för en domstol eller administrativ myndighet att i enlighet med partens rättsystem kräva att tjänsteleverantören upphör med eller förhindrar en överträdelse, och inte heller ska den påverka en parts möjlighet att inrätta förfaranden för att avlägsna information eller göra den oåtkomlig.

ARTIKEL 199

Avsaknad av allmän övervakningsskyldighet

1. Parterna får varken ålägga tjänsteleverantörerna en allmän skyldighet att, i samband med tillhandahållande av sådana tjänster som avses i artiklarna 196, 197 och 198, övervaka den information de överför eller lagrar, eller någon allmän skyldighet att aktivt efterforska fakta eller omständigheter som tyder på olaglig verksamhet.

2. Varje part får fastställa skyldigheter för leverantörer av it-tjänster att omedelbart informera de behöriga myndigheterna om påstådd olaglig verksamhet eller olaglig information som tillhandahållits av mottagare av deras tjänster eller att till behöriga myndigheter på deras begäran lämna information som gör det möjligt att identifiera de mottagare av deras tjänster med vilka de ingått lagringsavtal.

AVDELNING G

UNDANTAG

ARTIKEL 200

Allmänna undantag

1. Utan att det påverkar de allmänna undantagen i detta avtal ska detta kapitel omfattas av de undantag som anges i punkterna 2 och 3.

2. Med förbehåll för kravet att nedanstående åtgärder inte tillämpas på ett sätt som skulle innebära ett medel för godtycklig eller oberättigad diskriminering mellan länder där likartade förhållanden råder, eller en förtäckt inskränkning av etableringsfriheten eller det gränsöverskridande tillhandahållandet av tjänster, ska inget i detta kapitel tolkas som ett hinder för någon av parterna att anta eller verkställa åtgärder som

a) är nödvändiga för att skydda den allmänna säkerheten eller moralen eller för att upprätthålla allmän ordning,

b) är nödvändiga för att skydda människors, djurs eller växters liv eller hälsa,

c) avser bevarandet av uttömliga naturtillgångar, om åtgärderna tillämpas i samband med begränsningar beträffande inhemska företagare eller beträffande inhemskt tillhandahållande eller inhemsk konsumtion av tjänster,

d) är nödvändiga för att skydda nationella skatter av konstnärligt, historiskt eller arkeologiskt värde,

e) är nödvändiga för att säkerställa efterlevnaden av lagar och andra författningar som inte är oförenliga med detta kapitel, inbegripet åtgärder som hänför sig till

i) förhindrandet av bedrägliga eller olagliga förfaranden eller åtgärder vid ett bristande fullgörande av avtalsförpliktelser,

ii) skyddet av enskildas privatliv i samband med behandling och spridning av personuppgifter samt skyddet av konfidentiella uppgifter om enskildas register och konton, eller

iii) säkerhet, eller

f) är oförenliga med artiklarna 144 och 150, förutsatt att olikheten i behandling syftar till att säkerställa en effektiv eller skälig beskattning eller uppbörd av direkta skatter vad gäller näringsverksamhet, företagare eller tjänsteleverantörer från den andra parten.[1]

3. Bestämmelserna i detta kapitel och i bilaga VIII till avtalet ska inte tillämpas på parternas respektive socialförsäkringssystem eller på verksamhet på någon av parternas territorium som, ens tillfälligt, har anknytning till myndighetsutövning.

[1] Åtgärder som syftar till att säkerställa en effektiv eller skälig beskattning eller uppbörd av direkta skatter omfattar åtgärder som en part vidtar inom ramen för sitt skattesystem och som
i) gäller icke-hemmahörande företagare och tjänsteleverantörer, eftersom deras skattskyldighet bestäms med hänsyn till vilka beskattningsbara inkomster som härrör från partens territorium,
ii) gäller icke-hemmahörande personer för att säkra beskattning eller uppbörd av skatt på partens territorium,
iii) gäller icke-hemmahörande och hemmahörande personer för att förhindra skatteflykt eller skatteundandragande, inklusive indrivningsåtgärder,
iv) gäller för konsumenter av tjänster som tillhandahålls i eller från den andra partens territorium för att säkerställa beskattning av eller uppbörd av skatt på sådana konsumenter från källor inom partens territorium,
v) särskiljer företagare och tjänsteleverantörer som beskattas för världsomspännande inkomster från andra företagare och tjänsteleverantörer på grund av skillnaden i typen av skattebas, eller
vi) fastställer, tilldelar eller fördelar inkomst, avkastning, vinst, förlust, avdrag eller tillgodohavande vad avser hemmahörande personer eller filialer, eller mellan närstående personer eller filialer hos samma person, för att skydda partens skattebas.

Skattetermer eller begrepp i led f och i denna fotnot fastställs i enlighet med skattedefinitioner och begrepp, eller likvärdiga eller liknande definitioner och begrepp, enligt inhemsk lagstiftning i den part som vidtar åtgärden.

ARTIKEL 201

Skatteåtgärder

Den behandling som mest gynnad nation som ges i enlighet med detta kapitel gäller inte den behandling för skatteändamål som parterna beviljar eller i framtiden kommer att bevilja på grundval av avtal mellan parterna för att undvika dubbelbeskattning.

Artikel 202

Undantag i säkerhetssyfte

Inget i detta avtal ska tolkas så att det

a) ålägger en part att lämna upplysningar, som om de röjs ställer väsentliga säkerhetsintressen på spel,

b) hindrar en part att vidta åtgärder som den anser nödvändiga för att skydda sina väsentliga säkerhetsintressen, där sådana åtgärder

   i) rör tillverkning av eller handel med vapen, ammunition eller krigsmateriel,

   ii) avser näringsverksamhet som utövas direkt eller indirekt för att försörja en militär inrättning,

iii) avser klyvbara ämnen eller fusionsämnen eller ämnen ur vilka sådana ämnen kan framställas, eller

iv) vidtas i krigstid eller i andra kritiska lägen i de internationella relationerna, eller

c) hindrar en part från att vidta åtgärder för att fullgöra de förpliktelser som parten åtagit sig i syfte att bevara internationell fred och säkerhet.

AVDELNING H

INVESTERINGAR

ARTIKEL 203

Översyn

För att underlätta bilaterala investeringar ska parterna gemensamt se över förutsättningarna och regelverket för investeringar, senast tre år efter ikraftträdandet av detta avtal, och därefter med jämna mellanrum. Med utgångspunkt i översynen ska parterna överväga möjligheten att inleda förhandlingar för att komplettera detta avtal med bestämmelser om investeringar, däribland investeringsskydd.

KAPITEL 6

LÖPANDE BETALNINGAR OCH KAPITALRÖRELSER

ARTIKEL 204

Löpande betalningar

Parterna får inte införa några restriktioner och ska, i fritt konvertibel valuta och i enlighet med bestämmelserna i stadgan för Internationella valutafonden, tillåta alla betalningar och överföringar som avser bytesbalanstransaktioner mellan Europeiska unionen och Republiken Armenien.

ARTIKEL 205

Kapitalrörelser

1. När det gäller transaktioner på betalningsbalansens kapitalbalans och finansiella balans ska parterna från och med den dag avtalet träder i kraft säkerställa fri rörlighet för kapital i samband med direktinvesteringar[1] som görs i enlighet med värdlandets lagstiftning och bestämmelserna i kapitel 5, samt i samband med omvandling till likvida medel eller repatriering av sådant investerat kapital och eventuell vinst därav.

[1] Inbegripet förvärv av fast egendom i samband med direktinvesteringar.

2. När det gäller sådana transaktioner på betalningsbalansens kapitalbalans och finansiella balans som inte omfattas av punkt 1 ska varje part från och med den dag avtalet träder i kraft, utan att det påverkar tillämpningen av andra bestämmelser i avtalet, säkerställa fri rörlighet för kapital avseende

a) krediter vid affärstransaktioner, däribland tillhandahållande av tjänster, där en i någon av parternas territorium hemmahörande person deltar,

b) finansiella lån och krediter som lämnas av den andra partens investerare, och

c) kapitalplacering i en juridisk person som definieras i artikel 142, utan avsikt att inrätta eller upprätthålla varaktiga ekonomiska förbindelser.

3. Parterna får inte införa några nya restriktioner för kapitalrörelser och löpande betalningar mellan personer hemmahörande i Europeiska unionens och Republiken Armeniens respektive territorier, och de får inte göra befintliga regler mer restriktiva; denna bestämmelse ska inte påverka tillämpningen av övriga bestämmelser i detta avtal.

ARTIKEL 206

Undantag

Med förbehåll för kravet att nedanstående åtgärder inte tillämpas på ett sätt som skulle innebära ett medel för godtycklig eller oberättigad diskriminering mellan länder där likartade förhållanden råder, eller en förtäckt inskränkning av kapitalrörelser, ska inget i detta kapitel tolkas som ett hinder för någon av parterna att anta eller verkställa åtgärder som

a) är nödvändiga för att skydda den allmänna säkerheten eller moralen eller för att upprätthålla allmän ordning, eller

b) är nödvändiga för att säkerställa efterlevnaden av lagar och andra författningar som inte är oförenliga med bestämmelserna i denna avdelning, inbegripet åtgärder som hänför sig till

i) förhindrande av brott, bedrägliga eller olagliga förfaranden eller för att åtgärda ett bristande fullgörande av avtalsförpliktelser, såsom konkurs, insolvens och skydd av borgenärernas rättigheter,

ii) säkerställande av integriteten och stabiliteten i en parts finansiella system och som därför införts eller upprätthållits,

iii) emission av eller handel med värdepapper, optioner, terminer eller andra derivat,

iv) ekonomisk rapportering eller redovisning av överföringar som behövs för att bistå de brottsbekämpande eller finansövervakande myndigheterna, eller

v) säkerställande av att förelägganden och domar utfärdade i rättsliga eller administrativa förfaranden efterlevs.

ARTIKEL 207

Skyddsåtgärder

Om det under exceptionella omständigheter förekommer allvarliga problem för Republiken Armeniens del med bedrivandet av valuta- eller penningpolitik eller för Europeiska unionens del med den ekonomiska och monetära unionens funktion eller om någon av parterna har allvarliga problem med betalningsbalansen eller extern finansiering, eller om sådana problem hotar att uppkomma, får den berörda parten vidta absolut nödvändiga skyddsåtgärder avseende kapitalrörelser, betalningar eller överföringar mellan Europeiska unionen och Republiken Armenien i högst ett år. Den part som inför eller upprätthåller skyddsåtgärder ska omedelbart underrätta den andra parten om antagandet av skyddsåtgärder och snarast möjligt lägga fram en tidsplan för åtgärdernas avskaffande.

ARTIKEL 208

Underlättande

Parterna ska samråda i syfte att underlätta kapitalrörelser sig emellan för att främja målen i detta avtal.

KAPITEL 7

IMMATERIELLA RÄTTIGHETER

AVSNITT A

MÅL OCH PRINCIPER

ARTIKEL 209

Mål

Målen med detta kapitel är att

a) underlätta produktion och försäljning av innovativa och kreativa produkter mellan parterna för att bidra till en mer hållbar och inkluderande ekonomi för parterna, och

b) få till stånd ett fullgott och effektivt skydd av immateriella rättigheter samt se till att lagstiftningen på detta område efterlevs.

ARTIKEL 210

Skyldigheternas art och omfattning

1. Parterna ska säkerställa ett fullgott och effektivt genomförande av de internationella avtal om immateriella rättigheter i vilka de är parter, däribland avtalet om handelsrelaterade aspekter av immaterialrätter i bilaga 1C till WTO-avtalet (nedan kallat *Trips-avtalet*). Detta kapitel ska komplettera och ytterligare specificera parternas rättigheter och skyldigheter enligt Trips-avtalet och andra internationella avtal om immateriella rättigheter.

2. I detta avtal avses med *immateriella rättigheter* åtminstone alla typer av immateriella rättigheter som anges i avsnitt B i detta kapitel.

3. Skyddet av immateriella rättigheter inbegriper skydd mot illojal konkurrens enligt artikel 10a i Pariskonventionen för skydd av den industriella äganderätten från 1883, senast ändrad i Stockholm 1967 (nedan kallad *Pariskonventionen*).

ARTIKEL 211

Konsumtion

Varje part ska tillhandahålla ett system för inhemsk eller regional konsumtion av immateriella rättigheter.

AVSNITT B

STANDARDER FÖR IMMATERIELLA RÄTTIGHETER

UNDERAVSNITT I

UPPHOVSRÄTT OCH NÄRSTÅENDE RÄTTIGHETER

ARTIKEL 212

Skydd

1. Parterna ska efterleva de rättigheter och skyldigheter som fastställs i

a) Bernkonventionen för skydd av litterära och konstnärliga verk (Bernkonventionen),

b) Romkonventionen om skydd för utövande konstnärer, framställare av fonogram och radioföretag (Romkonventionen),

c) Trips-avtalet,

d) Wipos (Världsorganisationen för den intellektuella äganderätten) fördrag om upphovsrätt, och

e) Wipos fördrag om framföranden och fonogram (WPPT).

2. Parterna ska vidta alla rimliga åtgärder för att ansluta sig till Pekingfördraget om audiovisuella framföranden.

ARTIKEL 213

Upphovsmän

Varje part ska, när det gäller upphovsmän, föreskriva att de har ensamrätt att tillåta eller förbjuda

a) direkt eller indirekt, tillfälligt eller permanent mångfaldigande av deras verk, oavsett metod och form, helt eller delvis,

b) alla former av spridning till allmänheten genom försäljning eller på annat sätt, av deras verk eller kopior av detta,

c) all slags överföring till allmänheten av sina verk, på trådbunden eller trådlös väg, inbegripet att verken görs tillgängliga för allmänheten på ett sådant sätt att enskilda kan få tillgång till dessa verk från en plats och vid en tidpunkt som de själva väljer, och

d) uthyrning och utlåning av verken i original eller i kopia.

ARTIKEL 214

Utövande konstnärer

Varje part ska, när det gäller utövande konstnärer, föreskriva att de har ensamrätt att tillåta eller förbjuda

a) upptagning[1] av sina framträdanden,

b) direkt eller indirekt, tillfälligt eller permanent mångfaldigande av upptagningar av sina framföranden, oavsett metod och form, helt eller delvis,

c) spridning av upptagningar av framföranden till allmänheten genom försäljning eller på annat sätt,

d) tillgängliggörande av upptagningar av sina framföranden för allmänheten, på trådbunden eller trådlös väg, på ett sådant sätt att enskilda kan få tillgång till dem från en plats och vid en tidpunkt som de själva väljer,

e) trådlös radio- och televisionsutsändning och återgivning för allmänheten av sina framföranden, utom när framförandet i sig självt sker vid en radio- eller televisionsutsändning eller härrör från en upptagning,

f) uthyrning och utlåning av upptagningar av framföranden.

[1] *upptagning*: konkretisering av ljud eller bilder av framförandet, eller av symboler för ljud eller bilder, ur vilken dessa ljud eller bilder kan uppfattas, mångfaldigas eller överföras genom en anordning.

ARTIKEL 215

Fonogramframställare

Varje part ska, när det gäller framställare av fonogram, föreskriva att de har ensamrätt att tillåta eller förbjuda

a) direkt eller indirekt, tillfälligt eller permanent mångfaldigande av sina fonogram, oavsett metod och form, helt eller delvis,

b) spridning av fonogram, inbegripet kopior av dessa, till allmänheten genom försäljning eller på annat sätt,

c) tillgängliggörandet av fonogram för allmänheten, på trådbunden eller trådlös väg, på ett sådant sätt att enskilda kan få tillgång till dem från en plats och vid en tidpunkt som de själva väljer, och

d) uthyrning och utlåning av fonogram.

ARTIKEL 216

Radio- och televisionsföretag

Varje part ska, när det gäller radio- och televisionsföretag, föreskriva att de har ensamrätt att tillåta eller förbjuda

a) upptagning av sina utsändningar, trådöverförda såväl som luftburna, inklusive kabel- och satellitsändningar,

b) direkt eller indirekt, tillfälligt eller permanent mångfaldigande helt eller delvis av upptagningar av sina utsändningar, oavsett metod och form, och oberoende av om utsändningarna är trådöverförda eller luftburna, inklusive kabel- och satellitsändningar,

c) tillgängliggörande av upptagningar av sina utsändningar till allmänheten, på trådbunden eller trådlös väg, på ett sådant sätt att enskilda kan få tillgång till dem från en plats och vid en tidpunkt som de själva väljer,

d) spridning av upptagningar av sina framföranden till allmänheten genom försäljning eller på annat sätt, och

e) trådlös återutsändning av sina utsändningar liksom återgivning för allmänheten av sina utsändningar om sådan återgivning sker på platser till vilka allmänheten har tillträde mot erläggande av inträdesavgift.

ARTIKEL 217

Radio- och televisionsutsändning och återgivning för allmänheten

Varje part ska föreskriva rätt till en enda skälig ersättning från användaren till konstnärer och framställare av fonogram när ett fonogram som har utgivits i kommersiellt syfte används i original eller kopia för trådlös utsändning eller för annan återgivning för allmänheten. Varje part ska säkerställa att sådan ersättning fördelas mellan de berörda utövande konstnärerna och fonogramframställarna. Varje part får fastställa villkoren för hur ersättningen ska fördelas mellan konstnärer och fonogramframställare när det saknas avtal dem emellan.

ARTIKEL 218

Skyddstid

1. De ekonomiska rättigheterna för upphovsmannen till ett litterärt eller konstnärligt verk enligt artikel 2 i Bernkonventionen ska gälla under upphovsmannens livstid och minst 70 år efter hans eller hennes död, oavsett vilken dag verket lagligen gjordes tillgängligt för allmänheten.

2. I fråga om verk med gemensamt upphovsmannaskap ska den skyddstid som avses i punkt 1 beräknas från den sist avlidne upphovsmannens dödsdag.

3. I fråga om anonyma eller pseudonyma verk ska skyddstiden vara minst 70 år efter det att verket lagligen gjordes tillgängligt för allmänheten. Om den pseudonym som upphovsmannen antagit inte medger något tvivel om dennes identitet eller om upphovsmannen avslöjar sin identitet under den tid som avses i första meningen, ska dock den skyddstid som fastställs i punkt 1 tillämpas.

4. Om en part föreskriver särskilda rättigheter avseende kollektiva verk eller om att en juridisk person ska anses som rättighetshavare, ska skyddstiden beräknas enligt punkt 3, utom i fall när de fysiska personer som har skapat verket identifieras som upphovsman i de exemplar av verket som görs tillgängliga för allmänheten. Bestämmelserna i denna punkt ska inte påverka tillämpningen av rättigheter som tillkommer de identifierade upphovsmän vars identifierbara bidrag ingår i sådana verk, där punkterna 1 och 2 ska tillämpas på bidragen.

5. Om ett verk utges i band, delar, häften, nummer eller avsnitt och skyddstiden beräknas från den dag då verket lagligen gjordes tillgängligt för allmänheten, ska en separat skyddstid gälla för varje sådan del.

6. Skyddet ska upphöra för verk för vilka skyddstiden inte beräknas från upphovsmannens eller upphovsmännens död och som inte lagligen gjorts tillgängliga för allmänheten inom 70 år efter det att de skapades.

7. Skyddstiden för filmverk eller audiovisuella verk ska löpa ut tidigast 70 år efter den tidpunkt då den sist avlidne i en grupp fastställda personer dör, oavsett om dessa personer anses som medupphovsmän eller inte, bestående av: huvudregissören, filmmanusets författare, författaren till dialogen och kompositören till musik som särskilt skapats för att användas i filmverket eller det audiovisuella verket.

8. Varje part ska säkerställa att en person som efter det upphovsrättsliga skyddets utgång för första gången lagligen ger ut eller lagligen offentliggör ett inte tidigare utgivet verk har rätt till ett skydd motsvarande upphovsmannens ekonomiska rättigheter. Skyddstiden för sådana rättigheter ska vara 25 år från den dag då verket först lagligen gavs ut eller lagligen offentliggjordes.

9. Audiovisuella konstnärers ekonomiska rättigheter ska löpa ut tidigast 50 år efter dagen för framförandet. Om en upptagning av framförandet ges ut lagligen eller lagligen offentliggörs under denna tid, ska rättigheterna dock löpa ut tidigast 50 år från den dag då verket först gavs ut eller offentliggjordes, beroende på vilken dag som infaller först.

10. De utövande konstnärernas och fonogramframställarnas ekonomiska rättigheter ska löpa ut 70 år efter den dag då verket först offentliggjordes eller kommunicerades till allmänheten beroende på vilket som inträffar först. En part får anta effektiva åtgärder för att säkerställa att inkomster som genereras under den 20-årsperiod som följer efter det att 50-årsperioden löpt ut fördelas rättvist mellan utövande konstnärer och fonogramframställare.

11. De ekonomiska rättigheterna för producenter av den första upptagningen av en film ska löpa ut tidigast 50 år efter upptagningen. Om filmen ges ut lagligen eller lagligen offentliggörs under denna period ska rättigheterna dock löpa ut tidigast 50 år efter den dag då verket först gavs ut eller offentliggjordes, beroende på vilken dag som infaller först.

12. Televisions- och radioföretags ekonomiska rättigheter ska löpa ut tidigast 50 år efter det att utsändningen först överfördes via tråd eller trådlöst, inbegripet via kabel eller satellit.

13. De skyddstider som föreskrivs i denna artikel beräknas från den 1 januari det år som följer på den händelse som ger upphov till skyddet.

ARTIKEL 219

Skydd av tekniska åtgärder

1. Varje part ska ge tillfredsställande rättsligt skydd mot kringgående av effektiva tekniska åtgärder om personen som utför kringgåendet känner till eller rimligen borde veta att han/hon utför en sådan handling.

2. Varje part ska ge tillfredsställande rättsligt skydd mot tillverkning, import, spridning, försäljning, uthyrning, marknadsföring i försäljnings- eller uthyrningssyfte eller innehav i kommersiellt syfte av anordningar, produkter eller komponenter eller tillhandahållande av tjänster som

a) marknadsförs, utannonseras eller saluförs i syfte att kringgå en effektiv teknisk åtgärd, eller

b) endast har ett begränsat kommersiellt intresse eller användningsområde av betydande art utöver att kringgå en effektiv teknisk åtgärd, eller

c) huvudsakligen är utformade, konstruerade, anpassade eller framtagna i syfte att möjliggöra eller underlätta kringgående av en effektiv teknisk åtgärd.

3. I detta kapitel avses med *teknisk åtgärd* varje teknik, anordning eller komponent som har utformats för att vid normalt bruk förhindra eller begränsa handlingar, vad gäller verk eller andra skyddade alster, som inte har tillåtits av innehavaren av en upphovsrätt eller av upphovsrätten närstående rättigheter enligt inhemsk lagstiftning. Tekniska åtgärder ska anses vara ”effektiva” om användningen av ett skyddat verk eller annat alster kontrolleras av rättighetshavarna genom en åtkomstkontroll- eller skyddsprocess, t.ex. kryptering, kodning eller annan omvandling av verket eller alstret eller en kontrollmekanism för kopiering, om processen uppfyller skyddsändamålet.

ARTIKEL 220

Skydd av information om rättighetsförvaltning

1. Varje part ska ge tillfredsställande rättsligt skydd mot handlingar som personer utför med vetskap om att detta sker utan tillstånd, såsom att de

a) avlägsnar eller ändrar elektronisk information om rättighetsförvaltning, eller

b) vad gäller verk eller andra alster, som är skyddade enligt detta kapitel och från vilka elektronisk information om rättighetsförvaltning har avlägsnats eller ändrats utan tillstånd, sprider, importerar i spridningssyfte, sänder ut i radio eller television, överför till eller gör dessa verk eller alster tillgängliga för allmänheten,

om personen i fråga vet, eller rimligen borde veta, att han eller hon därigenom orsakar, möjliggör, underlättar eller döljer intrång i en upphovsrätt eller till upphovsrätten närstående rättigheter enligt inhemsk lagstiftning.

2. I detta kapitel avses med *information om rättighetsförvaltning* all information som lämnas av en rättighetshavare i syfte att identifiera ett verk eller annat alster som avses i kapitlet, upphovsmannen eller annan rättighetshavare, eller information om villkoren för användning av verket eller alstret liksom eventuella nummer eller koder som uttrycker sådan information.

3. Punkt 1 gäller när någon av dessa uppgifter är kopplad till en kopia av, eller framträder i samband med överföring till allmänheten av ett verk eller annat alster som avses i detta kapitel.

ARTIKEL 221

Undantag och inskränkningar

1. Varje part får föreskriva undantag från och inskränkningar av de rättigheter som fastställs i artiklarna 213–218 endast i vissa särskilda fall och i den mån detta inte strider mot normalt utnyttjande av det skyddade alstret och inte oskäligt inkräktar på rättighetshavarnas legitima intressen i enlighet med de konventioner och internationella fördrag som parterna anslutit sig till.

2. Varje part ska sörja för att tillfälliga former av mångfaldigande enligt artiklarna 213–217 i detta avtal som är flyktiga eller av underordnad betydelse och som utgör en integrerad och väsentlig del av en teknisk process, samt vars enda syfte är att möjliggöra a) överföring i ett nät mellan tredje parter via en mellanhand, eller b) laglig användning av ett verk eller annat alster, och som inte har någon självständig ekonomisk betydelse, ska undantas från den rätt till mångfaldigande som avses i artiklarna 213–217.

ARTIKEL 222

Konstnärers följerätt till konstverk

1. Varje part ska till förmån för upphovsmannen till ett originalkonstverk införa en följerätt som definieras som en oförytterlig rätt som upphovsmannen inte kan avstå från, inte ens på förhand, och som innebär rätt till upphovsrättslig ersättning som är grundad på försäljningspriset vid all vidareförsäljning av verket efter upphovsmannens första överlåtelse.

2. Den rätt som avses i punkt 1 ska gälla vid all vidareförsäljning vid vilken yrkesmässigt verksamma på konstmarknaden deltar, såsom säljare, köpare eller förmedlare, till exempel auktionskammare, konstgallerier och alla konsthandlare i övrigt.

3. Varje part får föreskriva att den rätt som avses i punkt 1 inte ska gälla vidareförsäljning i fall där säljaren har förvärvat konstverket direkt av upphovsmannen mindre än tre år före vidareförsäljningen och där vidareförsäljningspriset inte överstiger ett visst minimibelopp.

4. Den upphovsrättsliga ersättningen ska betalas av säljaren. Varje part får föreskriva att en annan av de fysiska eller juridiska personer som avses i punkt 2 än säljaren ska vara ensam ansvarig för betalningen av den upphovsrättsliga ersättningen, eller dela det ansvaret med säljaren.

5. Förfarandet för insamling och beloppen för den upphovsrättsliga ersättningen ska fastställas i inhemsk lagstiftning.

ARTIKEL 223

Samarbete i fråga om kollektiv förvaltning av rättigheter

1. Parterna ska främja samarbete mellan sina respektive kollektiva förvaltningsorgansiationer i syfte att främja tillgången till verk och andra skyddade alster på parternas territorier samt överföring av upphovsrättslig ersättning för användning av sådana verk eller andra skyddade alster.

2. Parterna ska främja öppenhet i kollektiva förvaltningsorganisationer, i synnerhet vad gäller insamling av upphovsrättsliga ersättningar, avdrag från insamlade ersättningar, användningen av insamlade ersättningar, fördelningsstrategin och deras repertoar.

3. Parterna åtar sig att säkerställa att kollektiva förvaltningsorganisationer etablerade på en av parternas territorium som enligt ett representationsavtal företräder en annan förvaltningsorganisation etablerad på den andra partens territorium inte diskriminerar den företrädda förvaltningsorganisationens rättighetshavare.

4. Den företrädande förvaltningsorganisationen ska betala ut de belopp den är skyldig den företrädda organisationen på ett korrekt, regelbundet och noggrant sätt samt upplysa den företrädda organisationen om det upphovsrättsliga ersättningsbelopp som samlats in för dess räkning och alla eventuella avdrag på denna ersättning.

UNDERAVSNITT II

VARUMÄRKEN

ARTIKEL 224

Internationella överenskommelser

Varje part ska

a) ansluta sig till protokollet till Madridöverenskommelsen om den internationella registreringen av varumärken,

b) efterkomma fördraget om varumärkesrätt och Niceöverenskommelsen om internationell klassificering av varor och tjänster vid registrering av varumärken, och

c) vidta alla rimliga åtgärder för att ansluta sig till Singaporekonventionen om varumärkesrätt.

ARTIKEL 225

Rättigheter som är knutna till ett varumärke

Det registrerade varumärket ger innehavaren en ensamrätt. Innehavaren har rätt att förhindra tredje man att utan medgivande i näringsverksamhet använda

a) tecken som är identiska med varumärket med avseende på varor och tjänster som är identiska med dem för vilka varumärket är registrerat, och

b) tecken som är identiska med eller liknar varumärket med avseende på varor och tjänster som är identiska med eller liknar dem för vilka varumärket är registrerat, om det är troligt att sådan användning skulle vilseleda allmänheten, däribland att tecknet skulle associeras med varumärket.

ARTIKEL 226

Registreringsförfarande

1. Varje part ska sörja för att det inrättas ett system för varumärkesregistrering där varje slutgiltigt negativt beslut som fattas av den behöriga varumärkesmyndigheten meddelas skriftligen och är vederbörligen motiverat.

2. Varje part ska tillhandahålla en möjlighet att invända mot varumärkesansökningar och ge den sökande möjlighet att besvara invändningen.

3. Varje part ska tillhandahålla en allmänt tillgänglig elektronisk databas över varumärkesansökningar och varumärkesregistreringar. Databasen över varumärkesansökningar ska vara tillgänglig åtminstone under invändningsperioden.

ARTIKEL 227

Välkända varumärken

I syfte att bevilja skydd av välkända varumärken på det sätt som avses i artikel 6a i Pariskonventionen från 1967 och artikel 16.2 och 16.3 i Trips-avtalet ska parterna tillämpa den gemensamma rekommendation om bestämmelser avseende skydd av välkända varumärken som antogs vid konferensen mellan parterna i Pariskonventionen för industriellt rättsskydd och Wipos generalförsamling vid den trettiofjärde omgången möten mellan Wipomedlemsstaternas församlingar den 20–29 september 1999.

ARTIKEL 228

Undantag från de rättigheter som är knutna till ett varumärke

Varje part

a) ska föreskriva en skälig användning av beskrivande ord, däribland geografiska beteckningar, som ett begränsat undantag från de rättigheter som är knutna till ett varumärke, och

b) får föreskriva andra begränsade undantag från de rättigheter som är knutna till ett varumärke.

Om sådana undantag görs ska varje part ta hänsyn till varumärkesinnehavarens och tredje mans legitima intressen.

ARTIKEL 229

Grunder för upphävande

1. Varje part ska föreskriva att ett varumärke ska kunna upphävas om det inom en sammanhängande treårsperiod utan giltiga skäl inte har tagits i verkligt bruk i det relevanta territoriet för de varor eller tjänster för vilka det registrerats.

Ingen kan emellertid kräva att varumärket ska upphävas om varumärket har tagits i verkligt bruk eller dess bruk återupptagits under tiden mellan utgången av treårsperioden och ansökan om upphävande.

Om bruket av varumärket påbörjas eller återupptas inom en tremånadersperiod före ansökan om upphävande, och denna tremånadersperiod inleds tidigast vid utgången av den sammanhängande treårsperiod under vilken märket inte använts, ska emellertid användningen lämnas utan avseende om förberedelserna för att inleda eller återuppta den vidtogs först efter det att innehavaren fick kännedom om att en ansökan om upphävande kunde komma att göras.

2. Ett varumärke ska också kunna upphävas om det, efter den dag då det registrerades

a) som ett resultat av innehavarens verksamhet eller passivitet har blivit en allmän beteckning i handeln för en vara eller tjänst för vilken det är registrerat, eller

b) som ett resultat av det bruk innehavaren gjort av varumärket eller den användning till vilken innehavaren gett sitt tillstånd med avseende på varorna eller tjänsterna för vilka det är registrerat, kan komma att vilseleda allmänheten, särskilt vad gäller varornas eller tjänsternas art, kvalitet eller geografiska ursprung.

UNDERAVSNITT III

GEOGRAFISKA BETECKNINGAR

ARTIKEL 230

Tillämpningsområde

1. Detta underavsnitt gäller för skydd av geografiska beteckningar som har sitt ursprung i parternas territorier.

2. En parts geografiska beteckningar som ska skyddas av den andra parten ska endast omfattas av detta underavsnitt om de omfattas av den lagstiftning som avses i artikel 231.

Artikel 231

Fastställda geografiska beteckningar

1. Efter att ha granskat Republiken Armeniens lagstiftning, vilken förtecknas i bilaga IX del A, konstaterar Europeiska unionen att lagstiftningen uppfyller de kriterier som anges i bilaga IX del B.

2. Efter att ha granskat Europeiska unionens lagstiftning, vilken förtecknas i bilaga IX del A, konstaterar Republiken Armenien att lagstiftningen uppfyller de kriterier som anges i bilaga IX del B.

3. Republiken Armenien ska, efter att ha genomfört ett invändningsförfarande och efter att ha granskat de geografiska beteckningar i Europeiska unionen som förtecknas i bilaga X och som har registrerats av Europeiska unionen i enlighet med den lagstiftning som förtecknas i del A i bilaga IX, skydda dessa geografiska beteckningar i enlighet med den skyddsnivå som fastställs i detta avtal.

4. Europeiska unionen ska, efter att ha genomfört ett invändningsförfarande och efter att ha granskat de geografiska beteckningar i Republiken Armenien som förtecknas i bilaga X och som har registrerats av Republiken Armenien i enlighet med den lagstiftning som förtecknas i del A i bilaga IX, skydda dessa geografiska beteckningar i enlighet med den skyddsnivå som fastställs i detta avtal.

ARTIKEL 232

Tillägg av nya geografiska beteckningar

1. Parterna ska i enlighet med förfarandet i artikel 240.3 kunna lägga till nya geografiska beteckningar till förteckningen över skyddade geografiska beteckningar i bilaga X. Sådana nya geografiska beteckningar får läggas till förteckningen efter det att invändningsförfarandet avslutats och de nya geografiska beteckningarna har granskats med ett för båda parter tillfredsställande resultat, i enlighet med artikel 231.3 och 231.4.

2. Parterna ska inte vara skyldiga att lägga till nya geografiska beteckningar i den förteckning som avses i punkt 1 om

a) den geografiska beteckningen skulle komma i konflikt med namnet på en växtsort eller en djurras och därmed sannolikt skulle vilseleda konsumenterna i fråga om produktens verkliga ursprung,

b) skyddet av den geografiska beteckningen med hänsyn till ett renommerat eller välkänt varumärke sannolikt skulle vilseleda konsumenterna i fråga om produktens rätta identitet, eller

c) beteckningen är generisk.

ARTIKEL 233

Omfattningen av skyddet för geografiska beteckningar

1. De geografiska beteckningarna i bilaga X ska skyddas av varje part mot

a) varje direkt eller indirekt kommersiellt bruk av ett skyddat namn för produkter som är jämförbara men som inte uppfyller kraven i produktspecifikationen för det skyddade namnet, eller i den mån detta bruk innebär att en geografisk beteckningens anseende utnyttjas,

b) varje missbruk, imitation eller anspelning, även när produktens verkliga ursprung anges eller det skyddade namnet har översatts, transkriberats, translittererats eller åtföljs av uttryck som ”stil”, ”typ”, ”metod”, ”sådan som tillverkas i”, ”imitation”, ”smak”, ”liknande” eller dylikt,

c) varje annan osann eller vilseledande uppgift om härkomst, ursprung, beskaffenhet eller väsentliga egenskaper hos produkten på dennas inre eller yttre förpackning, reklammaterial eller handlingar, liksom förpackning av produkten i en behållare som är ägnad att inge en oriktig föreställning om produktens verkliga ursprung, och

d) alla andra förfaranden som kan vilseleda konsumenten om produktens verkliga ursprung.

2. Skyddade geografiska beteckningar får inte bli generiska i parternas territorier.

3. När det förekommer geografiska beteckningar som är helt eller delvis homonyma ska skydd beviljas varje enskild geografisk beteckning under förutsättning att beteckningen har använts i god tro och med visad hänsyn till lokalt och traditionellt bruk samt till den reella risken för förväxling.

Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 23 i Trips-avtalet ska parterna ömsesidigt fastställa de praktiska villkor under vilka sådana homonyma geografiska beteckningar ska särskiljas från varandra, med beaktande av behovet av att se till att berörda producenter behandlas lika och att konsumenterna inte vilseleds.

En homonym som felaktigt får konsumenterna att tro att produkter kommer från ett annat område ska inte registreras även om namnet är korrekt vad avser det område, den region eller den plats där produkterna i fråga har sitt verkliga ursprung.

4. Om en part i samband med förhandlingar med ett tredjeland föreslår att en geografisk beteckning med ursprung i det landet ska skyddas och namnet i fråga är homonymt med en enligt detta underavsnitt skyddad geografisk beteckning med ursprung i den andra parten, ska den sistnämnda parten informeras och ges tillfälle att lämna synpunkter innan beteckningen med ursprung i tredjeland blir skyddad.

5. Ingenting i detta underavsnitt ska förplikta en part att skydda en till den andra parten hörande geografisk beteckning som inte är eller som upphör att vara skyddad i det land där den har sitt ursprung.

Varje part ska underrätta den andra parten om en geografisk beteckning upphör att vara skyddad i sitt ursprungsland. En sådan underrättelse ska ske i enlighet med det förfarande som avses i artikel 240.3.

6. Ingenting i detta avtal får på något sätt hindra en person att i näringsverksamhet använda sitt namn eller namnet på sin företrädare i rörelsen, utom om användningen av ett sådant namn sker på ett sätt som vilseleder konsumenterna.

ARTIKEL 234

Rätt att använda geografiska beteckningar

1. En geografisk beteckning som är skyddad enligt detta underavsnitt får användas av alla aktörer som saluför jordbruksprodukter, livsmedel, viner, aromatiserade viner eller spritdrycker som överensstämmer med den motsvarande specifikationen.

2. När en geografisk beteckning blivit skyddad enligt detta underavsnitt ska det för användningen av det skyddade namnet inte krävas någon registrering av användarna eller några ytterligare avgifter.

Artikel 235

Förhållande till varumärken

1. Parterna ska neka registrering av eller ogiltigförklara ett varumärke som motsvarar något av de fall som avses i artikel 233.1 vad gäller en skyddad geografisk beteckning för likadana produkter, om ansökan om registrering av varumärket lämnades in efter dagen för ansökan om skydd av den geografiska beteckningen på det berörda territoriet.

2. För geografiska beteckningar enligt artikel 231 ska dagen för ansökan om skydd vara den dag då detta avtal träder i kraft.

3. För geografiska beteckningar enligt artikel 232 ska dagen för ansökan om skydd vara den dag då begäran om skydd av en geografisk beteckning översändes till den andra parten.

4. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 232.2 b ska varje part skydda de geografiska beteckningar som anges i bilaga X även när det finns ett tidigare varumärke. Med ett tidigare varumärke avses ett varumärke vars användning svarar mot någon av situationerna i artikel 233.1 och som, förutsatt att så är möjligt enligt partens lagstiftning, varit föremål för en ansökan eller registrerats eller varit etablerat genom användning i god tro på en av parternas territorium före den dag då en ansökan om skydd av den geografiska beteckningen lämnas in av den andra parten med stöd av detta avtal. Sådana varumärken får fortsätta att användas och förnyas trots skyddet av den geografiska beteckningen, såvida parternas varumärkeslagstiftning inte innehåller någon grund för att ogiltigförklara eller återkalla det aktuella varumärket.

5. Med avvikelse från punkt 4 ska äldre varumärken i Republiken Armenien som innehåller eller består av Europeiska unionens geografiska beteckningar ”Cognac” eller ”Champagne”, även translittererade eller översatta beteckningar, och som registrerats för likadana produkter utan att uppfylla specifikationerna ogiltigförklaras, återkallas eller ändras på så sätt att beteckningen tas bort från varumärket, senast inom 14 år avseende beteckningen ”Cognac” respektive två år avseende beteckningen ”Champagne”, räknat från detta avtals ikraftträdande.

ARTIKEL 236

Säkerställande av skydd

Varje part ska med hjälp av lämpliga administrativa åtgärder från myndigheternas sida se till att det skydd av geografiska beteckningar som föreskrivs i artiklarna 233–235 verkställs. Varje part ska även säkerställa ett sådant skydd på begäran av en berörd person.

ARTIKEL 237

Övergångsbestämmelser

1. Varor som framställts och märkts i enlighet med inhemsk lagstiftning före detta avtals ikraftträdande, men som inte uppfyller kraven i detta avtal, får fortsätta att säljas efter avtalets ikraftträdande till dess att lagren är uttömda.

2. Skyddet av Europeiska unionens geografiska beteckningar ”Cognac” och ”Champagne” i enlighet med detta avtal ska under en övergångsperiod på 24 år med början ett år efter detta avtals ikraftträdande avseende beteckningen ”Cognac” respektive under en övergångsperiod på tre år efter detta avtals ikraftträdande avseende beteckningen ”Champagne” inte hindra att dessa beckningar används för produkter med ursprung i Republiken Armenien som exporteras till tredjeland, när detta är tillåtet enligt det berörda tredjelandets lagar och andra författningar, för att beteckna och beskriva vissa jämförbara produkter med ursprung i Republiken Armenien, under förutsättning att

a) beteckningen endast anges i icke-latinskt alfabet,

b) produktens verkliga ursprung är klart och tydligt angivet och synligt samtidigt, och

c) inget i presentationen kan vilseleda konsumenten om produktens verkliga ursprung.

3. Skyddet av Europeiska unionens geografiska beteckningar ”Cognac” och ”Champagne” i enlighet med detta avtal ska under en övergångsperiod på 13 år med början ett år efter detta avtals ikraftträdande avseende beteckningen ”Cognac” respektive under en övergångsperiod på två år efter detta avtals ikraftträdande avseende beteckningen ”Champagne” inte hindra att dessa beteckningar används i Republiken Armenien, under förutsättning att

a) beteckningen endast anges i icke-latinskt alfabet,

b) produktens verkliga ursprung är klart och tydligt angivet och synligt samtidigt, och

c) inget i presentationen kan vilseleda konsumenten om produktens verkliga ursprung.

4. För att underlätta ett smidigt och effektivt avslutande av användningen av Europeiska unionens geografiska beteckning ”Cognac” för produkter med ursprung i Republiken Armenien, samt för att hjälpa Republiken Armeniens industri att upprätthålla sin konkurrenskraft på exportmarknaderna, ska Europeiska unionen lämna tekniskt och ekonomiskt bistånd till Republiken Armenien. Detta bistånd ska lämnas i enlighet med EU-lagstiftningen och ska i synnerhet omfatta åtgärder för att ta fram en ny beteckning och för att marknadsföra, utannonsera och saluföra den nya beteckningen på den inhemska marknaden och traditionella exportmarknader.

5. Närmare bestämmelser om belopp, typ, system och tidsramar för det EU-stöd som avses i punkt 4 ska fastställas i ett paket för ekonomiskt och tekniskt bistånd efter ömsesidigt godkännande av parterna inom ett år från detta avtals ikraftträdande. Parterna ska gemensamt utveckla riktlinjer för biståndspaketet efter en grundlig bedömning av de behov som biståndet ska täcka. Behovsbedömningen ska göras av en internationell konsultfirma som parterna väljer tillsammans.

6. Om Europeiska unionen inte skulle tillhandahålla det ekonomiska och tekniska bistånd som avses i punkt 4 får Republiken Armenien tillgripa tvistlösningsförfarandet i kapitel 13 och ska vid bifall fritas från sina skyldigheter enligt punkterna 2 och 3.

7. Europeiska unionens ekonomiska och tekniska bistånd ska lämnas senast åtta år efter detta avtals ikraftträdande.

ARTIKEL 238

Allmänna regler

1. All import, export och saluföring av produkter enligt artiklarna 231 och 232 ska ske i enlighet med de lagar och andra författningar som är tillämpliga på den parts territorium där produkterna släpps ut på marknaden.

2. Den underkommitté för geografiska beteckningar som inrättas enligt artikel 240 ska behandla alla frågor som avser produktspecifikationer för registrerade geografiska beteckningar som godkänts av parternas myndigheter på det territorium där produkten har sitt ursprung, samt ändringar i dessa.

3. Geografiska beteckningar som skyddas enligt detta underavsnitt får endast avregistreras av den part där produkten har sitt ursprung.

ARTIKEL 239

Samarbete och öppenhet

1. Parterna ska, antingen direkt eller via den underkommitté för geografiska beteckningar som inrättas enligt artikel 240, hålla kontakt i alla frågor som rör genomförandet av detta avtal och detta underavsnitts funktion. I synnerhet får en part begära information från den andra parten rörande produktspecifikationer och ändringar av dessa, samt om kontaktpunkter vid nationella tillsynsmyndigheter.

2. Varje part får offentliggöra produktspecifikationerna för geografiska beteckningar som skyddas enligt detta underavsnitt eller en sammanfattning av dessa samt uppgifter om kontaktpunkter för nationella tillsynsmyndigheter för den andra partens geografiska beteckningar som skyddas med stöd av detta underavsnitt.

ARTIKEL 240

Underkommitté för geografiska beteckningar

1. Härmed inrättar parterna en underkommitté för geografiska beteckningar vilken ska bestå av företrädare för Europeiska unionen och Republiken Armenien och ska ha till uppgift att övervaka genomförandet av detta underavsnitt samt att fördjupa samarbetet och dialogen om geografiska beteckningar.

2. Underkommittén för geografiska beteckningar ska anta sina beslut i samförstånd. Den ska själv fastställa sin arbetsordning. Underkommittén för geografiska beteckningar ska på någondera partens begäran sammanträda senast 90 dagar efter det att begäran gjordes, omväxlande i Europeiska unionen och Republiken Armenien, på en tid och plats och under förhållanden, inbegripet videokonferens, som ska avtalas gemensamt av parterna.

3. Underkommittén för geografiska beteckningar ska också se till att detta underavsnitt tillämpas på ett korrekt sätt och får pröva alla frågor som kan uppkomma i samband med dess genomförande och tillämpning. Den ska särskilt ansvara för följande:

a) Ändringar av del A i bilaga IX vad gäller hänvisningar till varje parts tillämpliga lagstiftning.

b) Ändringar av del B i bilaga IX vad gäller kriterierna för registrering och kontroll av geografiska beteckningar.

c) Ändringar av bilaga X vad gäller förteckningen över geografiska beteckningar.

d) Utbyte av information om lagstiftnings- och policyutveckling vad avser geografiska beteckningar och om alla andra frågor av gemensamt intresse på området geografiska beteckningar.

e) Utbyte av information om geografiska beteckningar för att överväga att skydda dem i enlighet med detta underavsnitt.

UNDERAVSNITT IV

SKYDD AV FORMGIVNING

ARTIKEL 241

Internationella överenskommelser

Parterna ska ansluta sig till Genèveakten från 1999 till Haagöverenskommelsen om internationell registrering av industriella formgivningar.

ARTIKEL 242

Skydd av registrerad formgivning

1. Varje part ska tillhandahålla skydd för självständigt skapade formgivningar som är nya och nyskapande. Skyddet ska tillhandahållas genom registrering och ska ge innehavarna ensamrätt enligt bestämmelserna i detta underavsnitt.

Vid tillämpningen av detta underavsnitt får en part anse att en formgivning som har särprägel är nyskapande.

2. En formgivning av eller som ingår i en produkt som utgör en beståndsdel i en sammansatt produkt ska endast betraktas som ny och nyskapande i den mån

a) beståndsdelen, när den har infogats i den sammansatta produkten, förblir synlig vid normal användning av denna, och

b) sådana synliga detaljer i beståndsdelen i sig uppfyller kraven på nyhet och nyskapande.

3. Med normal användning enligt punkt 2 a avses slutanvändarens användning, dock inte underhåll, service och reparationsarbeten.

4. Innehavaren av en registrerad formgivning ska ha rätt att hindra tredje man som inte har innehavarens medgivande åtminstone från att framställa, utbjuda till försäljning, sälja, importera, exportera, lagra eller använda en produkt som försetts med eller omfattar den skyddade formgivningen, om en sådan handling har kommersiellt syfte, otillbörligt strider mot ett normalt utnyttjande av formgivningen eller är oförenlig med god affärssed.

5. Det tillgängliga skyddets giltighetstid ska vara 25 år.

ARTIKEL 243

Skydd av oregistrerade formgivningar

1. Europeiska unionen och Republiken Armenien ska tillhandahålla rättsliga förfaranden för att förhindra användning av oregistrerade formgivningar endast om den tvistiga användningen följer av att produktens oregistrerade formgivning efterbildats. Användningen ska åtminstone omfatta utbjudning till försäljning, utsläppande på marknaden, import eller export av produkten.

2. För oregistrerade formgivningar ska skyddstiden uppgå till minst tre år från den dag då formgivningen gjordes tillgänglig för allmänheten i en av parterna.

ARTIKEL 244

Undantag och uteslutningar

1. Varje part får fastställa begränsade undantag från formgivningsskyddet, förutsatt att sådana undantag inte otillbörligt strider mot ett normalt utnyttjande av skyddad formgivning och inte oskäligt inkräktar på de legitima intressen som innehavaren av den skyddade formgivningen har, med beaktande av tredje mans legitima intressen.

2. Skyddet ska inte utsträckas till formgivningar som huvudsakligen är betingade av tekniska eller funktionella ändamål. Framför allt ska formskydd inte erhållas för sådana detaljer i en produkts utseende som måste återges exakt till formen och dimensionerna för att den produkt som formgivningen ingår i eller används för ska gå att mekaniskt ansluta till eller placera i, kring eller mot en annan produkt så att båda produkterna fyller sin funktion.

ARTIKEL 245

Förhållande till upphovsrätt

En formgivning ska också vara berättigad till skydd enligt en parts upphovsrättslagstiftning från och med den dag då formgivningen skapades eller på något sätt fastställdes. Det ankommer på varje part att i enlighet med sina egna lagar och andra författningar avgöra i vilken utsträckning och på vilka villkor sådant skydd ska ges, samt även vilken nivå av nyskapande som ska krävas.

UNDERAVSNITT V

PATENT

ARTIKEL 246

Internationella överenskommelser

Parterna ska följa bestämmelserna i konventionen om patentsamarbete och ska vidta alla rimliga åtgärder för att uppfylla kraven i patenträttskonventionen.

ARTIKEL 247

Patent och folkhälsa

1. Parterna erkänner betydelsen av förklaringen om Trips-avtalet och folkhälsa, som antogs vid WTO:s ministerkonferens den 14 november 2001. Parterna ska vid tolkning och tillämpning av rättigheterna och skyldigheterna enligt detta underavsnitt följa den förklaringen.

2. Parterna ska följa och bidra till tillämpningen av WTO:s allmänna råds beslut av den 30 augusti 2003 om punkt 6 i Dohaförklaringen om Trips-avtalet och folkhälsa.

ARTIKEL 248

Tilläggsskydd

1. Parterna medger att läkemedel och växtskyddsmedel som skyddas av patent på deras respektive territorier får genomgå ett administrativt godkännandeförfarande innan de släpps ut på deras marknader. Parterna medger att den tidsrymd som förflyter mellan det att en patentansökan görs och det att det första godkännandet lämnas för att saluföra produkten på deras respektive marknader, enligt vad som fastställts i detta syfte i relevant lagstiftning, kan förkorta den period då produkten åtnjuter faktiskt patentskydd.

2. Varje part ska föreskriva att läkemedel eller växtskyddsmedel som skyddas av patent och som har genomgått ett administrativt godkännandeförfarande ska skyddas under ytterligare en period, som är lika med den tidsrymd som avses i punkt 1 andra meningen, minskad med fem år.

3. Trots vad som sägs i punkt 2 får perioden för ytterligare skydd inte överstiga fem år.

I unionen är ytterligare sex månaders förlängning möjlig avseende läkemedel som varit föremål för pediatriska studier, förutsatt att resultaten av studierna kommer till uttryck i produktinformationen.

UNDERAVSNITT VI

HEMLIG INFORMATION

ARTIKEL 249

Omfattningen på skyddet av företagshemligheter

1. Parterna bekräftar sina åtaganden enligt artikel 39.1 och 39.2 i Trips-avtalet. Varje part ska tillhandahålla lämpliga civilrättsliga förfaranden och rättsmedel för att innehavare av företagshemligheter ska kunna förebygga anskaffning, utnyttjande eller röjande av deras företagshemligheter i strid med god affärssed eller få kompensation om detta sker.

2. I detta underavsnitt gäller följande definitioner:

a) *företagshemlighet*: information som

i) är hemlig i den meningen att den inte, som helhet eller i den form dess beståndsdelar ordnats och satts samman, är allmänt känd hos eller lätt tillgänglig för personer i de kretsar som normalt sett handskas med typen av information i fråga,

ii) har kommersiellt värde genom att den är hemlig, och

iii) har varit föremål för åtgärder som med hänsyn till omständigheterna är rimliga för att bevara hemligheten och som vidtagits av den person som lagligen kontrollerar informationen.

b) *innehavare av en företagshemlighet*: en fysisk eller juridisk person som lagligen kontrollerar en företagshemlighet.

3. I detta underavsnitt ska åtminstone följande beteenden anses strida mot god affärssed:

a) Anskaffande av företagshemlighet utan innehavarens samtycke genom otillåten tillgång till, otillåtet tillägnande eller otillåten kopiering av handlingar, föremål, material, ämnen eller elektroniska filer som med stöd i lagen kontrolleras av innehavaren och som innehåller företagshemligheten eller ur vilka företagshemligheten kan härledas.

b) Utnyttjande eller röjande av företagshemlighet utan innehavarens samtycke av en person som

i) anskaffat företagshemligheten på det sätt som avses i led a,

ii) bryter mot sekretessavtal eller annan skyldighet att inte röja företagshemligheten, eller

iii) bryter mot en avtalsförpliktelse eller annan skyldighet att begränsa utnyttjandet av företagshemligheten.

c) Anskaffande, utnyttjande eller röjande av en företagshemlighet av en person som vid tidpunkten för anskaffandet, utnyttjandet eller röjandet visste eller rimligen kunde förväntas veta att företagshemligheten direkt eller indirekt erhållits från en annan person som olagligen utnyttjade eller röjde företagshemligheten på det sätt som avses i led b, vilket även omfattar personer som förmåtts att utföra de handlingar som avses i led b.

4. Ingenting i detta underavsnitt ska tolkas så att det ålägger en part att betrakta följande beteenden som i strid med god affärssed:

a) Oberoende upptäckt eller skapande av den berörda informationen.

b) Bakåtkompilering av en produkt av en person som lagligen innehar den och som inte lagligen är bunden att begränsa anskaffandet av informationen.

c) Anskaffande, utnyttjande eller röjande av upplysningar som krävs eller tillåts i tillämplig inhemsk lagstiftning.

d) Anställdas utnyttjande av erfarenhet och färdigheter som förvärvats hederligt under deras normala yrkesutövning.

5. Ingenting i detta underavsnitt ska tolkas så att det att begränsar yttrande- och informationsfriheten, däribland mediefriheten, enligt skyddet i varje parts jurisdiktion.

ARTIKEL 250

Civilrättsliga förfaranden och rättsmedel avseende företagshemligheter

1. Varje part ska säkerställa att alla som deltar i sådana civilrättsliga förfaranden som avses i artikel 249 eller som har tillgång till handlingar i ärendet inte får utnyttja eller röja företagshemligheter eller påstådda företagshemligheter som är i behörig rättsinstans besittning och identifierats som konfidentiella och som de fått kännedom om genom sin beröring med ärendet, ens på vederbörligen motiverad begäran av en berörd part.

2. Vid sådana civilrättsliga förfaranden som avses i artikel 249 ska varje part förordna om att dess rättsinstanser åtminstone har befogenhet att göra följande:

a) Förordna om interimsåtgärder för att förhindra att företagshemligheter anskaffas, utnyttjas eller röjs i strid med god affärssed.

b) Utfärda förbudsföreläggande för att förhindra att företagshemligheter anskaffas, utnyttjas eller röjs i strid med god affärssed.

c) Förelägga den fysiska eller juridiska person som visste eller rimligen borde ha vetat att denne anskaffade, utnyttjade eller röjde en företagshemlighet i strid med god affärssed ska betala innehavaren ett skadestånd som står i proportion till den faktiska skada som lidits med anledning av anskaffandet, utnyttjandet eller röjandet.

d) Vidta särskilda åtgärder avseende sekretess för företagshemligheter eller påstådda företagshemligheter som företes vid civilrättsliga förfaranden avseende påstått anskaffande, utnyttjande eller röjande av företagshemligheter i strid med god affärssed. I enlighet med den berörda partens inhemska lagstiftning kan sådana särskilda åtgärder bland annat innebära att man

   i) helt eller delvis begränsar tillgången till vissa handlingar,

   ii) begränsar tillträdet till domstolsförhandlingarna och tillgången till motsvarande protokoll eller utskrifter, och

   iii) tillhandahåller en avhemligad version av domen där avsnitt som innehåller företagshemligheter avlägsnats eller redigerats

e) Utdöma påföljder för parter eller andra personer som omfattas av domstolens jurisdiktion om de överträder de rättsmedel eller åtgärder som domstolen beslutat om i enlighet med punkt 1 eller led d i denna punkt avseende skydd av företagshemligheter eller påstådda företagshemligheter som företes i samband med domstolsförhandlingarna.

3. Parterna ska inte åläggas att införa rättsliga förfaranden och rättsmedel som avses i artikel 249 om beteendet i strid med god affärssed, i enlighet med tillämplig nationell lagstiftning, har ägt rum i syfte att uppdaga försummelser, missförhållanden eller olaglig verksamhet eller i syfte att skydda ett legitimt intresse med stöd i lag.

ARTIKEL 251

Skydd av uppgifter som lämnas i syfte att erhålla godkännande för att släppa ut ett läkemedel på marknaden

1. Varje part ska förhindra att konfidentiell affärsinformation som lämnats in i syfte att utverka godkännande för att släppa ut ett läkemedel på marknaden (godkännande för försäljning) röjs för tredje man om inte tvingande hälsoskäl har företräde. Konfidentiell affärsinformation ska även skyddas från otillbörlig kommersiell användning.

2. Varje part ska säkerställa att den myndighet som på den berörda partens territorium ansvarar för att bevilja godkännande för försäljning under åtta år från det att godkännandet först beviljats bortser från konfidentiell affärsinformation och resultat av prekliniska eller kliniska studier som tillhandahållits i den första ansökan om godkännande för försäljning och som därefter lämnas in av en person eller enhet, privat eller offentlig, till stöd för en annan ansökan om godkännande för försäljning, utan uttryckligt medgivande från den person eller enhet som först lämnade in informationen, om inte annat sägs i internationella avtal till vilka båda parter anslutit sig.

3. Under tio år från det att godkännande för försäljning först beviljats på den berörda partens territorium ska senare ansökningar som godkänns med stöd i resultaten av en föregående ansökans förkliniska eller kliniska studier inte ge rätt att sälja läkemedlet om inte den senare sökanden lämnar in egna resultat av förkliniska eller kliniska studier (eller resultat av förkliniska eller kliniska studier som används med samtycke från den som lämnat uppgifterna) enligt samma krav som ställdes på den första sökanden.

Produkter som inte uppfyller kraven i denna punkt får inte släppas ut på marknaden.

4. Den tioårsperiod som avses i punkt 3 ska dessutom förlängas till högst elva år om innehavaren under de första åtta åren efter att ha erhållit godkännandet beviljas godkännande för en eller flera nya terapeutiska indikationer som anses ha betydande kliniska fördelar jämfört med befintliga behandlingsmetoder.

ARTIKEL 252

Uppgiftsskydd för växtskyddsmedel

1. Varje part ska medge tillfälliga rättigheter för ägaren av en test- eller studierapport som lämnas in för första gången för att erhålla ett godkännande för saluföring av ett växtskyddsmedel. Under en sådan period ska test- eller studierapporten inte användas till förmån för någon annan person som försöker få ett godkännande för saluföring av ett växtskyddsmedel, om inte den förste ägaren uttryckligen gett sitt samtycke. I detta underavsnitt kallas en sådan tillfällig rättighet för ”uppgiftsskydd”.

2. Den test- eller studierapport som avses i punkt 1 ska

a) vara nödvändig för godkännandet eller för en ändring i ett godkännande för att medlet ska få användas på en annan gröda, och

b) ha intygats vara i överensstämmelse med principerna för god laboratoriesed eller god försökssed.

3. Uppgiftsskyddsperioden ska uppgå till minst tio år från det första godkännande som beviljats av behörig myndighet hos den part som berörs. När det gäller växtskyddsmedel med låg risk får perioden förlängas till 13 år.

4. De perioder som anges i punkt 3 ska förlängas med tre månader vid varje förlängning av godkännandet för mindre användningsområden om ansökningarna om sådana godkännanden görs av innehavaren av godkännandet senast fem år efter det att det första godkännandet beviljades av behörig myndighet. Den sammanlagda uppgiftsskyddsperioden får under inga omständigheter överstiga 13 år. För växtskyddsmedel med låg risk får den sammanlagda uppgiftsskyddsperioden under inga omständigheter överstiga 15 år.

Med *mindre användningsområde* avses användning på en parts territorium av ett växtskyddsmedel på växter eller växtprodukter som inte odlas i större omfattning på den partens territorium eller som odlas i stor omfattning men för att fylla ett exceptionellt behov av växtskydd.

5. En test eller en studie ska också omfattas av skydd om den behövdes för att förnya eller ompröva ett produktgodkännande. I dessa fall ska uppgiftsskyddsperioden vara 30 månader.

6. Varje part ska fastställa bestämmelser som ålägger sökande och innehavare av tidigare tillstånd som är etablerade på parternas territorium att dela skyddad information för att undvika att samma tester utförs flera gånger på ryggradsdjur.

UNDERAVSNITT VII

VÄXTSORTER

ARTIKEL 253

Växtsorter

1. Varje part ska skydda växtförädlarrätten, i enlighet med den internationella konventionen för skydd av växtförädlingsprodukter, inbegripet undantaget från förädlarrätten enligt artikel 15 i den konventionen, och ska samarbeta för att främja och genomföra denna rätt.

2. I Republiken Armenien ska denna artikel vara tillämplig senast tre år efter detta avtals ikraftträdande.

AVSNITT C

SÄKERSTÄLLANDE AV SKYDD FÖR IMMATERIELLA RÄTTIGHETER

UNDERAVSNITT I

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

ARTIKEL 254

Allmänna skyldigheter

1. Parterna bekräftar sina åtaganden enligt Trips-avtalet, särskilt del III i detta. Varje part ska föreskriva de kompletterande åtgärder, förfaranden och sanktioner som anges i detta avsnitt för att säkerställa skyddet för immateriella rättigheter. Åtgärderna, förfarandena och sanktionerna ska vara rättvisa och skäliga, inte onödigt komplicerade eller kostsamma och inte medföra oskäliga tidsfrister eller omotiverade dröjsmål.

2. De åtgärder, förfaranden och sanktioner som avses i punkt 1 ska vara effektiva, proportionella och avskräckande och tillämpas så att hinder för lagenlig handel inte uppkommer och så att missbruk inte sker.

3. I underavsnitt II i detta avsnitt avses med *immateriella rättigheter* åtminstone

a) upphovsrätt,

b) upphovsrätten närstående rättigheter,

c) databasframställares sui generis-rätt,

d) rättigheter som tillhör skaparen av kretsmönster i halvledarprodukter,

e) varumärkesrättigheter,

f) formgivningsrättigheter,

g) patenträttigheter, inklusive rättigheter som härrör från tilläggsskydd,

h) geografiska beteckningar,

i) bruksmodellskydd,

j) växtförädlarrätt, och

k) handelsnamn i den mån de är skyddade som ensamrätt i den berörda inhemska lagstiftningen.

Företagshemligheter är undantagna från detta avsnitts tillämpningsområde. Skydd av företagshemligheter regleras i artikel 250.

ARTIKEL 255

Berättigade sökande

Varje part ska tillerkänna följande personer och organ rätten att ansöka om tillämpning av de åtgärder, förfaranden och sanktioner som avses i detta avsnitt och i del III i Trips-avtalet:

a) Innehavare av immateriella rättigheter, i enlighet med tillämplig lag.

b) Alla andra personer som har tillåtelse att utnyttja dessa rättigheter, i synnerhet licenstagare, i den mån detta tillåts i och överensstämmer med tillämplig lag.

c) Organ för kollektiv förvaltning av immateriella rättigheter vilka regelmässigt anses ha rätt att företräda innehavare av immateriella rättigheter, i den mån detta tillåts i och överensstämmer med tillämplig lag.

d) Organ som tillvaratar branschintressen och som regelmässigt anses ha rätt att företräda innehavare av immateriella rättigheter, i den mån detta tillåts i och överensstämmer med tillämplig lag.

UNDERAVSNITT II

CIVILRÄTTSLIG VERKSTÄLLIGHET

ARTIKEL 256

Åtgärder för att skydda bevisning

1. Varje part ska se till att de behöriga rättsliga myndigheterna, redan innan prövningen av sakfrågan inletts och på begäran av en part som har lagt fram rimligt tillgänglig bevisning till stöd för sina påståenden att ett immaterialrättsligt intrång har begåtts eller är omedelbart förestående, får besluta om omedelbara och effektiva interimistiska åtgärder för att säkra relevant bevisning om det påstådda intrånget, förutsatt att konfidentiella uppgifter skyddas.

2. De interimistiska åtgärder som avses i punkt 1 kan inbegripa en detaljerad beskrivning, med eller utan provexemplar, eller beslag av de varor som påstås utgöra intrång och, där så är lämpligt, det material och de verktyg som använts för produktionen och/eller distributionen av dessa varor samt tillhörande handlingar. Åtgärderna ska om nödvändigt vidtas utan att motparten hörs, särskilt om ett dröjsmål kan antas medföra irreparabel skada för rättighetshavaren eller om det finns en uppenbar risk för att bevisningen kan komma att förstöras. Motparten ska ha rätt att höras inom rimlig tid.

ARTIKEL 257

Rätt till information

1. Varje part ska se till att de behöriga rättsliga myndigheterna, i samband med en civilrättslig rättegång om intrång i en immateriell rättighet, och som svar på en berättigad och proportionell begäran av käranden, får besluta att information om ursprung och distributionsnät för de intrångsgörande varorna eller tjänsterna ska lämnas av den person som gjort intrånget eller annan person som är part eller vittne i tvisten.

I denna punkt avses med *annan person* någon som

a) har befunnits förfoga över de intrångsgörande varorna i kommersiell skala,

b) har befunnits använda de intrångsgörande tjänsterna i kommersiell skala,

c) har befunnits i kommersiell skala tillhandahålla tjänster som använts i intrångsgörande verksamhet, eller

d) har pekats ut av en person som avses i denna punkt såsom delaktig i produktion, tillverkning eller distribution av varorna eller tillhandahållandet av tjänsterna.

Den information som avses i denna punkt ska, beroende på vad som är lämpligt, omfatta

a) namn och adress till producenter, tillverkare, distributörer, leverantörer och andra som tidigare innehaft respektive använt varorna eller tjänsterna, samt tilltänkta grossister och detaljister, och

b) uppgifter om hur mycket som producerats, tillverkats, levererats, mottagits eller beställts samt om erhållet pris på varorna eller tjänsterna.

2. Denna artikel ska inte påverka tillämpningen av andra rättsliga bestämmelser som

a) ger rättighetshavaren rätt till ytterligare information,

b) reglerar hur information som lämnas enligt denna artikel får användas i civilrättsliga eller straffrättsliga förfaranden,

c) reglerar ansvar för missbruk av rätten till information,

d) gör det möjligt att vägra att lämna sådan information som skulle tvinga den person som avses i punkt 1 att medge egen eller nära anhörigs medverkan i ett intrång i en immateriell rättighet, eller

e) reglerar källskydd eller behandling av personuppgifter.

ARTIKEL 258

Interimistiska åtgärder och säkerhetsåtgärder

1. Varje part ska säkerställa att de rättsliga myndigheterna på sökandens begäran får utfärda ett interimistiskt föreläggande mot den påstådda intrångsgöraren för att hindra ett omedelbart förestående immaterialrättsligt intrång. De rättsliga myndigheterna får även tillfälligt förbjuda, vid behov förenat med vite om så föreskrivs i nationell lagstiftning, en fortsättning av det påstådda intrånget eller göra en fortsättning avhängig av att det ställs garanti för ersättning till rättighetshavaren. Ett interimistiskt föreläggande får också utfärdas på samma villkor mot en mellanhand vars tjänster utnyttjas av tredje man för att göra intrång i en immateriell rättighet.

2. Ett interimistiskt föreläggande får även utfärdas i syfte att besluta om beslag eller överlämnande av varor som misstänks göra intrång i en immateriell rättighet för att förhindra att de införs eller omsätts på marknaden.

3. När det gäller ett påstått intrång som begås i kommersiell skala, ska varje part se till att de rättsliga myndigheterna, om sökanden påvisar omständigheter som sannolikt äventyrar indrivningen av skadestånd, får belägga fast och rörlig egendom som tillhör den person som påstås ha gjort intrånget med kvarstad, inbegripet frysning av dennes bankkonton och andra tillgångar. I detta syfte får de behöriga myndigheterna besluta att bank-, finans- eller affärshandlingar ska lämnas ut, eller om lämplig tillgång till relevant information.

ARTIKEL 259

Korrigeringsåtgärder

1. Varje part ska se till att de behöriga rättsliga myndigheterna på begäran av sökanden, utan att det påverkar det skadestånd som kan utgå till rättighetshavaren på grund av intrånget och utan att någon form av ersättning utgår, får besluta åtminstone att varor som har konstaterats göra intrång i en immateriell rättighet slutgiltigt ska avlägsnas från marknaden eller förstöras. Om så är lämpligt får de behöriga rättsliga myndigheterna även besluta att material och verktyg som huvudsakligen har använts för att skapa eller tillverka dessa varor ska förstöras.

2. Parternas rättsliga myndigheter ska ha befogenhet att besluta att de åtgärder som avses i punkt 1 ska bekostas av intrångsgöraren, såvida det inte åberopas särskilda skäl mot detta.

ARTIKEL 260

Förelägganden

Varje part ska se till att de behöriga rättsliga myndigheterna, när de har fastställt att ett intrång har begåtts i en immateriell rättighet, får utfärda ett föreläggande mot intrångsgöraren, samt mot eventuella mellanhänder vars tjänster används av tredje man för att göra immaterialrättsintrång, med förbud att fortsätta intrånget.

ARTIKEL 261

Alternativa åtgärder

En part får föreskriva att de behöriga rättsliga myndigheterna, när detta är lämpligt och på begäran av den person som kan bli föremål för sådana åtgärder som avses i artikel 259 eller artikel 260, får besluta om ekonomisk ersättning till den skadelidande parten i stället för att tillämpa de åtgärder som föreskrivs i de nämnda artiklarna. Ekonomisk ersättning ska betalas om den person som kan bli föremål för åtgärderna inte agerat uppsåtligt eller försumligt och om de åtgärder som avses i artiklarna 259 och 260 skulle orsaka denne oproportionerligt stor skada samtidigt som ekonomisk ersättning till den skadelidande parten framstår som rimligt tillfredsställande.

ARTIKEL 262

Skadestånd

1. Varje part ska se till att de rättsliga myndigheterna, efter ansökan från den skadelidande parten, förpliktar den som har begått immaterialrättsintrång och som visste eller rimligen borde ha vetat att han eller hon ägnade sig åt intrångsgörande verksamhet, att betala ett skadestånd till rättighetshavaren som är lämpligt i förhållande till den faktiska skada som denne lidit till följd av intrånget. När de rättsliga myndigheterna fastställer skadeståndet

a) ska de beakta alla relevanta omständigheter, såsom de negativa ekonomiska konsekvenserna, däribland utebliven vinst, för den skadelidande parten, den otillbörliga vinst som intrångsgöraren har gjort och, där så är lämpligt, omständigheter av annan än rent ekonomisk karaktär, såsom ideell skada som rättighetshavaren har förorsakats genom intrånget, eller

b) kan de, som ett alternativ till led a där så är lämpligt, fastställa skadeståndet till ett engångsbelopp på grundval av sådana faktorer som åtminstone det belopp som skulle ha betalats i upphovsrättslig ersättning eller avgift om intrångsgöraren hade begärt tillstånd att nyttja den immateriella rättigheten i fråga.

2. I de fall då intrångsgöraren har gjort intrång i immateriella rättigheter utan att ha vetat eller utan att ha rimlig grund till att veta det, får en part föreskriva att de rättsliga myndigheterna får besluta om återbetalning till den skadelidande parten av vinst eller betalning av ett skadestånd som kan vara fastställt i förväg.

ARTIKEL 263

Kostnader för förfarandet

Varje part ska säkerställa att rimliga och proportionella kostnader för förfarandet och andra kostnader som har åsamkats den vinnande parten i allmänhet ersätts av den förlorande parten, om detta inte är oskäligt.

ARTIKEL 264

Offentliggörande av rättsliga avgöranden

Varje part ska säkerställa att de rättsliga myndigheterna i mål om immaterialrättsintrång, på begäran av sökanden och på intrångsgörarens bekostnad får förordna om lämpliga åtgärder för att sprida information om avgörandet, inbegripet att avgörandet ska anslås och offentliggöras helt eller delvis.

ARTIKEL 265

Presumtion om innehav av upphovs- eller äganderätt

Parterna anser att det för tillämpningen av de åtgärder, förfaranden och sanktioner som anges i detta avsnitt är tillräckligt att en persons namn på sedvanligt sätt finns angivet på ett litterärt eller konstnärligt verk för att denne ska betraktas som upphovsman, om inte motsatsen bevisas, och att denne följaktligen ska ha rätt att föra talan om intrång.

UNDERAVSNITT III

HÄVDANDE AV GRÄNSER

ARTIKEL 266

Hävdande av gränser

1. Vid genomförandet av gränsåtgärder som syftar till att säkerställa skyddet för immateriella rättigheter ska varje part sörja för efterlevnaden av sina skyldigheter enligt Gatt 1994 och Trips-avtalet.

2. För att säkerställa ett effektivt skydd av immateriella rättigheter inom varje parts tullområde, ska deras respektive tullmyndigheter anta en rad strategier för att identifiera sändningar av varor som misstänks göra intrång i de immateriella rättigheter som avses i punkterna 3 och 4. Dessa strategier ska omfatta metoder för riskanalys som bland annat grundar sig på uppgifter från rättighetshavare, insamlade uppgifter och godsinspektioner.

3. På begäran av rättighetshavaren ska varje parts tullmyndigheter vidta åtgärder för att kvarhålla eller uppskjuta frisläppandet av produkter under tullens kontroll när det föreligger misstanke om varumärkesintrång, intrång i upphovsrätt och närstående rättigheter, geografiska beteckningar, patent, bruksmönster, industriell formgivning, kretsmönster i integrerade kretsar eller växtförädlarrätt.

4. Senast tre år efter ikraftträdandet av detta avtal ska parterna inleda diskussioner om sina tullmyndigheters rätt att på eget initiativ kvarhålla eller uppskjuta frisläppandet av produkter under tullens kontroll när det föreligger misstanke om varumärkesintrång, intrång i upphovsrätt och närstående rättigheter, geografiska beteckningar, patent, bruksmönster, industriell formgivning, kretsmönster i integrerade kretsar eller växtförädlarrätt.

5. Trots vad som sägs i punkt 3 ska ingen av parterna vara skyldig, men får besluta, att tillämpa sådana åtgärder på import av varor som har släppts ut på marknaden i ett annat land av rättighetshavaren eller med dennes samtycke.

6. Parterna är överens om att samarbeta när det gäller internationell handel med varor som misstänks göra intrång i immateriella rättigheter. I detta syfte ska varje part inrätta en kontaktpunkt vid sina tullmyndigheter och upplysa den andra parten om detta. Detta samarbete ska omfatta utbyte av information om mekanismer för att ta emot uppgifter från rättighetshavare, bästa praxis för och erfarenheter av riskhanteringsstrategier samt uppgifter som stöd för identifiering av sändningar som misstänks innehålla varor som gör intrång. All information ska tillhandahållas på ett sätt som till fullo respekterar de bestämmelser om skydd av personuppgifter som är tillämpliga på varje parts territorium.

7. Utan att det påverkar andra samarbetsformer ska protokollet om ömsesidigt administrativt bistånd i tullfrågor tillämpas i frågor som rör gränsskydd för immateriella rättigheter.

8. Utan att det påverkar partnerskapskommitténs allmänna behörighet ska den underkommitté för tullfrågor som avses i artikel 126 vara ansvarig för att säkerställa att detta avsnitt tillämpas och genomförs på avsett sätt och ska fastställa prioriteringar och besluta om lämpliga förfaranden för samarbetet mellan parternas behöriga myndigheter.

UNDERAVSNITT IV

ÖVRIGA BESTÄMMELSER OM VERKSTÄLLIGHET

ARTIKEL 267

Uppförandekoder

1. Varje part ska uppmuntra

a) branschorganisationer eller branschsammanslutningar att utarbeta uppförandekoder som ska bidra till att säkerställa skyddet för immateriella rättigheter, och

b) att utkast till uppförandekoder lämnas till varje parts behöriga myndigheter tillsammans med eventuella utvärderingar av tillämpningen av dessa uppförandekoder.

ARTIKEL 268

Samarbete

1. Parterna ska samarbeta för att stödja genomförandet av åtagandena och skyldigheterna enligt detta kapitel.

2. Samarbetet mellan parterna omfattar, men är inte begränsat till

a) informationsutbyte om den rättsliga ramen för immateriella rättigheter samt relevanta bestämmelser om skydd och säkerställande av skydd och utbyte av erfarenheter i Europeiska unionen och Republiken Armenien om lagstiftningsprocessen på dessa områden,

b) utbyte av erfarenheter av och information om skyddet av immateriella rättigheter,

c) utbyte av erfarenheter av säkerställande av skyddet för immateriella rättigheter på central och underordnad nivå av tull, polis samt administrativa och rättsliga organ,

d) samordning, även med tredjeländer, för att hindra export av varumärkesförfalskade varor,

e) kapacitetsuppbyggnad, personalutbyte och utbildning av personal,

f) främjande och spridning av information om immateriella rättigheter, bland annat i näringslivet och det civila samhället, och åtgärder för att öka den allmänna medvetenheten om immaterialrättsliga frågor hos konsumenter och rättighetshavare,

g) stärkt institutionellt samarbete, till exempel mellan myndigheter för immateriella rättigheter hos bägge parter,

h) aktivt främjande av åtgärder för att öka medvetenheten och höja allmänhetens kunskaper om politiken för immateriella rättigheter, bland annat genom att utarbeta ändamålsenliga strategier för att hitta de viktigaste målgrupperna och inrätta kommunikationsprogram för att öka konsumenternas och mediernas medvetenhet om effekterna av immaterialrättsliga intrång, bland annat riskerna för hälsa och säkerhet och kopplingen till organiserad brottslighet.

3. Utan att det påverkar tillämpningen av punkterna 1 och 2 och som ett komplement till de bestämmelserna ska parterna vid behov hålla effektiva dialoger om immateriella rättigheter för att behandla frågor av betydelse för skydd och säkerställande av skydd för de immateriella rättigheter som omfattas av detta kapitel, och andra relevanta frågor.

KAPITEL 8

OFFENTLIG UPPHANDLING

ARTIKEL 269

Förhållandet till WTO-avtalet om offentlig upphandling

Parterna bekräftar sina ömsesidiga rättigheter och skyldigheter vad gäller det reviderade avtalet om offentlig upphandling från 2012[1] (nedan kallat *WTO-avtalet om offentlig upphandling*). De rättigheter och skyldigheter som följer av WTO-avtalet om offentlig upphandling, däribland varje parts preciseringar i deras respektive bilagor till tillägg I ingår som en del av detta avtal och omfattas av bestämmelserna om bilateral tvistlösning i kapitel 13.

[1] Bilaga till protokoll om ändring av avtalet om offentlig upphandling (GPA/113).

ARTIKEL 270

Ytterligare tillämpningsområde

1. Parterna ska i tillämpliga delar tillämpa bestämmelserna i artiklarna I–IV, VI–XV, XVI.1–XVI.3, XVII och XVIII i WTO-avtalet om offentlig upphandling på sådan upphandling som omfattas av bilaga XI till det här avtalet.

2. Partnerskapskommittén får besluta om ändringar i bilaga XI till detta avtal. Vid förfarandet för en parts ändringar eller rättelser av den bilagan ska parterna i tillämpliga delar tillämpa bestämmelserna i artikel XIX i WTO-avtalet om offentlig upphandling, under förutsättning att underrättelse görs direkt till den andra parten och att hänvisningen till tvistlösning betraktas som en hänvisning till kapitel 13.

ARTIKEL 271

Tilläggsbestämmelser

Följande tilläggsbestämmelser ska tillämpas både på upphandling som omfattas av parternas respektive bilagor till tillägg I till WTO-avtalet om offentlig upphandling och upphandling som omfattas av bilaga XI till det här avtalet:

Elektroniskt offentliggörande av meddelanden om upphandling

1. Varje part ska säkerställa att alla meddelanden om upphandling kostnadsfritt ställs till direkt elektroniskt förfogande via en enda åtkomstpunkt på internet. Dessa meddelanden kan även offentliggöras i lämplig papperspublikation. Varje medium ska ha stor spridning och sådana meddelanden ska vara lättillgängliga för allmänheten, åtminstone till dess att den tidsfrist som anges i meddelandet har löpt ut.

Krav på överprövningsförfaranden

2. Varje part ska säkerställa att de åtgärder som vidtas för de överprövningsförfaranden som avses i artikel XVIII i WTO-avtalet om offentlig upphandling ger tillräcklig behörighet att

a) vid första möjliga tillfälle och genom interimistiskt förfarande vidta interimistiska åtgärder i syfte att korrigera den påstådda överträdelsen eller förhindra att de berörda intressena skadas ytterligare, inbegripet åtgärder för att skjuta upp eller garantera avbrytandet av förfarandet för kontraktstilldelning vid offentlig upphandling eller av genomförandet av ett beslut som fattats av den upphandlande myndigheten,

b) antingen själv åsidosätta eller säkerställa åsidosättande av beslut som fattats på olagligt sätt, inbegripet undanröjande av diskriminerande tekniska, ekonomiska eller finansiella specifikationer i meddelanden om upphandling, kontraktshandlingar eller något annat dokument som avser kontraktstilldelningsförfarandet, och

c) bevilja skadestånd till personer som skadats av en överträdelse.

3. Om ett tilldelningsbeslut överprövas ska varje part se till att den upphandlande myndigheten inte ingår avtal innan överprövningsorganet fattat ett beslut om begäran om antingen interimistiska åtgärder eller ny bedömning. Perioden för avbrytandet ska inte löpa ut innan den frysningsperiod som avses i punkt 6 löpt ut.

4. Varje part ska se till att de beslut som fattas av de behöriga överprövningsorganen kan verkställas effektivt.

5. Ledamöter i de oberoende överprövningsorganen får inte företräda upphandlande myndigheter.

För överprövningsorgan som inte utgör rättsinstanser ska varje part säkerställa att

a) besluten är skriftligt motiverade,

b) alla påståenden om att det oberoende överprövningsorganet vidtagit olagliga åtgärder eller att dess myndighetsutövning skulle vara behäftad med fel kan prövas i rätten eller av ett annat oberoende organ som är en domstol och som är oberoende av såväl den upphandlande myndigheten som överprövningsorganet,

c) medlemmarna av ett sådant oberoende organ utnämns och avgår ur tjänst på samma villkor som domarkårens medlemmar vad avser den myndighet som ansvarar för deras utnämning, deras mandatperiod och deras avgång,

d) åtminstone ordföranden för detta oberoende organ ska ha samma juridiska och yrkesmässiga meriter som domarkårens medlemmar, och

e) det oberoende organet ska fatta sina beslut enligt ett förfarande under vilket båda parter har hörts och dessa beslut ska vara rättsligt bindande genom de medel som varje part bestämmer.

Period under vilken kontrakt inte får ingås

6. När beslutet om tilldelning av ett kontrakt som omfattas av detta kapitel fattats får den upphandlande myndigheten inte ingå kontrakt före

a) utgången av en frysningsperiod på minst 10 kalenderdagar räknat från den dag som följer på den dag då beslutet om kontraktstilldelning sändes till de berörda anbudsgivarna och anbudssökarna per fax eller på elektronisk väg, eller

b) utgången av en frysningsperiod på minst 15 kalenderdagar räknat från den dag som följer på den dag då beslutet om kontraktstilldelning sändes till de berörda anbudsgivarna och anbudssökarna eller minst 10 kalenderdagar räknat från den dag som följer på den dag då beslutet om kontraktstilldelning mottogs, om andra kommunikationssätt används.

En part får alternativt fastställa att frysningsperioden ska börja löpa den dag då beslutet om kontraktstilldelning offentliggörs på kostnadsfri elektronisk väg i enlighet med artikel XVI.2 i WTO-avtalet om offentlig upphandling.

Anbudsgivare ska anses vara berörda om de ännu inte har uteslutits definitivt. Ett uteslutande anses definitivt om det har meddelats de berörda anbudsgivarna, och antingen har ansetts vara lagligt av ett oberoende överprövningsorgan eller inte längre kan bli föremål för överprövning. Anbudssökande ska anses vara berörda om den upphandlande myndigheten inte informerat de berörda anbudsgivarna om att ansökan avslagits innan beslutet om kontraktstilldelning meddelades.

7. En part får förordna om att de frysningsperioder som avses i punkt 6 första stycket a och b inte ska tillämpas i följande fall:

a) Om den enda anbudsgivare som är berörd i den mening som avses i punkt 6 tredje stycket är den som tilldelats kontraktet och det inte finns några andra berörda anbudssökande.

b) Om kontraktet tilldelas med grund i ett ramavtal .

c) Om särskilda kontrakt tilldelas med grund i ett dynamiskt inköpssystem.

Ogiltighet

8. Varje part ska säkerställa att kontrakt som tilldelats av den upphandlande myndigheten utan föregående offentliggörande trots att detta krävs ska betraktas som ogiltiga eller förklaras ogiltiga genom beslut av ett överprövningsorgan som är oberoende av den upphandlande myndigheten eller av en rättsinstans.

Varje parts lagstiftning ska fastställa följderna av att ett kontrakt anses ogiltigt genom att anta bestämmelser om retroaktiv annullering av alla avtalsenliga skyldigheter eller annullering av skyldigheter som ännu inte fullgjorts. I det sistnämnda fallet ska varje part även fastställa bestämmelser om tillämpning av andra påföljder.

9. En part får förordna om att överprövningsorganet eller en rättsinstans inte ska betrakta kontraktet som ogiltigt trots att kontraktstilldelningen skett olagligen, om överprövningsorganet eller rättsinstansen efter vederbörlig prövning av alla omständigheter finner att det föreligger tvingande skäl att med hänsyn till allmänintresset upprätthålla kontraktets giltighet. I så fall ska varje part fastställa bestämmelser om tillämpning av alternativa påföljder.

Diskrimineringsförbud mot etablerade företag

10. Varje part ska säkerställa att leverantörer från den andra parten som inrättat en kommersiell närvaro på territoriet genom etablering, förvärv eller upprätthållande av en juridisk person ska ges nationell behandling när det gäller offentlig upphandling på partens territorium. Denna skyldighet gäller oberoende av om upphandlingen i fråga omfattas av parternas bilagor till tillägg I till WTO-avtalet om offentlig upphandling eller av bilaga XI till det här avtalet.

De allmänna undantagen enligt artikel III i WTO-avtalet om offentlig upphandling är tillämpliga.

KAPITEL 9

HANDEL OCH HÅLLBAR UTVECKLING

ARTIKEL 272

Syfte och omfattning

1. Parterna erinrar om Agenda 21 från Förenta nationernas konferens om miljö och utveckling 1992, Internationella arbetsorganisationens (ILO) deklaration från 1998 om grundläggande principer och rättigheter i arbetslivet, genomförandeplanen från Johannesburg 2002 om hållbar utveckling, FN:s ekonomiska och sociala råds ministerdeklaration från 2006 om nationella och internationella förutsättningar som leder till full och produktiv sysselsättning och anständiga arbetsvillkor för alla, och deras påverkan på en hållbar utveckling, ILO:s förklaring från 2008 om social rättvisa för en rättvis globalisering, slutdokumentet från FN:s konferens om hållbar utveckling från 2012 med titeln ”The Future We Want” och FN:s Agenda 2030 för hållbar utveckling – Att förändra vår värld som antogs 2015. Parterna bekräftar sitt åtagande att främja utvecklingen av den internationella handeln på ett sätt som bidrar till målet om hållbar utveckling, för nuvarande och kommande generationers välfärd, samt att se till att detta mål integreras i och avspeglas på alla nivåer av deras handelsförbindelser.

2. Parterna bekräftar sitt åtagande att eftersträva en hållbar utveckling, vars grundpelare – ekonomisk utveckling, social utveckling och miljöskydd – är avhängiga av varandra och förstärker varandra ömsesidigt. Parterna understryker fördelen av att betrakta handelsrelaterade arbetsmarknads- och miljöfrågor som en del av en övergripande strategi för handel och hållbar utveckling.

3. Hänvisningarna till ”arbete” i detta kapitel inbegriper de frågor av betydelse för ILO:s strategiska mål som ligger till grund för agendan för anständigt arbete, i enlighet med ILO:s förklaring från 2008 om social rättvisa för en rättvis globalisering.

ARTIKEL 273

Rätt att lagstifta och skyddsnivåer

Med hänsyn till varje parts rättighet att själv besluta om sin politik och sina prioriteringar vad gäller hållbar utveckling, fastställa den egna inhemska nivån för miljö- och arbetarskydd samt att anta eller ändra relevant lagstiftning och politik, i enlighet med dess åtagande att följa de internationellt erkända normer och avtal som avses i artiklarna 274 och 275, ska varje part sträva efter att se till att dess lagstiftning och politik upprätthåller och främjar höga nivåer för miljö- och arbetarskydd och ska sträva efter att fortsätta att förbättra denna lagstiftning och politik och de underliggande skyddsnivåerna.

ARTIKEL 274

Internationella arbetsnormer och avtal

1. Parterna erkänner att full och produktiv sysselsättning och anständiga arbetsvillkor för alla är grundläggande för att hantera globaliseringen och bekräftar sitt åtagande att främja utvecklingen av internationell handel på ett sätt som bidrar till full och produktiv sysselsättning och anständiga arbetsvillkor för alla. I detta sammanhang åtar sig parterna att vid behov samråda och samarbeta när det gäller handelsrelaterade arbetsmarknadsfrågor av gemensamt intresse.

2. Parterna åtar sig, i enlighet med sina skyldigheter såsom medlemmar i ILO och enligt ILO:s deklaration om grundläggande principer och rättigheter i arbetslivet, samt uppföljningen av denna från 1998, att respektera, främja och i sin lagstiftning och praxis på hela sitt territorium införa de internationellt erkända grundläggande arbetsnormer som fastställs i de grundläggande ILO-konventionerna och protokollen till dessa, särskilt i fråga om

a) föreningsfrihet och faktiskt erkännande av rätten till kollektiva förhandlingar,

b) avskaffande av alla former av tvångsarbete eller obligatoriskt arbete,

c) faktiskt avskaffande av barnarbete, och

d) undanröjande av diskriminering vid anställning och yrkesutövning.

3. Parterna bekräftar sitt åtagande att i sin lagstiftning och praxis faktiskt genomföra de grundläggande och prioriterade ILO-konventioner samt andra ILO-konventioner och protokoll till dessa konventioner som ratificerats av medlemsstaterna respektive Republiken Armenien.

4. Parterna ska också överväga att ratificera de återstående prioriterade konventionerna samt andra konventioner som ILO klassificerat som uppdaterade. Parterna ska i detta sammanhang regelbundet utbyta information om sin respektive situation och sina respektive framsteg i ratificeringsprocessen.

5. Parterna erkänner att överträdelser av de grundläggande principerna och rättigheterna i arbetslivet inte får åberopas eller på annat sätt användas som en legitim komparativ fördel och att arbetsnormer inte får användas i handelsprotektionistiskt syfte.

ARTIKEL 275

Internationell miljöförvaltning och internationella miljöavtal

1. Parterna erkänner värdet av internationell miljöförvaltning och multilaterala miljöavtal som det internationella samfundets svar på globala och regionala miljöproblem, och betonar behovet av att öka det ömsesidiga stödet mellan handelspolitik och miljö. Parterna åtar sig i detta sammanhang att på lämpligt sätt samråda och samarbeta rörande förhandlingar om handelsrelaterade miljöproblem och andra handelsrelaterade miljöfrågor av gemensamt intresse.

2. Parterna bekräftar åtagandet att i sin lagstiftning och praxis faktiskt genomföra de multilaterala miljöavtal i vilka de är parter.

3. Parterna ska regelbundet utbyta information om sin respektive situation och sina respektive framsteg när det gäller ratificeringen av de multilaterala miljöavtalen eller ändringar av sådana avtal.

4. Parterna bekräftar sitt åtagande att genomföra och uppnå slutmålen i Förenta nationernas ramkonvention från 1992 om klimatförändringar (UNFCCC), Kyotoprotokollet därtill från 1998 och klimatavtalet från Paris 2015. De åtar sig att samarbeta för att stärka det multilaterala regelbaserade systemet enligt UNFCCC och att samarbeta om vidareutvecklingen och genomförandet av den internationella ramen för klimatförändringar enligt UNFCCC samt därtill anknutna avtal och beslut.

5. Inget i detta avtal ska hindra parterna från att införa eller upprätthålla åtgärder för att genomföra de multilaterala miljöavtal som de är parter i, under förutsättning att sådana åtgärder inte tillämpas på ett sätt som skulle utgöra ett medel för godtycklig eller oberättigad diskriminering mellan parterna eller innefatta en förtäckt begränsning av handeln.

ARTIKEL 276

Handel och investeringar som främjar hållbar utveckling

Parterna bekräftar sitt åtagande att förstärka handelns bidrag till att nå målet om hållbar utveckling i dess ekonomiska, sociala och miljömässiga aspekter. För detta ändamål ska parterna

a) erkänna den betydelse som grundläggande arbetsnormer och anständiga arbetsvillkor kan ha för ekonomisk effektivitet, innovation och produktivitet, och ska verka för större politisk samstämmighet mellan handelspolitiken och sysselsättnings- och arbetsmarknadspolitiken,

b) eftersträva att underlätta och främja handel och investeringar i miljövaror och miljötjänster, bland annat genom att ta itu med relaterade icke-tariffära handelshinder,

c) eftersträva att underlätta avlägsnandet av hinder för handel eller investeringar rörande varor och tjänster av särskild betydelse för att begränsa och anpassa sig till klimatförändring, till exempel hållbara och förnybara energikällor samt energieffektiva produkter och tjänster, bland annat genom att

   i) anta ramverk som främjar användningen av bästa tillgängliga teknik,

   ii) främja standarder som uppfyller miljömässiga och ekonomiska behov, och

   iii) minimera tekniska handelshinder,

d) enas om att främja handel med varor som bidrar till bättre sociala villkor och miljövänliga metoder, inbegripet varor som ingår i frivilliga system för hållbar utveckling såsom system för rättvis och etisk handel och miljömärkning, och

e) enas om att främja företagens sociala ansvar, bland annat genom utbyte av information och bästa praxis. Parterna hänvisar i detta sammanhang till relevanta internationellt erkända principer och riktlinjer, såsom OECD:s riktlinjer för multinationella företag, FN:s Global Compact-initiativ och ILO:s trepartsdeklaration från 1977 om principerna för multinationella företag och socialpolitik.

ARTIKEL 277

Biologisk mångfald

1. Parterna erkänner vikten av att sörja för bevarandet och den hållbara användningen av biologisk mångfald som en viktig faktor för att uppnå hållbar utveckling, och bekräftar sitt åtagande att bevara och hållbart använda den biologiska mångfalden i överensstämmelse med 1992 års konvention om biologisk mångfald, dess ratificerade protokoll, den strategiska planen för biologisk mångfald, 1973 års konvention om internationell handel med utrotningshotade arter av vilda djur och växter (Cites) och andra relevanta internationella instrument i vilka de är parter.

2. Parterna ska därför

a) främja en hållbar användning av naturresurser och bidra till bevarandet av den biologiska mångfalden i samband med handelsverksamhet,

b) utbyta information om åtgärder rörande handel med produkter som bygger på naturresurser vilka syftar till att stoppa förlusten av biologisk mångfald och minska trycket på den biologiska mångfalden samt, i tillämpliga fall, samarbeta för att maximera effekterna av och sörja för ömsesidigt stöd mellan sina respektive strategier,

c) verka för att arter som uppfyller de överenskomna kraven för att tas med i bilagorna till Cites-konventionen också tas med i bilagorna,

d) anta och tillämpa verkningsfulla åtgärder mot olaglig handel med produkter av vilda djur och växter, däribland arter som är skyddade enligt Cites-konventionen, och samarbeta i kampen mot sådan olaglig handel,

e) samarbeta regionalt och internationellt för att främja

i) bevarande och hållbar användning av biologisk mångfald i naturliga ekosystem eller jordbruksekosystem, inbegripet utrotningshotade arter och deras livsmiljö, särskilt skyddade naturområden och genetisk mångfald,

ii) återställande av ekosystem och undanröjande eller minskning av negativa miljöeffekter som härrör från användning av levande och icke-levande naturresurser eller av ekosystem, och

iii) tillgång till och rättvis fördelning av avkastningen från genetiska resurser.

ARTIKEL 278

Hållbar förvaltning av skogar och handel med skogsprodukter

1. Parterna erkänner vikten av att sörja för bevarande och hållbar förvaltning av skogar och skogarnas bidrag till parternas ekonomiska, miljörelaterade och sociala mål.

2. Parterna ska därför

a) främja handeln med skogsprodukter som härrör från hållbart förvaltade skogar och som skördats i enlighet med den inhemska lagstiftningen i avverkningslandet,

b) utbyta information om åtgärder för att främja konsumtionen av timmer och timmerprodukter från hållbart förvaltade skogar och i tillämpliga fall samarbeta för att utveckla sådana åtgärder,

c) anta åtgärder för att främja bevarande av skogsareal samt bekämpa olaglig skogsavverkning och den därmed sammanhängande handeln, inbegripet, i lämpliga fall, vad gäller tredjeländer,

d) utbyta information om åtgärder för att förbättra skogsförvaltningen och i tillämpliga fall samarbeta för att maximera effekterna av och sörja för ömsesidigt stöd mellan sina respektive strategier för att utesluta olagligt avverkat timmer och timmerprodukter av sådant timmer från handelsflödena,

e) verka för att träslag som uppfyller de överenskomna kraven för att tas med i bilagorna till Cites-konventionen också tas med i bilagorna, och

f) samarbeta på regional och global nivå för att främja bevarandet av skogsareal och hållbar förvaltning av alla typer av skogar, med användning av certifiering som främjar ansvarsfull skogsförvaltning.

ARTIKEL 279

Handel med och hållbar förvaltning av levande marina resurser

Med hänsyn till vikten av att sörja för en ansvarsfull och hållbar förvaltning av fiskbestånd och främja goda styrelseformer när det gäller handel ska parterna

a) främja bästa praxis inom fiskeriförvaltning för att se till att fiskbestånden bevaras och förvaltas på ett hållbart sätt, utifrån en ekosystembaserad strategi,

b) vidta effektiva åtgärder för att övervaka och kontrollera fiskeverksamhet,

c) främja samordnade system för datainsamling och bilateralt vetenskapligt samarbete i syfte att förbättra de nuvarande vetenskapliga rönen om fiskeriförvaltning,

d) samarbeta för att bekämpa olagligt, orapporterat och oreglerat fiske (IUU) och olaglig, orapporterad och oreglerad fiskerelaterad verksamhet med hjälp av omfattande, effektiva och öppna åtgärder, och

e) genomföra politik och åtgärder som utesluter produkter som erhållits med hjälp av olagligt, orapporterat och oreglerat fiske från handelsflödena och deras marknader i enlighet med FN:s livsmedels- och jordbruksorganisations internationella handlingsplan för att förebygga, motverka och undanröja olagligt, orapporterat och oreglerat fiske.

ARTIKEL 280

Upprätthållande av skyddsnivåer

1. Parterna erkänner att det är olämpligt att främja handel eller investeringar genom att sänka skyddsnivåerna i den inhemska miljö- eller arbetslagstiftningen.

2. En part får inte åsidosätta eller göra undantag från, eller erbjuda sig att åsidosätta eller göra undantag från, sin miljö- eller arbetslagstiftning för att uppmuntra till handel eller för att främja etablering, förvärv, utvidgning eller kvarhållande av en investering eller en investerare på sitt territorium.

3. En part får inte genom att kontinuerligt eller återkommande agera eller avstå från att agera underlåta att effektivt genomdriva sin miljö- och arbetslagstiftning för att uppmuntra till handel eller investeringar.

ARTIKEL 281

Vetenskaplig information

Vid utformning och genomförande av åtgärder för skydd av miljön eller arbetsförhållandena som kan påverka handel eller investeringar mellan parterna ska varje part ta hänsyn till tillgänglig vetenskaplig och teknisk information samt relevanta internationella normer, riktlinjer eller rekommendationer om sådana finns, inbegripet försiktighetsprincipen.

ARTIKEL 282

Öppenhet

Varje part ska i enlighet med sina inhemska lagar och föreskrifter samt kapitel 12 i detta avtal sörja för att alla åtgärder som syftar till att skydda miljön eller arbetsförhållandena och som kan påverka handel eller investeringar utarbetas, införs och tillämpas på ett öppet sätt, efter vederbörlig underrättelse och ett offentligt samråd, samt efter att i god tid ha meddelat och samrått med icke-statliga aktörer.

ARTIKEL 283

Översyn av hållbarhetseffekter

Parterna förbinder sig att se över, övervaka och bedöma effekterna av genomförandet av detta avtal på hållbar utveckling genom sina respektive förfaranden och institutioner för medinflytande, liksom dem som inrättas genom detta avtal, till exempel genom handelsrelaterade bedömningar av konsekvenserna för hållbar utveckling.

ARTIKEL 284

Samarbete om handel och hållbar utveckling

1. Parterna erkänner vikten av att samarbeta om handelsrelaterade aspekter av miljö- och arbetsrättspolitiken för att kunna uppfylla målen i detta avtal. Samarbetet kan bland annat omfatta

a) arbetsrelaterade eller miljömässiga aspekter av handel och hållbar utveckling i internationella forum, särskilt Världshandelsorganisationen (WTO), Internationella arbetsorganisationen (ILO), FN:s miljöprogram (Unep), FN:s utvecklingsprogram och multilaterala miljöavtal,

b) metoder och indikatorer för att bedöma konsekvenserna för hållbar utveckling inom handeln,

c) inverkan på handeln av lagstiftning, normer och standarder på arbetsmarknads- och miljöområdet samt inverkan på arbetsmarknaden och miljön av handels- och investeringsregler, inbegripet på utformningen av bestämmelser och politik på arbetsmarknads- och miljöområdet,

d) de positiva och negativa effekterna av detta avtal på hållbar utveckling och olika sätt att stärka, förhindra eller mildra dessa, också med hänsyn till de bedömningar av konsekvenserna för hållbar utveckling som utförs av antingen en eller båda parter,

e) främjande av ratificering och ett effektivt genomförande av grundläggande, prioriterade och andra uppdaterade ILO-konventioner, och protokollen till dessa, samt multilaterala miljöavtal av betydelse för handeln,

f) främjande av privata och offentliga system för certifiering, spårbarhet och märkning, inbegripet miljömärkning,

g) främjande av företagens sociala ansvar, exempelvis genom åtgärder för ökad medvetenhet om, anslutning till samt genomförande och uppföljning av internationellt erkända riktlinjer och principer,

h) handelsrelaterade aspekter på ILO:s agenda för anständigt arbete, inbegripet kopplingar mellan handel och full och produktiv sysselsättning, anpassning av arbetsmarknaden, grundläggande arbetsnormer, effektiva rättsmedel (däribland arbetsinspektion) för att tillvarata arbetstagares rättigheter, arbetsmarknadsstatistik, kompetensutveckling och livslångt lärande, socialt skydd och social inkludering, social dialog och jämställdhet,

i) handelsrelaterade aspekter på multilaterala miljöavtal, inbegripet tullsamarbete,

j) handelsrelaterade aspekter på nuvarande och framtida internationella klimatförändringsstrategier, inbegripet sätt att främja koldioxidsnål teknik och energieffektivitet,

k) handelsrelaterade åtgärder för att främja bevarande och hållbar användning av biologisk mångfald, däribland insatser mot olaglig handel med produkter av vilda djur och växter,

l) handelsrelaterade åtgärder för att främja bevarande och hållbar förvaltning av skogar, vilket minskar avskogning, inbegripet olaglig skogsavverkning, och

m) handelsrelaterade åtgärder för att främja hållbara fiskemetoder och handel med hållbart förvaltade fiskeriprodukter.

2. Parterna ska utbyta information om och erfarenheter av sina åtgärder för att främja samstämmighet och ömsesidigt stöd mellan handelsmässiga, sociala och miljömässiga mål. Parterna ska vidare öka sitt samarbete och sin dialog om frågor som rör hållbar utveckling och som uppkommer inom ramen för deras handelsförbindelser.

3. Samarbete och dialog av detta slag ska omfatta berörda aktörer, särskilt arbetsmarknadens parter och andra organisationer inom det civila samhället, främst genom samarbete via den plattform för det civila samhället som inrättas genom artikel 366.

4. Partnerskapskommittén får anta regler för ett sådant samarbete och sådan dialog.

ARTIKEL 285

Tvistlösning

Underavsnitt II i avsnitt 3 i kapitel 13 i den här avdelningen är inte tillämpligt på tvister som omfattas av detta kapitel. Sedan skiljenämnden vid sådana tvister lagt fram sin slutrapport enligt artiklarna 325 och 326 ska parterna, med stöd i rapporten, diskutera lämpliga åtgärder att genomföra. Partnerskapskommittén ska övervaka genomförandet av sådana åtgärder och hålla frågan under uppsikt, bland annat genom den mekanism som avses i artikel 284.3.

KAPITEL 10

KONKURRENS

AVSNITT A

ARTIKEL 286

Principer

Parterna erkänner vikten av fri och icke snedvriden konkurrens i sina handels- och investeringsförbindelser. Parterna medger att konkurrensbegränsande affärsmetoder och statliga ingripanden kan störa marknaderna och motverkar fördelarna med handelsliberaliseringen.

AVSNITT B

ANTITRUSTFRÅGOR OCH KONCENTRATIONER

ARTIKEL 287

Rättslig ram

1. Varje part ska i sin egen lagstiftning införa eller upprätthålla bestämmelser för alla ekonomiska sektorer[1] som effektivt reglerar all nedanstående praxis i fråga om

a) horisontella och vertikala avtal mellan företag, beslut av företagssammanslutningar och samordnade förfaranden som har till syfte eller resultat att hindra, begränsa eller snedvrida konkurrensen,

b) ett eller flera företags missbruk av dominerande ställning,

c) företagskoncentrationer som lägger väsentliga hinder i vägen för effektiv konkurrens, särskilt genom att upprätta eller förstärka en dominerande ställning.

[1] I Europeiska unionen tillämpas konkurrensbestämmelser på jordbruksområdet i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1308/2013 om upprättande av en samlad marknadsordning för jordbruksprodukter, med senare ändringar eller eventuella nya bestämmelser (EUT L 347, 20.12.2013, s. 671).

I detta kapitel kallas sådan lagstiftning i det följande för ”konkurrensregler”[1].

2. Alla företag, privata och offentliga, ska vara underställda de konkurrensregler som avses i punkt 1. Tillämpningen av konkurrensreglerna får inte rättsligt eller i praktiken hindra genomförandet av de särskilda uppgifter av allmänt intresse som kan komma att tilldelas vissa företag. Undantag från någon av parternas konkurrensregler ska bara medges för uppgifter av allmänt intresse och ska stå i proportion till målen av allmänt intresse och vara transparenta.

ARTIKEL 288

Genomförande

1. Varje part ska upprätthålla operativt oberoende myndigheter som med vederbörliga befogenheter och resurser ska ansvara för fullständig tillämpning och kontroll av att de konkurrensregler som avses i artikel 287 faktiskt efterlevs.

2. Parterna ska tillämpa sina respektive konkurrensregler på ett öppet och icke-diskriminerande sätt med respekt för principerna för rättvisa förfaranden och berörda företags rätt att höras, oberoende av nationalitet eller ägarförhållande.

[1] För tillämpningen av detta avsnitt anser Republiken Armenien att hänvisningen till konkurrensregler avser hela landets system för konkurrensbestämmelser avseende antitrust, karteller och företagskoncentrationer.

ARTIKEL 289

Samarbete

1. För att uppfylla målen med detta avtal och öka den faktiska efterlevnaden av konkurrensreglerna anser parterna att det ligger i deras gemensamma intresse att stärka samarbetet för att utveckla konkurrenspolitiken och utredningarna av antitrust- och företagskoncentrationsärenden.

2. I detta syfte ska parternas konkurrensmyndigheter eftersträva att när så är möjligt och lämpligt samordna sina verkställighetsåtgärder i samma eller liknande ärenden.

3. För att underlätta det samarbete som avses i punkt 1 får parternas konkurrensmyndigheter utbyta information.

AVSNITT C

SUBVENTIONER

ARTIKEL 290

Principer

Parterna är eniga om att det ska vara tillåtet för en part att bevilja subventioner när detta krävs för att uppnå mål för den allmänna politiken. Parterna medger dock att vissa subventioner kan störa marknaderna och motverka fördelarna med handelsliberaliseringen. I princip ska ingen av parterna bevilja subventioner till företag som tillhandahåller varor eller tjänster om subventionerna har eller troligen kommer att ha en negativ påverkan på konkurrensen eller handeln.

ARTIKEL 291

Definition och tillämpningsområde

1. I detta kapitel avses med *subvention* en åtgärd som uppfyller villkoren i artikel 1.1 i avtalet om subventioner och utjämningsåtgärder i bilaga 1A till WTO-avtalet (nedan kallat *subventionsavtalet*), oberoende av om den beviljats ett företag som tillhandahåller varor eller tjänster.

Första stycket påverkar inte utgången av framtida diskussioner inom WTO om definitionen av subventioner för tjänster. Beroende på framstegen med förhandlingarna på WTO-nivå får parterna i partnerskapskommittén besluta att uppdatera det här avtalet på denna punkt.

2. En subvention omfattas av detta kapitel endast om den bedöms vara selektiv på det sätt som avses i artikel 2 i subventionsavtalet. Alla subventioner som omfattas av bestämmelserna i artikel 295 i detta avtal ska anses vara selektiva.

3. Subventioner som beviljas alla företag, offentliga och privata, ska omfattas av detta kapitel. Tillämpningen av bestämmelserna i detta avsnitt får inte rättsligt eller i praktiken hindra genomförandet av de särskilda tjänster av allmänt intresse som tilldelats vissa företag. Undantag från tillämpningen av bestämmelserna i detta avsnitt ska begränsas till uppgifter av allmänt intresse och stå i proportion till de tilldelade målen av allmänt intresse och vara öppna.

4. Artikel 294 i detta avtal ska inte tillämpas på subventioner som avser handel med sådana varor som omfattas av jordbruksavtalet, i bilaga 1A till WTO-avtalet (nedan kallat *jordbruksavtalet*).

5. Artiklarna 294 och 295 ska inte vara tillämpliga på det audiovisuella området.

ARTIKEL 292

Förhållande till WTO

Bestämmelserna i detta kapitel påverkar inte tillämpningen av varje parts rättigheter och skyldigheter enligt artikel XV i Gats, artikel XVI i Gatt 1994, subventionsavtalet och jordbruksavtalet.

ARTIKEL 293

Öppenhet

1. Vartannat år ska varje part underrätta den andra parten om subventionernas rättsliga grund, utformning, belopp eller budget samt om möjligt deras mottagare under rapporteringsperioden.

2. Underrättelsen ska anses gjord om relevanta uppgifter gjorts tillgängliga på en allmänt tillgänglig webbplats av parten eller för dennes räkning senast den 31 december påföljande kalenderår. Den första underrättelsen ska göras senast två år efter detta avtals ikraftträdande.

3. När det gäller anmälda subventioner enligt subventionsavtalet ska anmälan anses gjord när en part fullgjort sin anmälningsplikt enligt artikel 25 i subventionsavtalet, under förutsättning att anmälan innehåller alla de uppgifter som krävs enligt punkt 1.

ARTIKEL 294

Samråd

1. Om en part anser att en subvention som beviljats av den andra parten och som inte omfattas av artikel 295 skulle kunna negativt påverka den första partens intressen får denne framföra sina farhågor till den part som beviljat subventionen och begära samråd i frågan. Den anmodade parten ska välvilligt och till fullo beakta begäran.

2. Utan att det påverkar öppenhetskraven enligt artikel 293 ska samråden i syfte att lösa frågan i synnerhet inriktas på att fastställa för vilket politiskt mål eller syfte subventionerna har beviljats, det aktuella subventionsbeloppet och andra uppgifter som behövs för att bedöma subventionens negativa påverkan på handel och investeringar.

3. För att underlätta samråden ska den anmodade parten tillhandahålla upplysningar om subventionen i fråga inom 60 dagar från mottagandet av begäran.

4. Om den begärande parten, efter att ha informerats om subventionen, anser att den har eller kan ha en oproportionerligt negativ effekt på den begärande partens handel eller investeringsintressen, ska den anmodade parten göra sitt bästa för att undanröja eller minska de negativa effekter på den begärande partens handels- eller investeringsintressen som orsakas av subventionen.

ARTIKEL 295

Subventioner som är underställda villkor

Varje part ska tillämpa villkor på följande subventioner i den mån de har eller troligen kommer att ha en negativ påverkan på den andra partens handel eller investeringar:

a) Rättsliga arrangemang som innebär att staten, direkt eller indirekt, ansvarar för att täcka vissa företags skulder eller åtaganden är tillåtna, förutsatt att de statliga åtagandena är begränsade i fråga om hur stora skuldbelopp som täcks eller i fråga om hur länge statens åtagande ska tillämpas.

b) Olika typer av subventioner till insolventa eller drabbade företag (såsom lån och garantier, kontantbidrag, kapitaltillskott, tillhandahållande av tillgångar under marknadspriset och skatteundantag) som varar mer än ett år är tillåtna, förutsatt att en trovärdig omstruktureringsplan har utarbetats utifrån realistiska antaganden i syfte att vända det insolventa eller drabbade företagets utveckling mot långsiktig lönsamhet inom rimlig tid och att företaget bidrar till kostnaderna för omstruktureringen.[1] [2]

ARTIKEL 296

Användning av subventioner

Varje part ska säkerställa att företagen använder partens subventioner enbart för de mål av allmänt intresse för vilka subventionerna beviljats.

[1] Detta hindrar inte att någon av parterna beviljar tillfälligt stöd för att täcka behovet av likvida medel i form av lånegarantier eller lån som begränsas till det belopp som behövs för att hålla ett företag i svårigheter igång till dess att en omstruktureringsplan eller en likvidationsplan antagits.

[2] Små och medelstora företag behöver inte bidra till kostnaderna för omstruktureringen.

AVSNITT D

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

ARTIKEL 297

Tvistlösning

Ingen av parterna ska åberopa tvistlösning i enlighet med kapitel 13 i detta avtal i frågor som omfattas av avsnitt B i detta kapitel eller av artikel 294.4.

ARTIKEL 298

Sekretess

1. Vid informationsutbyte enligt detta kapitel ska parterna beakta de begränsningar som följer av deras respektive lagstiftning om tystnadsplikt och skydd av företagshemligheter och ska säkerställa skydd av företagshemligheter och andra konfidentiella uppgifter.

2. All information som utbytts enligt detta kapitel ska av den mottagande parten behandlas konfidentiellt, om inte den andra parten i enlighet med sin inhemska lagstiftning har tillåtit att informationen röjs eller gjort informationen tillgänglig för allmänheten.

ARTIKEL 299

Översyn

Parterna ska fortlöpande se över de frågor som regleras i det här kapitlet. Varje part kan hänskjuta sådana ärenden till partnerskapskommittén. Vart femte år räknat från avtalets ikraftträdande ska parterna se över de framsteg som har gjorts i fråga om genomförandet av avtalet, såvida parterna inte enas om något annat.

KAPITEL 11

STATSÄGDA FÖRETAG

ARTIKEL 300

Delegerad behörighet

Om inte annat sägs ska varje part säkerställa att alla företag, däribland statsägda företag, företag som beviljats särskilda rättigheter eller privilegier och utsedda monopol till vilka parten på någon förvaltningsnivå delegerat tillsynsrelaterad, administrativ eller annan myndighetsutövande behörighet, agerar i enlighet med partens skyldigheter enligt detta avtal vid fullgörandet av dessa uppgifter.

ARTIKEL 301

Definitioner

I detta kapitel gäller följande definitioner:

a) *statsägt företag*: företag och dotterbolag där en av parterna direkt eller indirekt

i) äger mer än 50 % av företagets tecknade kapital eller kontrollerar mer än 50 % av de rösträtter som följer av de akter som företaget emitterat,

ii) har rätt att utse mer än hälften av styrelseledamöterna eller medlemmarna i ett därmed jämställt organ, eller

iii) kan utöva kontroll över företaget.

b) *företag som beviljats särskilda rättigheter eller privilegier*: alla statliga eller privata företag, däribland dotterbolag, som av parten rättsligt eller faktiskt beviljats särskilda rättigheter eller privilegier. Särskilda rättigheter eller privilegier anses föreligga när en part utsett eller begränsat antalet företag som tillåts tillhandahålla en vara eller tjänst till två eller flera företag enligt kriterier som inte är objektiva, proportionerliga och icke-diskriminerande på ett sätt som väsentligt påverkar andra företags möjligheter att tillhandahålla samma vara eller tjänst i samma geografiska område till väsentligen likvärdiga villkor.

c) *utsett monopol*: en enhet som bedriver kommersiell verksamhet, också koncerner eller statliga organ samt deras dotterbolag, som på en relevant marknad inom en parts territorium utses som enda leverantör eller köpare av en vara eller tjänst, men inte ett företag som har beviljats en exklusiv immateriell rättighet enbart på grund av ett sådant beviljande.

d) *kommersiell verksamhet*: verksamhet som utmynnar i framställning av en vara eller tillhandahållande av en tjänst som säljs på en relevant marknad i mängder och till priser som fastställs av företaget och där verksamheten är orienterad mot att generera vinst, vilket inte inbegriper verksamhet som bedrivs av företag som

i) drivs utan vinstsyfte,

ii) drivs till självkostnadspriser, eller

iii) tillhandahåller tjänster av allmänt intresse.

e) *affärsmässiga skäl*: pris, kvalitet, tillgång, säljbarhet, transport och andra villkor för köpet eller försäljningen, eller övriga omständigheter som normalt beaktas när företag fattar affärsbeslut i enlighet med marknadsekonomiska principer i den berörda branschen eller verksamhetsgrenen.

f) *utse*: att inrätta eller godkänna ett monopol, eller att utvidga omfattningen av ett monopol till ytterligare en vara eller tjänst.

ARTIKEL 302

Tillämpningsområde

1. Parterna bekräftar sina rättigheter och skyldigheter enligt artikel XVII.1–XVII.3 i Gatt 1994, överenskommelsen om tolkningen av artikel XVII i Gatt 1994 samt enligt artikel VIII.1, VIII.2 och VIII.5 i Gats.

2. Detta kapitel är tillämpligt på alla företag som avses i artikel 300 och som ägnar sig åt kommersiell verksamhet. När företag både ägnar sig åt både kommersiell och icke-kommersiell verksamhet[1] ska bara den kommersiella delen av deras verksamhet omfattas av detta kapitel.

3. Detta kapitel är tillämpligt på alla företag som avses i artikel 300 på central och lägre nivå inom den offentliga förvaltningen.

4. Detta kapitel är inte tillämpligt på parten och dess upphandlande myndigheter när det gäller sådan upphandling som omfattas av artiklarna 278 och 279.

5. Detta kapitel är inte tillämpligt på tjänster som tillhandahålls i samband med sådan myndighetsutövning som avses i Gats.

6. Avseende artikel 304 gäller att

a) den inte är tillämplig på de områden som avses i artiklarna 143 och 148,

[1] För tydlighetens skull påpekas att tillhandahållande av tjänster av allmänt intresse i detta kapitel inte ska betraktas som en sådan kommersiell verksamhet som avses i artikel 301 d.

b) den inte är tillämplig på åtgärder som vidtas av statsägda företag, företag som beviljats särskilda rättigheter eller privilegier eller utsedda monopol, om ett förbehåll mot en skyldighet att medge nationell behandling eller behandling som mest gynnad nation enligt artikel 144 i bilaga VIII-A vad gäller Europeiska unionen respektive bilaga VIII-E vad gäller Republiken Armenien vore tillämpligt om samma åtgärd hade införts eller upprätthållits av parten, och

c) den är tillämplig på kommersiell verksamhet vid statsägda företag, vid företag som beviljats särskilda rättigheter eller privilegier och utsedda monopol, om verksamheten skulle påverka handel med tjänster för vilka parten har gjort ett åtagande enligt artiklarna 149 och 150, enligt de villkor och förbehåll parten gjort i bilaga VIII-B vad gäller Europeiska unionen respektive bilaga VIII-F vad gäller Republiken Armenien.

ARTIKEL 303

Allmänna bestämmelser

1. Utan att det påverkar parternas rättigheter och skyldigheter enligt detta kapitel, ska ingenting i detta kapitel hindra en part från att inrätta eller upprätthålla statsägda företag, eller utse eller upprätthålla monopol, eller att ge företag särskilda rättigheter eller privilegier.

2. Ingen av parterna ska kräva eller uppmana företag på vilka detta kapitel är tillämpligt att agera i strid med detta avtal.

ARTIKEL 304

Icke-diskriminering och affärsmässiga skäl

1. Varje part ska se till att dess statsägda företag, utsedda monopol och företag som beviljats särskilda rättigheter eller privilegier när de bedriver kommersiell verksamhet

a) agerar affärsmässigt vid köp eller försäljning av varor eller tjänster, utom i fall som gäller fullgörandet av sådana krav som beror på uppdraget att tillhandahålla en tjänst i allmänhetens intresse och som inte är oförenliga med led b,

b) vid köp av varor eller tjänster

i) ger varor och tjänster som tillhandahålls av företag från den andra parten en behandling som inte är mindre förmånlig än den som medges likadana varor och tjänster som tillhandahålls av den egna partens företag, och

ii) ger varor och tjänster som tillhandahålls av företag från den andra parten som etablerat sig på dess territorium en behandling som inte är mindre förmånlig än den som medges likadana varor och tjänster som tillhandahålls på den relevanta marknaden på det egna territoriet av partens företag, och

c) vid försäljning av varor eller tjänster

i) ger företag från den andra parten en behandling som inte är mindre förmånlig än den som medges den egna partens företag, och

ii) ger företag från den andra parten som etablerat sig på dess territorium en behandling som inte är mindre förmånlig än den som medges företag på den relevanta marknaden på det egna territoriet av partens företag.

2. Punkt 1 hindrar inte statsägda företag, företag som beviljats särskilda rättigheter eller privilegier och utsedda monopol från att

a) köpa eller sälja varor eller tjänster till andra villkor, inklusive vad gäller pris, förutsatt att dessa villkor följer av affärsmässiga skäl, och

b) vägra köpa eller tillhandahålla varor eller tjänster, förutsatt att vägran följer av affärsmässiga skäl.

ARTIKEL 305

Tillsynsprinciper

1. Varje part ska eftersträva att säkerställa att företag som anges i artikel 300 följer internationellt accepterade normer för företagsstyrning.

2. För att kunna fullgöra tillsynsverksamheten på ett effektivt och opartiskt sätt under liknande omständigheter för alla företag som regleras, däribland statsägda företag, företag som beviljats särskilda rättigheter eller privilegier och utsedda monopol, ska varje part se till att tillsynsmyndigheter som införs eller upprätthålls av parten inte är ansvariga inför något av de företag som organet reglerar.[1]

I vilken mån tillsynsmyndigheten är opartisk i sin tillsynsverksamhet ska bedömas utifrån det allmänna mönstret eller myndighetens praxis.

När parterna enats om särskilda åtaganden för tillsynsmyndigheten på andra områden enligt andra kapitel ska bestämmelserna i dessa andra kapitel ha företräde.

3. Varje part ska säkerställa en konsekvent och icke diskriminerande tillsyn över att lagar och andra författningar, däribland lagar och författningar om sådana företag som anges i artikel 300, efterlevs.

ARTIKEL 306

Öppenhet

1. Om en part har anledning att tro att dess intressen enligt detta kapitel påverkas negativt av den kommersiella verksamheten vid ett sådant företag som avses i artikel 300 hos den andra parten får den första parten inom ramen för detta kapitels tillämpningsområde skriftligen begära upplysningar från den andra parten om företagets verksamhet avseende frågor som regleras i detta kapitel.

[1] För tydlighetens skull påpekas att när parterna enats om särskilda åtaganden för tillsynsmyndigheten på andra områden enligt andra kapitel i det här avtalet ska bestämmelserna i dessa andra kapitel ha företräde.

En begäran om sådana upplysningar ska omfatta företagets namn och berörda produkter eller tjänster och marknader samt innehålla indikationer på att företaget använder sig av metoder som hindrar handeln eller investeringarna mellan parterna.

2. De upplysningar som tillhandahålls enligt punkt 1 ska omfatta

a) uppgifter om företagets ägarstruktur och rösträtter, däribland uppgifter om hur stor andel av aktierna och av rösträtterna som en part eller ett sådant företag som avses i artikel 300 har tillsammans,

b) en beskrivning av eventuella preferensaktier, andra rösträtter eller andra rättigheter som en part eller ett sådant företag som avses i artikel 300 har, om dessa skiljer sig från de rätter som följer av sedvanliga aktier i företaget,

c) uppgifter om företagets organisatoriska struktur, sammansättningen på företagets styrelse eller motsvarande organ som direkt eller indirekt utövar kontroll över företaget, korsvist ägande eller andra kopplingar till andra företag eller koncerner i enlighet med artikel 300,

d) en beskrivning av vilka ministerier eller offentliga organ som reglerar eller utövar tillsyn över företaget, en beskrivning av rapporteringsvägarna[1], samt statens eller det offentliga organets rättigheter och praxis när det gäller tillsättning, avsättning eller avlöning av chefer,

[1] För tydlighetens skull påpekas att en part inte är skyldig att lämna ut rapporter eller innehållet i rapporter.

e) uppgifter om årsomsättning eller balansomslutning eller båda, och

f) uppgifter om undantag, åtgärder som inte följer regelverket, immunitet och andra åtgärder, inbegripet en förmånligare behandling, som på den anmodade partens territorium tillämpas på företag som avses i artikel 300.

3. Punkt 2 a–e är inte tillämplig på små och medelstora företag enligt parternas lagar och andra författningar.

4. Ingenting i punkterna 1 och 2 ska medföra en skyldighet för en part att tillhandahålla konfidentiella uppgifter i strid med sina lagar och andra författningar, om utlämnandet skulle hindra tillämpningen av lagar, på annat sätt strida mot allmänintresset eller vara till skada för enskilda företags legitima kommersiella intressen.

KAPITEL 12

ÖPPENHET

ARTIKEL 307

Definitioner

I detta kapitel gäller följande definitioner:

a) *åtgärd med allmän tillämpning*: lagar, förordningar, beslut, förfaranden och administrativa avgöranden med allmän tillämpning som kan ha konsekvenser för frågor som omfattas av detta avtal.

b) *berörd person*: varje fysisk eller juridisk person som kan påverkas av en åtgärd med allmän tillämpning.

ARTIKEL 308

Syfte och tillämpningsområde

Parterna erkänner den betydelse som deras regelverk kan ha för handel och investeringar mellan dem och ska tillhandahålla en förutsägbar lagstiftning och effektiva förfaranden för ekonomiska aktörer, i synnerhet små och medelstora företag.

ARTIKEL 309

Offentliggörande

1. Varje part ska säkerställa att åtgärder med allmän tillämpning som antas efter detta avtals ikraftträdande

a) omedelbart görs enkelt tillgängliga via ett officiellt angivet medium, däribland elektroniskt, på ett sätt som gör att vem som helst kan sätta sig in i dem,

b) så långt som möjligt tydligt anger syfte och skäl för åtgärden, och

c) medger tillräcklig tid mellan offentliggörandet av sådana åtgärder och deras ikraftträdande, utom i vederbörligen motiverade fall.

2. Varje part ska

a) sträva efter att på ett tidigt stadium som förefaller lämpligt offentliggöra alla förslag till antagande eller till ändring av en åtgärd med allmän tillämpning, inbegripet en förklaring av målet för och motiveringen till förslaget,

b) ge berörda personer rimlig möjlighet att framföra synpunkter på förslag till antagande eller ändring av en åtgärd med allmän tillämpning, och i så god tid att de berörda personerna hinner lämna sådana synpunkter, och

c) sträva efter att beakta berörda personers synpunkter på eventuella förslag.

ARTIKEL 310

Förfrågningar och kontaktpunkter

1. Varje part ska när detta avtal trätt i kraft utse en kontaktpunkt för att säkerställa en effektiv tillämpning av avtalet och underlätta kommunikationen mellan parterna i alla frågor som omfattas av avtalet.

2. På begäran av endera parten ska den andra partens kontaktpunkt identifiera det organ eller den tjänsteman som ansvarar för den sak frågan gäller samt lämna det stöd som behövs för att underlätta kommunikationen med den begärande parten.

3. Varje part ska införa eller upprätthålla lämpliga mekanismer för att svara på förfrågningar vad gäller åtgärder med allmän tillämpning som har föreslagits eller trätt i kraft, däribland hur de ska tillämpas. Frågor kan ställas via de kontaktpunkter som inrättas i enlighet med punkt 1 eller på annat sätt beroende på vad som är lämpligt, om inte en särskild mekanism fastställts i detta avtal.

4. Varje part ska tillhandahålla förfaranden för personer som söker lösning på ett problem som uppkommit med anledning av tillämpningen av en åtgärd med allmän tillämpning enligt detta avtal. Förfarandena ska inte påverka överklagande- eller överprövningsförfaranden som parterna inför eller upprätthåller i enlighet med detta avtal. De ska inte heller påverka parternas rättigheter och skyldigheter enligt kapitel 13.

5. Parterna erkänner att svar enligt denna artikel inte behöver vara definitiva eller rättsligt bindande utan endast ges upplysningsvis, om inte annat föreskrivs i deras respektive lagar och andra författningar.

6. På begäran av en part ska den andra parten utan onödigt dröjsmål lämna information och svara på frågor som gäller en åtgärd med allmän tillämpning eller ett förslag till antagande eller ändring av en åtgärd med allmän tillämpning som den begärande parten anser kan påverka funktionen hos detta avtal, oavsett om den begärande parten tidigare underrättats om åtgärden eller inte.

ARTIKEL 311

Förvaltning av åtgärder med allmän tillämpning

Varje part ska på ett enhetligt, objektivt, opartiskt och skäligt sätt förvalta alla åtgärder med allmän tillämpning. I detta syfte ska varje part, när sådana åtgärder i specifika fall tillämpas på enskilda personer, varor eller tjänster i den andra parten

a) sträva efter att i enlighet med sina egna nationella förfaranden ge de personer som direkt berörs av ett förfarande rimligt varsel när ett förfarande inleds, inbegripet en beskrivning av förfarandets art, en redogörelse för den rättsliga grund enligt vilken förfarandet inletts och en allmän beskrivning av tvistefrågorna,

b) ge sådana berörda personer rimlig möjlighet att lägga fram fakta och argument till stöd för sin ståndpunkt innan en slutgiltig administrativ åtgärd vidtas, i den mån tiden, förfarandets art och allmänintresset tillåter det, och

c) se till att förfarandena grundar sig på och överensstämmer med den inhemska lagstiftningen.

ARTIKEL 312

Överprövning och överklagande

1. Varje part ska i enlighet med inhemsk lagstiftning införa eller upprätthålla domstolar, skiljedomstolar, förvaltningsdomstolar eller motsvarande förfaranden som snabbt kan pröva och vid behov korrigera administrativa åtgärder i frågor som omfattas av detta avtal. Sådana domstolar eller förfaranden ska vara opartiska och oberoende av den instans eller myndighet som svarar för den administrativa tillsynen över att lagstiftningen efterlevs, och de som är ansvariga för dem får inte ha ett väsentligt intresse i ärendets utgång.

2. Varje part ska se till att parterna i målet i alla sådana domstolar eller förfaranden har rätt till

a) en rimlig möjlighet att stödja eller försvara sin ståndpunkt, och

b) ett beslut som bygger på bevisning och inlämnade handlingar eller, när så krävs i partens inhemska lagstiftning, handlingar som den administrativa myndigheten sammanställt.

3. Med förbehåll för överklagande eller ytterligare överprövning i enlighet med parternas inhemska lagstiftning ska varje part se till att den instans eller myndighet som ansvarar för den administrativa åtgärden i fråga genomför beslutet och rättar sig efter det i sin praxis.

ARTIKEL 313

God lagstiftnings- och förvaltningssed

1. Parterna ska samarbeta för att främja god kvalitet och effektivitet i lagstiftningen, bland annat genom utbyte av information och bästa praxis rörande sina respektive lagstiftningsreformer och konsekvensutredningar.

2. Parterna stödjer principerna för god förvaltningssed och är överens om att samarbeta för att främja sådana principer, bland annat genom utbyte av information och bästa praxis.

ARTIKEL 314

Sekretess

Inget i detta kapitel ska medföra en skyldighet för en part att tillhandahålla konfidentiella uppgifter vars utlämnande skulle hindra tillämpningen av lagar, på annat sätt strida mot allmänintresset eller vara till skada för enskilda offentliga eller privata företags legitima kommersiella intressen.

ARTIKEL 315

Särskilda bestämmelser

Bestämmelserna i detta kapitel är tillämpliga utan att det påverkar tillämpningen av särskilda regler som fastställs i andra kapitel i detta avtal.

KAPITEL 13

TVISTLÖSNING

AVSNITT A

SYFTE OCH TILLÄMPNINGSOMRÅDE

ARTIKEL 316

Syfte

Syftet med detta kapitel är att fastställa en ändamålsenlig och effektiv mekanism för undvikande och lösning av tvister mellan parterna i fråga om tolkning och tillämpning av detta avtal, för att om möjligt finna en ömsesidigt godtagbar lösning.

ARTIKEL 317

Tillämpningsområde

Bestämmelserna i detta kapitel ska gälla vid alla tvister i fråga om tolkning och tillämpning av bestämmelserna i denna avdelning, om inte annat anges.

AVSNITT B

SAMRÅD OCH MEDLING

ARTIKEL 318

Samråd

1. Parterna ska försöka lösa tvister genom att inleda uppriktiga samråd i syfte att nå en ömsesidigt godtagbar lösning.

2. Samråd ska inledas genom att en part översänder en skriftlig begäran till den andra parten med kopia till partnerskapskommittén; av begäran ska framgå vilken åtgärd det rör sig om och vilka av bestämmelserna i denna avdelning som parten anser tillämpliga.

3. Samråden ska hållas inom 30 dagar från det att begäran mottogs och ska, om parterna inte kommer överens om något annat, hållas i den part till vilken begäran inges. Samråden ska anses vara avslutade inom 30 dagar från den dag då begäran om samråd mottogs, såvida inte båda parterna är överens om att fortsätta samråden. Samråden, och särskilt alla uppgifter som läggs fram och de ståndpunkter som parterna intar under samråden, ska vara konfidentiella och får inte påverka någondera partens rättigheter i eventuella framtida förfaranden.

4. Samråd om brådskande ärenden, bland annat ärenden som gäller lättfördärvliga varor, säsongsvaror, säsongstjänster eller energirelaterade frågor, ska hållas inom 15 dagar från den dag då begäran mottogs av den mottagande parten och anses vara avslutade inom dessa 15 dagar, såvida inte båda parterna är överens om att fortsätta samråden.

5. En part som begär samråd får använda skiljedomsförfarandet enligt artikel 319 i om

a) den anmodade parten inte svarar på begäran om samråd inom 10 dagar från mottagandet,

b) inga samråd hålls inom de tidsfrister som fastställs i punkterna 3 eller 4 i denna artikel,

c) parterna är eniga om att inte hålla samråd, eller

d) samrådet har avslutats utan att någon ömsesidigt godtagbar lösning nåtts.

6. Under samråden ska varje part överlämna de faktauppgifter som krävs för att en fullständig utredning ska kunna göras av de sätt på vilket åtgärden i fråga kan påverka genomförandet och tillämpningen av bestämmelserna i denna avdelning. Varje part ska eftersträva att involvera personal från behöriga myndigheter med kompetens i de frågor som samråden avser.

ARTIKEL 319

Medling

1. Varje part får när som helst begära att den andra parten ska delta i ett medlingsförfarande i fråga om samtliga åtgärder som inverkar negativt på handel eller investeringar mellan parterna.

2. Medling ska inledas, genomföras och avslutas i enlighet med medlingsförfarandet.

3. Partnerskapskommittén ska vid sitt första sammanträde genom beslut anta medlingsförfarandet och får besluta om ändringar i detta.

AVSNITT C

TVISTLÖSNINGSFÖRFARANDEN

UNDERAVSNITT I

SKILJEFÖRFARANDE

ARTIKEL 320

Inledande av skiljeförfarande

1. Om parterna inte lyckas lösa tvisten genom samråd i enlighet med artikel 318 får den part som bad om samråd begära att det tillsätts en skiljenämnd i enlighet med den här artikeln.

2. Begäran om tillsättande av en skiljenämnd ska lämnas skriftligen till den andra parten och till partnerskapskommittén. Den klagande parten ska i sin begäran ange vilken åtgärd det gäller och förklara på vilket sätt denna åtgärd utgör en överträdelse av bestämmelserna i denna avdelning, på ett sådant sätt att den rättsliga grunden för klagomålet tydligt framgår.

ARTIKEL 321

Tillsättande av skiljenämnd

1. En skiljenämnd ska bestå av tre skiljemän.

2. Inom fjorton dagar efter det att den skriftliga begäran om tillsättande av en skiljenämnd mottogs av den svarande parten ska parterna samråda i syfte att enas om skiljenämndens sammansättning.

3. Om parterna inte kan enas om skiljenämndens sammansättning inom den tidsfrist som fastställs i punkt 2 i denna artikel, ska varje part inom fem dagar från utgången av den tidsfristen utse en skiljeman från den berörda partens delförteckning i den förteckning som upprättats i enlighet med artikel 339. Om någondera parten underlåter att utse en skiljeman ska skiljemannen, på den andra partens begäran, utses av ordföranden i partnerskapskommittén eller av dennes ställföreträdare genom lottning från den partens delförteckning i den förteckning som upprättats i enlighet med artikel 339.

4. Såvida inte parterna når en överenskommelse om skiljenämndens ordförande inom den tidsfrist som fastställs i punkt 2 i denna artikel, ska, på begäran av någondera parten, ordföranden i partnerskapskommittén eller dennes ställföreträdare genom lottning utse skiljenämndens ordförande från den delförteckning över ordförande som ingår i den förteckning som upprättats i enlighet med artikel 339.

5. Ordföranden i partnerskapskommittén eller dennes ställföreträdare ska därefter utse skiljemännen inom fem dagar efter det att begäran enligt punkt 3 eller 4 ingetts.

6. Dagen för tillsättandet av skiljenämnden ska vara den dag då alla tre utsedda skiljemän har meddelat att de har godtagit sitt uppdrag i enlighet med arbetsordningen.

7. Om någon av de förteckningar som anges i artikel 339 inte har upprättats eller inte innehåller tillräckligt många namn vid den tidpunkt då en begäran inges enligt punkt 3 eller 4 i denna artikel ska skiljemännen utses genom lottning bland de personer som formellt har föreslagits av den ena eller båda parterna.

ARTIKEL 322

Mandat

1. Om parterna inte kommer överens om något annat inom fem dagar från det att skiljemännen utsetts, ska skiljenämndens mandat vara följande:

”Att, i ljuset av de relevanta bestämmelser i avdelning V i detta avtal som parterna i tvisten åberopat, undersöka den fråga som begäran om tillsättandet av en skiljenämnd gäller, avgöra denna åtgärds förenlighet med de relevanta bestämmelserna och lämna sin rapport i enlighet med artiklarna 324, 325, 326 och 338 i detta avtal.”

2. Parterna ska inom tre dagar anmäla det mandat som de kommit överens om till skiljenämnden.

ARTIKEL 323

Skiljenämndens preliminära beslut om brådska

Om en part begär det ska skiljenämnden inom tio dagar från den dag då den tillsattes avgöra huruvida den anser fallet vara brådskande. En sådan begäran till skiljenämnden ska samtidigt lämnas in till den andra parten.

ARTIKEL 324

Skiljenämndens rapporter

1. Skiljenämnden ska för parterna lägga fram en interimsrapport som ska innehålla en redogörelse för sakförhållandena, tillämpligheten av de relevanta bestämmelserna samt de viktigaste skälen till nämndens eventuella undersökningsresultat och rekommendationer.

2. Varje part får inom fjorton dagar från det att interimsrapporten mottogs lämna in en skriftlig begäran till skiljenämnden om att den ska ompröva särskilda aspekter i rapporten. En sådan begäran ska samtidigt lämnas in till den andra parten.

3. Efter att ha övervägt parternas skriftliga synpunkter på interimsrapporten, får skiljenämnden ändra sin rapport och företa ytterligare utredningar som den anser motiverade.

4. Skiljenämnden ska i sin slutrapport redovisa sakförhållandena, tillämpligheten av de relevanta bestämmelser som avses i denna avdelning samt de viktigaste skälen till nämndens undersökningsresultat och slutsatser. Slutrapporten ska innehålla en tillfredsställande diskussion om de argument som förts fram i samband med interimsöversynen och ska tydligt besvara parternas frågor och anmärkningar.

ARTIKEL 325

Skiljenämndens interimsrapport

1. Skiljenämnden ska lägga fram en interimsrapport till parterna senast 90 dagar efter den dag då skiljenämnden tillsattes. Om skiljenämnden anser att denna tidsfrist inte kan hållas, ska nämndens ordförande skriftligen meddela parterna och partnerskapskommittén detta och ange skälen till förseningen samt vilken dag skiljenämnden planerar att lägga fram sin interimsrapport. Under inga omständigheter får interimsrapporten läggas fram senare än 120 dagar efter den dag då skiljenämnden tillsattes.

2. I sådana brådskande fall som avses i artikel 323, inbegripet fall som gäller lättfördärvliga varor, säsongsvaror, säsongstjänster eller energirelaterade frågor, ska skiljenämnden göra sitt yttersta för att lägga fram sin interimsrapport inom 45 dagar och inte i något fall senare än 60 dagar efter den dag då nämnden tillsattes.

3. Varje part får inom 14 dagar räknat från mottagandet av interimsrapporten lämna in en skriftlig begäran till skiljenämnden om att den ska ompröva särskilda aspekter i interimsrapporten i enlighet med artikel 324.2. En sådan begäran ska samtidigt lämnas in till den andra parten. En part får lämna synpunkter på motpartens begäran inom sju dagar från det att den skriftliga begäran till skiljenämnden levererats.

ARTIKEL 326

Skiljenämndens slutrapport

1. Skiljenämnden ska överlämna sin slutrapport till parterna och partnerskapskommittén inom 120 dagar från den dag då skiljenämnden tillsattes. Om skiljenämnden anser att denna tidsfrist inte kan hållas, ska nämndens ordförande skriftligen meddela parterna och partnerskapskommittén detta och ange skälen till förseningen samt vilken dag skiljenämnden planerar att lägga fram sin slutrapport. Under inga omständigheter får slutrapporten läggas fram senare än 150 dagar efter den dag då skiljenämnden tillsattes.

2. I sådana brådskande fall som avses i artikel 323, inbegripet fall som gäller lättfördärvliga varor, säsongsvaror, säsongstjänster eller energirelaterade frågor, ska skiljenämnden göra sitt yttersta för att lägga fram sin slutrapport inom 60 dagar från den dag då nämnden tillsattes. Under inga omständigheter får slutrapporten läggas fram senare än 75 dagar efter den dag då skiljenämnden tillsattes.

UNDERAVSNITT II

EFTERLEVNAD

ARTIKEL 327

Efterlevnad av skiljenämndens slutrapport

Den svarande parten ska vidta de åtgärder som krävs för att snarast och i god tro efterleva skiljenämndens slutrapport i syfte att följa bestämmelserna i denna avdelning.

ARTIKEL 328

Rimlig tidsfrist för att efterleva skiljenämndens avgörande

1. Om omedelbar efterlevnad inte är möjlig ska parterna sträva efter att komma överens om den tid som krävs för att efterleva slutrapporten. Den svarande parten ska i ett sådant fall senast 30 dagar efter mottagandet av slutrapporten överlämna en anmälan till den klagande parten och partnerskapskommittén om den tidsfrist som den anser att den kommer att behöva för att efterleva slutrapporten (nedan kallad *rimlig tidsfrist*).

2. Om parterna inte kan enas om vilken tidsfrist som är rimlig får den klagande parten inom 20 dagar från mottagandet av den anmälan som avses i punkt 1 skriftligen begära att den ursprungliga skiljenämnden ska fastställa en rimlig tidsfrist. En sådan begäran ska samtidigt lämnas in till den andra parten och till partnerskapskommittén. Skiljenämnden ska meddela parterna och partnerskapskommittén sitt avgörande avseende rimlig tidsfrist senast 20 dagar från dagen för mottagandet av begäran.

3. Den svarande parten ska skriftligen meddela den klagande parten om vilka framsteg den har gjort med att efterleva slutrapporten. Detta meddelande ska lämnas skriftligt minst en månad före utgången av den rimliga tidsfristen.

4. Den rimliga tidsfristen kan förlängas genom överenskommelse mellan parterna.

ARTIKEL 329

Översyn av åtgärder som har vidtagits för att efterleva skiljenämndens slutrapport

1. Den svarande parten ska till den klagande parten och partnerskapskommittén anmäla vilka åtgärder den har vidtagit för att efterleva slutrapporten. Denna anmälan ska lämnas in före den rimliga tidsfristens utgång.

2. Om det råder oenighet mellan parterna om huruvida en åtgärd som anmälts enligt punkt 1 i denna artikel har genomförts eller är förenlig med bestämmelserna i denna avdelning, får den klagande parten skriftligen begära att frågan hänskjuts till den ursprungliga skiljenämnden för avgörande. En sådan begäran ska samtidigt lämnas in till den svarande parten. I en sådan begäran ska det anges vilken åtgärd det gäller och förklaras på vilket sätt denna åtgärd är oförenlig med bestämmelserna, på ett sådant sätt att den rättsliga grunden för klagomålet tydligt framgår. Skiljenämnden ska lägga fram sin rapport för parterna och partnerskapskommittén senast 45 dagar från dagen för mottagandet av begäran.

ARTIKEL 330

Tillfälliga åtgärder om skiljenämndens avgörande inte efterlevs

1. Om den svarande parten inte anmäler några vidtagna åtgärder för att efterleva skiljenämndens slutrapport innan den rimliga tidsfristen har löpt ut, eller om skiljenämnden fastställer att inga åtgärder vidtagits eller att de åtgärder som anmälts enligt artikel 329.1 inte är förenliga med den partens skyldigheter enligt bestämmelserna i denna avdelning, ska den svarande parten, om den klagande parten begär detta och efter samråd med den parten, erbjuda provisorisk kompensation.

2. Om den klagande parten beslutar att inte begära provisorisk kompensation enligt punkt 1 i denna artikel, eller i det fall en sådan begäran görs men ingen överenskommelse om kompensation har nåtts inom 30 dagar från utgången av den rimliga tidsfristen, eller från framläggandet av skiljenämndens rapport enligt artikel 329.2, ska den klagande parten ha rätt att efter anmälan till den andra parten och till partnerskapskommittén tillfälligt upphäva skyldigheter som följer av bestämmelserna i denna avdelning. Anmälan ska ange omfattningen på det tillfälliga upphävandet av skyldigheterna, som inte får vara mer omfattande än det upphävande eller den minskning av förmåner som den bristande efterlevnaden orsakat. Den klagande parten får börja tillämpa det tillfälliga upphävandet 10 dagar efter det att den svarande parten har mottagit anmälan, såvida inte den svarande parten har begärt skiljeförfarande enligt punkt.

3. Om den svarande parten anser att det planerade tillfälliga upphävandet av skyldigheterna är mer omfattande än det upphävande eller den minskning av förmåner som den bristande efterlevnaden orsakat, får den inge en skriftlig begäran om att den ursprungliga skiljenämnden ska avgöra frågan. En sådan begäran ska anmälas till den klagande parten och till partnerskapskommittén före utgången av den period på 10 dagar som avses i punkt 2. Den ursprungliga skiljenämnden ska lämna sin rapport om omfattningen av det tillfälliga upphävandet av skyldigheter till parterna och till partnerskapskommittén inom 30 dagar från den dag då begäran meddelades. Inga skyldigheter ska upphävas innan den ursprungliga skiljenämnden har lämnat sin rapport. Det tillfälliga upphävandet ska vara förenligt med skiljenämndens rapport om omfattningen av det tillfälliga upphävandet.

4. Det upphävande av skyldigheter och den kompensation som avses i denna artikel ska vara tillfälliga och får inte tillämpas efter det att

a) parterna har nått en ömsesidigt godtagbar lösning i enlighet med artikel 334,

b) parterna har enats om att den åtgärd som anmälts i enlighet med artikel 329.1 innebär att den svarande parten anses efterleva bestämmelserna i denna avdelning, eller

c) en åtgärd som skiljenämnden i enlighet med artikel 329.2 har konstaterat strida mot bestämmelserna i denna avdelning har undanröjts eller ändrats på ett sådant sätt att den blir förenlig med de bestämmelserna.

ARTIKEL 331

Översyn av åtgärder som har vidtagits för att efterleva avgörandet efter antagandet av tillfälliga åtgärder vid bristande efterlevnad

1. Den svarande parten ska till den klagande parten och partnerskapskommittén anmäla vilka åtgärder den har vidtagit för att efterleva skiljenämndens rapport efter det tillfälliga upphävandet av medgivanden eller efter tillämpning av provisorisk kompensation, alltefter omständigheterna. Med undantag för fall som omfattas av punkt 2 ska den klagande parten avsluta det tillfälliga upphävandet av medgivanden inom 30 dagar från mottagandet av anmälan. I fall där kompensation har tillämpats, och med undantag för fall enligt punkt 2, får den svarande parten avsluta tillämpningen av sådan kompensation inom 30 dagar från den dag den anmält att den efterlevt skiljenämndens rapport.

2. Om parterna inte når en överenskommelse om huruvida den anmälda åtgärden gör att den svarande parten kan anses uppfylla de berörda bestämmelserna inom 30 dagar från den dag då anmälan mottogs, ska den klagande parten skriftligen begära att frågan hänskjuts till den ursprungliga skiljenämnden för avgörande. En sådan begäran ska samtidigt lämnas in till den andra parten och till partnerskapskommittén. Skiljenämndens rapport ska lämnas in till parterna och partnerskapskommittén inom 45 dagar från den dag då begäran lämnades in. Om skiljenämnden fastställer att den vidtagna åtgärden är förenlig med bestämmelserna i denna avdelning, ska upphävandet av skyldigheter eller kompensationen, alltefter omständigheterna, avslutas. Om skiljenämnden fastställer att den åtgärd som anmälts av den svarande parten i enlighet med punkt 1 inte är förenlig med bestämmelserna i denna avdelning ska omfattningen på det tillfälliga upphävandet av skyldigheter eller nivån på kompensationen i tillämpliga fall anpassas till skiljenämndens rapport.

UNDERAVSNITT III

GEMENSAMMA BESTÄMMELSER

ARTIKEL 332

Ersättning av skiljemän

Om, i ett skiljeförfarande enligt detta kapitel, den ursprungliga skiljenämnden eller några av dess medlemmar inte kan delta, drar sig tillbaka eller måste ersättas därför att de inte uppfyller kraven i uppförandekoden, ska det förfarande som fastställs i artikel 321 tillämpas. Tidsfristen för framläggande av skiljenämndens rapport får förlängas med den tid som krävs för att utse en ny skiljeman, dock med högst 20 dagar.

ARTIKEL 333

Uppskjutande och avslutande av skilje- och efterlevnadsförfarandena

Skiljenämnden ska, på begäran av båda parterna, när som helst skjuta upp sitt arbete under en period som parterna har enats om, dock under högst tolv på varandra följande månader. Skiljenämnden ska återuppta sitt arbete före utgången av denna period på skriftlig begäran från båda parterna eller vid utgången av denna period på skriftlig begäran av någon av parterna. Den begärande parten ska underrätta partnerskapskommitténs ordförande och den andra parten i enlighet med detta. Om ingen part begär att skiljenämnden ska återuppta sitt arbete när den överenskomna perioden för uppskjutande har löpt ut, ska förfarandet vara avslutat. Om skiljenämndens arbete skjuts upp ska de tillämpliga fristerna enligt detta kapitel förlängas med lika lång tid som skiljenämndens arbete skjutits upp.

ARTIKEL 334

Ömsesidigt godtagbar lösning

1. Parterna får när som helst komma överens om en ömsesidigt godtagbar lösning på tvister som omfattas av detta kapitel.

2. Om en ömsesidigt godtagbar lösning nås under pågående skilje- eller medlingsförfarande ska parterna gemensamt underrätta partnerskapskommittén och ordföranden för skiljenämnden, eller i tillämpliga fall medlaren, om lösningen. Efter underrättelsen ska skilje- eller medlingsförfarandet avslutas.

3. Varje part ska vidta de åtgärder som krävs för att genomföra den ömsesidigt godtagbara lösningen inom den tid man enats om. Den genomförande parten ska senast när den överenskomna tidsfristen löper ut skriftligen informera den andra parten om alla åtgärder som vidtagits för att genomföra den ömsesidigt godtagbara lösningen.

ARTIKEL 335

Arbetsordning och uppförandekod

1. Tvislösning enligt detta kapitel ska styras av bestämmelserna i detta kapitel, arbetsordningen och uppförandekoden.

2. Partnerskapskommittén ska vid sitt första sammanträde genom beslut anta en arbetsordning och en uppförandekod och får besluta om ändringar i dessa.

3. Utfrågningarna i skiljenämnden ska vara öppna för allmänheten, om inte annat föreskrivs i arbetsordningen.

ARTIKEL 336

Upplysningar samt råd i sakfrågor

1. Skiljenämnden får på begäran av en part, som samtidigt meddelas skiljenämnden och den andra parten, eller på eget initiativ begära upplysningar som den anser lämpliga för att fullgöra sina uppgifter, bland annat från parterna i tvisten. Parterna ska utan dröjsmål och fullt ut efterkomma varje begäran från skiljenämnden om sådana upplysningar.

2. Skiljenämnden får på begäran av en part, som samtidigt meddelas skiljenämnden och den andra parten, eller på eget initiativ inhämta upplysningar som den anser lämpliga för att fullgöra sina uppgifter. Skiljenämnden ska ha rätt att inhämta expertutlåtanden om den finner det lämpligt. Skiljenämnden ska samråda med parterna innan den väljer sådana experter.

3. Fysiska eller juridiska personer som är etablerade på en parts territorium har rätt att i egenskap av sakkunniga (Amicus curiae) informera skiljenämnden i enlighet med arbetsordningen.

4. Alla upplysningar som erhålls enligt denna artikel ska delges varje part, som ska kunna lämna synpunkter.

ARTIKEL 337

Tolkningsregler

Skiljenämnden ska tolka bestämmelserna i den här avdelningen i enlighet med sedvanerättsliga regler för tolkning av folkrätten, inklusive de regler som kodifieras i Wienkonventionen från 1969 om traktaträtten. Skiljenämnden ska också ta hänsyn till relevanta tolkningar som fastställts i rapporter från WTO-paneler och från överprövningsorganet vilka antagits av WTO:s tvistlösningsorgan. Skiljenämndens rapporter får inte utvidga eller begränsa parternas rättigheter och skyldigheter enligt detta avtal.

ARTIKEL 338

Beslut och rapporter från skiljenämnden

1. Skiljenämnden ska göra sitt yttersta för att fatta alla beslut i samförstånd. Om det inte går att uppnå enhällighet, ska frågan avgöras genom enkel majoritet. Skiljemännens avvikande meningar ska dock aldrig lämnas ut.

2. Skiljenämnden ska i sin rapport redovisa sakförhållandena, tillämpligheten av de relevanta bestämmelserna samt de viktigaste skälen till nämndens undersökningsresultat och slutsatser.

3. Skiljenämndens beslut och rapporter ska vara ovillkorligen bindande för parterna och får inte ge upphov till några rättigheter eller skyldigheter för fysiska eller juridiska personer.

4. Partnerskapskommittén ska offentliggöra skiljenämndens rapport, med förbehåll för skydd av konfidentiell information i enlighet med arbetsordningen.

AVSNITT D

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

ARTIKEL 339

Förteckning över skiljemän

1. Partnerskapskommittén ska, på grundval av förslag som lämnats av parterna, senast sex månader efter ikraftträdandet av detta avtal upprätta en förteckning över minst 15 personer som är villiga och har möjlighet att tjänstgöra som skiljemän. Förteckningen ska bestå av tre delförteckningar: en delförteckning för varje part och en delförteckning över personer som inte är medborgare i någondera parten och som ska tjänstgöra som ordförande för en skiljenämnd. Varje delförteckning ska omfatta minst fem personer. Partnerskapskommittén ska säkerställa att förteckningen alltid håller den nivån.

2. Skiljemännen ska ha dokumenterad erfarenhet av juridik, internationell handel och andra frågor som regleras i bestämmelserna i denna avdelning. De ska vara oberoende, uppträda i egenskap av enskilda individer och inte ta emot instruktioner från någon organisation eller regering eller ha anknytning till någon av parternas regeringar samt följa uppförandekoden. Ordföranden ska även ha erfarenhet av tvistlösningsförfaranden.

3. Partnerskapskommittén får upprätta ytterligare förteckningar över 15 personer med kunskap och erfarenhet inom specifika sektorer som omfattas av denna avdelning. Efter överenskommelse mellan parterna ska sådana ytterligare förteckningar användas för att sammanställa en skiljenämnd i enlighet med förfarandet i artikel 321.

ARTIKEL 340

Val av forum

1. Om tvist uppkommer avseende någon åtgärds förenlighet med de skyldigheter som följer av detta avtal och en materiellt sett likvärdig skyldighet enligt ett annat internationellt avtal i vilket båda parter är parter, däribland WTO-avtalet, ska den part som begär prövning välja vilket forum som ska lösa tvisten.

2. När parten valt forum och inlett ett tvistlösningsförfarande enligt detta kapitel eller enligt något annat internationellt avtal ska parten avhålla sig från att inleda tvistlösningsförfaranden enligt andra avtal i fråga om den åtgärd som avses i punkt 1, om inte det först valda forumet av förfarandemässiga eller rättsliga skäl inte når fram till några undersökningsresultat.

3. I denna artikel gäller följande:

a) Tvistlösningsförfaranden enligt detta avtal anses ha inletts genom att en part begär att en skiljenämnd ska tillsättas enligt artikel 320.

b) Tvistlösningsförfaranden enligt WTO-avtalet anses ha inletts genom att en part begär att en panel ska upprättas i enlighet med artikel 6 i WTO-överenskommelsen om regler och förfaranden för tvistlösning.

c) Tvistlösningsförfaranden enligt andra avtal anses ha inletts i enlighet med tillämpliga bestämmelser i respektive avtal.

4. Utan att det påverkar tillämpningen av punkt 2 ska inget i detta avtal hindra en part från att genomföra ett sådant upphävande av skyldigheter som godkänts av WTO:s tvistlösningsorgan. WTO-avtalet får inte åberopas för att hindra en part från att upphäva skyldigheter enligt detta kapitel.

ARTIKEL 341

Tidsfrister

1. Alla tidsfrister som fastställs i detta kapitel, inklusive skiljenämndens tidsfrister för att lämna sina rapporter, ska räknas i kalenderdagar från och med dagen efter den dag då den åtgärd eller den händelse de avser inträffade, om inte annat sägs.

2. Tidsfristerna i detta kapitel får ändras genom överenskommelse mellan parterna i tvisten. Skiljenämnden får när som helst föreslå parterna att ändra de tidsfrister som avses i detta kapitel, med angivande av skälen till det förslaget.

ARTIKEL 342

Hänskjutanden till Europeiska unionens domstol

1. Förfarandet i punkt 2 är tillämpligt på tvister om tolkningen av tillnärmningsbestämmelserna i artiklarna 169, 180, 189 och 192.

2. När en sådan tvist som avses i punkt 1 ger upphov till en fråga om tolkningen av en bestämmelse i unionsrätten ska skiljenämnden begära att Europeiska unionens domstol träffar ett avgörande, om detta är nödvändigt för att skiljenämnden ska kunna fatta beslut. I sådana fall ska de tidsfrister som gäller för skiljenämndens avgöranden skjutas upp till dess att Europiska unionens domstol har meddelat sitt avgörande. Domstolens avgörande ska vara bindande för skiljenämnden.

AVDELNING VII

EKONOMISKT BISTÅND SAMT BESTÄMMELSER OM BEDRÄGERIBEKÄMPNING OCH KONTROLL

KAPITEL 1

EKONOMISKT BISTÅND

ARTIKEL 343

Republiken Armenien ska kunna erhålla ekonomiskt bistånd genom Europeiska unionens berörda finansieringsmekanismer och finansieringsinstrument. Republiken Armenien kan också dra nytta av lån från Europeiska investeringsbanken, Europeiska banken för återuppbyggnad och utveckling och andra internationella finansinstitut. Det ekonomiska biståndet ska bidra till att uppnå målen för detta avtal och ska tillhandahållas i enlighet med detta kapitel.

ARTIKEL 344

1. Huvudprinciperna för det ekonomiska biståndet ska följa relevanta bestämmelser om Europeiska unionens finansieringsinstrument.

2. De prioriterade områden som parterna enas om för Europeiska unionens ekonomiska bistånd ska anges i årliga handlingsprogram som när så är tillämpligt grundar sig på fleråriga ramar som avspeglar de överenskomna politiska prioriteringarna. De biståndsbelopp som fastställs i dessa program ska ta hänsyn till Republiken Armeniens behov, sektoriella kapacitet och framsteg med reformerna, särskilt inom områden som omfattas av detta avtal.

3. För att möjliggöra en optimal användning av de tillgängliga resurserna ska parterna sträva efter att se till att Europeiska unionens bistånd genomförs i nära samarbete och samordning med andra givarländer, givarorganisationer och internationella finansinstitut, och i enlighet med internationella principer om biståndseffektivitet.

4. På Republiken Armeniens begäran får Europeiska unionen inom ramen för tillämpliga villkor lämna makroekonomiskt bistånd till Republiken Armenien.

ARTIKEL 345

Den rättsliga, administrativa och tekniska grunden för det ekonomiska biståndet ska fastställas inom ramen för relevanta avtal mellan parterna.

ARTIKEL 346

Partnerskapsrådet ska underrättas om framstegen när det gäller det ekonomiska biståndet och om genomförandet av detta, samt om biståndets inverkan på uppnåendet av målen för detta avtal. I detta syfte ska parternas berörda organ på permanent och ömsesidig basis tillhandahålla lämplig information avseende övervakning och utvärdering.

ARTIKEL 347

Parterna ska genomföra biståndet i enlighet med principerna om sund ekonomisk förvaltning och samarbeta för att skydda Europeiska unionens och Republiken Armeniens ekonomiska intressen i enlighet med kapitel 2 i denna avdelning.

KAPITEL 2

BESTÄMMELSER OM BEDRÄGERIBEKÄMPNING OCH KONTROLL

ARTIKEL 348

Definitioner

I detta kapitel ska definitionerna i protokoll till detta avtal gälla.

ARTIKEL 349

Tillämpningsområde

Detta kapitel ska vara tillämpligt på alla andra ytterligare avtal eller finansieringsinstrument som ingås mellan parterna, och Europeiska unionens övriga finansieringsinstrument som Republiken Armeniens myndigheter eller organ eller personer som lyder under Republiken Armeniens jurisdiktion kan associeras med, utan att det påverkar tillämpningen av andra bestämmelser om revision, kontroller på plats, inspektioner, kontroller och åtgärder mot bedrägerier, däribland sådana som vidtas av Europeiska revisionsrätten och Europeiska byrån för bedrägeribekämpning (nedan kallad *Olaf*).

ARTIKEL 350

Åtgärder för att förebygga och bekämpa bedrägerier, korruption och all annan olaglig verksamhet

Parterna ska vidta verkningsfulla åtgärder för att förebygga och bekämpa bedrägerier, korruption och all annan olaglig verksamhet i samband med genomförandet av EU-medel, inklusive genom ömsesidigt administrativt bistånd och ömsesidig rättslig hjälp på de områden som omfattas av detta avtal.

ARTIKEL 351

Utbyte av information och ytterligare operativt samarbete

1. För att säkerställa att detta kapitel genomförs på rätt sätt ska Europeiska unionens behöriga myndigheter och de behöriga myndigheterna i Republiken Armenien regelbundet utbyta information, och de ska genomföra samråd när en av parterna begär detta.

2. Olaf får komma överens med sina motsvarigheter i Republiken Armenien om ytterligare samarbete på området bedrägeribekämpning, inbegripet operativa arrangemang med myndigheterna i Republiken Armenien.

3. I fråga om överföring och behandling av personuppgifter ska artikel 13 tillämpas.

ARTIKEL 352

Samarbete för att skydda euro och dram mot penningförfalskning

Behöriga myndigheter i Europeiska unionen och Republiken Armenien ska samarbeta för att effektivt skydda euro och dram mot penningförfalskning. Samarbetet ska omfatta det bistånd som behövs för att förebygga och bekämpa penningförfalskning av euro och dram, däribland informationsutbyte.

ARTIKEL 353

Förebyggande av bedrägerier, korruption och oriktigheter

1. När genomförandet av EU-medel anförtros dem ska myndigheterna i Republiken Armenien regelbundet kontrollera att de insatser som finansierats med EU-medel har genomförts korrekt. De ska vidta lämpliga åtgärder för att förebygga och åtgärda oriktigheter och bedrägeri.

2. Myndigheterna i Republiken Armenien ska vidta alla lämpliga åtgärder för att förebygga och åtgärda eventuella fall av givande eller tagande av muta och förhindra intressekonflikter i alla skeden av förfarandena i samband med genomförandet av EU-medel.

3. Myndigheterna i Republiken Armenien ska underrätta Europeiska kommissionen om alla förebyggande åtgärder som vidtas.

4. I detta syfte ska de behöriga myndigheterna i Republiken Armenien tillhandahålla Europeiska kommissionen all information med anknytning till genomförandet av EU-medel och ska utan dröjsmål underrätta kommissionen om alla väsentliga ändringar i sina förfaranden eller system.

ARTIKEL 354

Utredning och lagföring

Myndigheterna i Republiken Armenien ska sörja för att misstänkta och faktiska fall av bedrägeri, korruption eller varje annan oriktighet, inbegripet intressekonflikter, utreds och lagförs efter nationella kontroller eller EU-kontroller. Olaf får vid behov bistå de behöriga myndigheterna i Republiken Armenien i denna uppgift.

ARTIKEL 355

Kommunikation om bedrägerier, korruption och oriktigheter

1. Myndigheterna i Republiken Armenien ska utan dröjsmål till Europeiska kommissionen överlämna all information som har kommit till deras kännedom och som rör misstänkta eller faktiska fall av bedrägeri, korruption eller varje annan oriktighet, inbegripet intressekonflikter, i samband med genomförandet av EU-medel. Vid misstanke om bedrägeri eller korruption ska Olaf också underrättas.

2. Myndigheterna i Republiken Armenien ska också rapportera om alla åtgärder som vidtas i samband med sakuppgifter som anmäls i enlighet med denna artikel. Om det inte föreligger några misstänkta eller faktiska fall av bedrägeri, korruption eller andra oriktigheter att rapportera ska myndigheterna i Republiken Armenien underrätta Europeiska kommissionen vid det årliga mötet i den berörda underkommittén.

ARTIKEL 356

Revision

1. Europeiska kommissionen och Europeiska revisionsrätten har rätt att undersöka om alla utgifter i samband med genomförandet av EU-medel har varit lagliga och korrekta och om den ekonomiska förvaltningen varit sund.

2. Revisioner ska utföras på grundval av både åtaganden och betalningar. De ska grunda sig på räkenskapshandlingar och om nödvändigt utföras på plats i lokalerna hos enheter som förvaltar eller deltar i genomförandet av EU-medel, däribland alla mottagare, uppdragstagare och underleverantörer som direkt eller indirekt mottagit EU-medel. Revisionerna får utföras innan räkenskaperna för räkenskaps-/budgetåret i fråga avslutas och under en period av fem år från den dag då slutbetalningen gjordes.

3. Europeiska kommissionens inspektörer eller andra personer som bemyndigats av Europeiska kommissionen eller Europeiska revisionsrätten får utföra dokumentkontroller eller kontroller på plats och revisioner i lokalerna hos enheter som förvaltar eller deltar i genomförandet av EU-medel och hos deras underleverantörer i Republiken Armenien.

4. Europeiska kommissionen eller andra personer som Europeiska kommissionen eller Europeiska revisionsrätten bemyndigat ska i rimlig omfattning ges tillträde till anläggningar, arbetsplatser och tillgång till dokumentation samt till alla data, däribland i elektronisk form, som erfordras för genomförandet av revisionerna. Alla offentliga institutioner i Republiken Armenien ska underrättas om denna rätt och den ska uttryckligen anges i de avtal som ingås för att genomföra de instrument som det hänvisas till i detta avtal.

5. När de utför sina uppgifter ska Europeiska revisionsrätten och revisionsorganen i Republiken Armenien samarbeta i en anda av förtroende och samtidigt bevara sitt oberoende.

ARTIKEL 357

Kontroller på plats

1. Inom ramen för detta avtal ska Olaf vara bemyndigad att utföra kontroller och inspektioner på plats för att skydda Europeiska unionens finansiella intressen.

2. Kontrollerna och inspektionerna på platsen ska förberedas och genomföras av Olaf i nära samarbete med de behöriga myndigheterna i Republiken Armenien.

3. Myndigheterna i Republiken Armenien ska i god tid underrättas om föremålet för, syftet med och den rättsliga grunden för kontrollerna och inspektionerna, så att de kan lämna all den hjälp som behövs. I detta syfte ska tjänstemännen vid de behöriga myndigheterna i Republiken Armenien ha rätt att delta i kontrollerna och inspektionerna på platsen.

4. Om de berörda myndigheterna i Republiken Armenien anmäler sitt intresse kan kontrollerna och inspektionerna på plats utföras gemensamt av Olaf och de nämnda myndigheterna.

5. Om en ekonomisk aktör motsätter sig en kontroll eller en inspektion på plats, ska myndigheterna i Republiken Armenien lämna Olaf det bistånd som är förenligt med landets lag och som byrån behöver för att kunna genomföra den kontroll eller inspektion på plats som den blivit ålagd att göra.

ARTIKEL 358

Administrativa åtgärder och sanktioner

Europeiska kommissionen får tillgripa administrativa åtgärder och påföljder mot ekonomiska aktörer i enlighet med rådets förordning (EG, Euratom) nr 2988/95[1], Europaparlamentets och rådets förordning (EU, Euratom) nr 966/2012[2] och kommissionens delegerade förordning (EU) nr 1268/2012[3]. Ytterligare åtgärder och sanktioner utöver de som avses i första meningen får tillgripas av Republiken Armeniens myndigheter i enlighet med tillämplig nationell lagstiftning.

[1] Rådets förordning (EG, Euratom) nr 2988/95 av den 18 december 1995 om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen (EGT L 312, 23.12.1995, s. 1).

[2] Europaparlamentets och rådets förordning (EU, Euratom) nr 966/2012 av den 25 oktober 2012 om finansiella regler för unionens allmänna budget (EUT L 298, 26.10.2012, s. 1).

[3] Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 1268/2012 av den 29 oktober 2012 om tillämpningsföreskrifter för Europaparlamentets och rådets förordning (EU, Euratom) nr 966/2012 om finansiella regler för unionens allmänna budget (EUT L 362, 31.12.2012, s. 1).

ARTIKEL 359

Återkrav

1. Om myndigheterna i Republiken Armenien har anförtrotts att genomföra EU-medel har Europeiska kommissionen rätt att återkräva EU-medel som utbetalats felaktigt, särskilt genom finansiella korrigeringar. Myndigheterna i Republiken Armenien ska vidta alla lämpliga åtgärder för att återkräva EU-medel som utbetalats felaktigt. Europeiska kommissionen ska ta hänsyn till de åtgärder som myndigheterna i Republiken Armenien har vidtagit för att förhindra att de berörda EU-medlen går förlorade.

2. I de fall som avses i punkt 1 ska Europeiska kommissionen samråda med Republiken Armenien i frågan innan den fattar något beslut om återkrav. Tvister om återkrav ska diskuteras i partnerskapsrådet.

3. Bestämmelser i denna avdelning som medför betalningsskyldighet för andra än stater ska vara verkställbara i Republiken Armenien i enlighet med följande principer:

a) Verkställigheten ska styras av de civilprocessrättsliga regler som är i kraft i Republiken Armenien. Verkställighetsbeslutet ska utfärdas utan andra formaliteter än kontroll av aktens äkthet av en nationell myndighet som Republiken Armeniens regering utsett för detta syfte. Republiken Armeniens regering ska upplysa Europeiska kommissionen och Europeiska unionens domstol om den nationella myndighetens identitet.

b) När de formaliteter som avses i led a har uppfyllts på Europeiska kommissionens begäran får kommissionen inleda ett verkställighetsförfarande i enlighet med Republiken Armeniens lagstiftning genom att vända sig direkt till den behöriga myndigheten.

c) Europeiska unionens domstol ska ansvara för kontrollen av att verkställighetsbeslutet är lagligt. Verkställigheten får skjutas upp endast genom beslut av Europeiska unionens domstol. Europeiska kommissionen ska informera Republiken Armeniens myndigheter om alla beslut från Europeiska unionens domstol om uppskov med verkställigheten. Domstolarna i Republiken Armenien ska dock vara behöriga att pröva klagomål om att verkställigheten inte genomförts korrekt.

4. Domar som Europeiska unionens domstol utfärdar på grundval av en skiljedomsklausul i ett avtal inom ramen för detta kapitel ska vara verkställbara på samma villkor.

ARTIKEL 360

Sekretess

Upplysningar som meddelats eller erhållits i enlighet med detta kapitel, oavsett form, ska omfattas av tystnadsplikt och ges samma skydd som motsvarande upplysningar har enligt Republiken Armeniens lagstiftning, samt enligt de motsvarande bestämmelser som är tillämpliga på Europeiska unionens institutioner. Upplysningarna får endast överlämnas till personer inom Europeiska unionens institutioner, i medlemsstaterna eller i Republiken Armenien som i kraft av sin befattning ska ha vetskap om dem, och de får inte användas i andra syften än för att säkerställa ett effektivt skydd av parternas finansiella intressen.

ARTIKEL 361

Tillnärmning av lagstiftning

Republiken Armenien ska närma sin lagstiftning till de EU-rättsakter och internationella instrument som anges i bilaga XII i enlighet med bestämmelserna i den bilagan.

Förklaring om kapitel 2 (Bestämmelser om bedrägerier)

Den skyldighet att vidta lämpliga åtgärder för att komma till rätta med oriktigheter, bedrägerier, givande eller tagande av muta och för att motverka intressekonflikter i alla etapper vid genomförandet av EU-medel på det sätt som avses i kapitel 2 i avdelning VII ska inte leda till att Republiken Armenien blir ekonomiskt ansvarig för skyldigheter som ska fullgöras av enheter eller personer under landets jurisdiktion.

Europeiska unionens kontrollrättigheter enligt kapitel 2 i avdelning VII ska utövas med hänsyn till nationella bestämmelser om banksekretess.

AVDELNING VIII

INSTITUTIONELLA OCH ALLMÄNNA BESTÄMMELSER SAMT SLUTBESTÄMMELSER

KAPITEL 1

INSTITUTIONELL RAM

ARTIKEL 362

Partnerskapsråd

1. Härmed inrättas ett partnerskapsråd. Rådet ska övervaka och regelbundet se över genomförandet av detta avtal.

2. Partnerskapsrådet ska vara sammansatt av parternas företrädare på ministernivå och sammanträda regelbundet, åtminstone en gång per år, och när omständigheterna så kräver. Partnerskapsrådet får sammanträda i alla konstellationer, efter överenskommelse.

3. Partnerskapsrådet ska granska alla större frågor som uppkommer inom ramen för detta avtal och alla andra bilaterala eller internationella frågor av ömsesidigt intresse i syfte att uppnå målen i detta avtal.

4. Partnerskapsrådet ska anta sin arbetsordning.

5. Ordförandeskapet i partnerskapsrådet ska växelvis innehas av en företrädare för Europeiska unionen respektive en företrädare för Republiken Armenien.

6. För att målen i detta avtal ska uppnås ska partnerskapsrådet ha befogenhet att fatta beslut inom avtalets tillämpningsområde i de fall som föreskrivs i avtalet. Besluten ska vara bindande för parterna, som ska vidta lämpliga åtgärder för att genomföra dem. Partnerskapsrådet får även avge rekommendationer. Det ska anta sina beslut och rekommendationer genom överenskommelse mellan parterna, med vederbörlig hänsyn till parternas respektive interna förfaranden.

7. Partnerskapsrådet ska vara ett forum för informationsutbyte om Europeiska unionens och Republiken Armeniens lagstiftning, både sådan som utarbetas och som är i kraft, samt om åtgärder för genomförande, verkställande och efterlevnad.

8. Partnerskapsrådet ska ha befogenhet att uppdatera eller ändra bilagorna utan att det påverkar tillämpningen av särskilda bestämmelser i avdelning VI.

ARTIKEL 363

Partnerskapskommitté

1. Härmed inrättas en partnerskapskommitté. Den ska biträda partnerskapsrådet vid fullgörandet av dess uppgifter och utövandet av dess funktioner.

2. Partnerskapskommittén ska bestå av företrädare för parterna, i princip på högre tjänstemannanivå.

3. Ordförandeskapet i partnerskapskommittén ska växelvis innehas av en företrädare för Europeiska unionen respektive en företrädare för Republiken Armenien.

4. Partnerskapsrådet ska i sin arbetsordning fastställa partnerskapskommitténs uppgifter och funktionssätt, som bland annat ska bestå i att förbereda partnerskapsrådets möten. Partnerskapskommittén ska sammanträda minst en gång per år.

5. Partnerskapsrådet får delegera vilken som helst av sina befogenheter till partnerskapskommittén, inbegripet befogenheten att fatta bindande beslut.

6. Partnerskapskommittén ska ha befogenhet att anta beslut på de områden där partnerskapsrådet delegerat befogenheter till den och i de fall som anges i detta avtal. Dessa beslut ska vara bindande för parterna, som ska vidta lämpliga åtgärder för att genomföra dem. Partnerskapskommittén ska anta sina beslut genom överenskommelse mellan parterna, med hänsyn till deras respektive interna förfaranden.

7. Partnerskapskommittén ska sammanträda i en särskild konstellation för att hantera alla frågor som har samband med avdelning VI. Partnerskapskommittén ska sammanträda i denna konstellation minst en gång per år.

ARTIKEL 364

Underkommittéer och övriga organ

1. Partnerskapskommittén ska bistås av de underkommittéer och övriga organ som inrättas inom ramen för detta avtal.

2. Partnerskapsrådet får besluta att inrätta underkommittéer eller organ inom särskilda områden som är nödvändiga för genomförandet av detta avtal, och ska fastställa deras sammansättning, uppgifter och funktionssätt.

3. Underkommittéerna ska regelbundet rapportera om sin verksamhet till partnerskapskommittén.

4. Förekomsten av en eller flera underkommittéer ska inte utgöra ett hinder för någondera parten att ta upp en fråga direkt med partnerskapskommittén, också i dess konstellation för handelsfrågor.

ARTIKEL 365

Parlamentarisk partnerskapskommitté

1. En parlamentarisk partnerskapskommitté inrättas härmed. Den ska bestå av ledamöter av Europaparlamentet, å ena sidan, och ledamöter av Republiken Armeniens nationalförsamling, å andra sidan, och ska vara ett forum för dem där de kan mötas och utbyta åsikter. Den ska sammanträda med de intervaller som den själv bestämmer.

2. Den parlamentariska partnerskapskommittén ska själv fastställa sin arbetsordning.

3. Ordförandeskapet i den parlamentariska partnerskapskommittén ska innehas växelvis av en företrädare för Europaparlamentet respektive en företrädare för Republiken Armeniens nationalförsamling, i enlighet med de bestämmelser som fastställs i kommitténs arbetsordning.

4. Den parlamentariska partnerskapskommittén får begära relevanta upplysningar om avtalets genomförande från partnerskapsrådet, som då ska tillhandahålla den parlamentariska partnerskapskommittén dessa upplysningar.

5. Den parlamentariska partnerskapskommittén ska informeras om partnerskapsrådets beslut och rekommendationer.

6. Den parlamentariska partnerskapskommittén får lämna rekommendationer till partnerskapsrådet.

7. Den parlamentariska partnerskapskommittén får inrätta parlamentariska underkommittéer för partnerskapet.

ARTIKEL 366

Plattform för det civila samhället

1. Parterna ska främja regelbundna möten mellan företrädare för sina civila samhällen, i syfte att hålla dem informerade om och inhämta deras synpunkter när det gäller genomförandet av detta avtal.

2. Härmed inrättas en plattform för det civila samhället. Den ska vara ett forum för möten och åsiktsutbyte mellan, och bestå av, företrädare för det civila samhället i Europeiska unionen, däribland ledamöter i Europeiska ekonomiska och sociala kommittén, och företrädare för det civila samhällets organisationer, nätverk och plattformar i Republiken Armenien, däribland företrädare för den nationella plattformen inom det östliga partnerskapet. Den ska sammanträda med de intervaller som den själv bestämmer.

3. Plattformen för det civila samhället ska själv fastställa sin arbetsordning. Arbetsordningen ska bland annat innehålla hänvisningar till principerna om öppenhet, delaktighet och rotation.

4. Ordförandeskapet i plattformen för det civila samhället ska växelvis innehas av en företrädare för det civila samhället i Europeiska unionen respektive en företrädare för det civila samhället i Republiken Armenien, i enlighet med de bestämmelser som fastställs i plattformens arbetsordning.

5. Plattformen för det civila samhället ska informeras om partnerskapsrådets beslut och rekommendationer.

6. Plattformen för det civila samhället får lämna rekommendationer till partnerskapsrådet, partnerskapskommittén och den parlamentariska partnerskapskommittén.

7. Partnerskapskommittén och den parlamentariska partnerskapskommittén ska anordna regelbundna kontakter med företrädare för plattformen för det civila samhället för att inhämta deras åsikter om uppnåendet av målen för detta avtal.

KAPITEL 2

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER OCH SLUTBESTÄMMELSER

ARTIKEL 367

Tillgång till domstolar och administrativa organ

Inom ramen för detta avtal åtar sig varje part att se till att fysiska och juridiska personer från den andra parten, utan diskriminering i förhållande till de egna medborgarna, har tillgång till dess behöriga domstolar och administrativa organ för att kunna försvara sina personliga rättigheter och sin äganderätt.

ARTIKEL 368

Undantag i säkerhetssyfte

Inget i detta avtal ska tolkas så att det

a) ålägger en part att lämna ut upplysningar vars utlämnande parten anser strida mot sina väsentliga säkerhetsintressen,

b) hindrar någon av parterna från att vidta en åtgärd som den anser nödvändig för att skydda sina väsentliga säkerhetsintressen, om sådana åtgärder

   i) rör tillverkning av eller handel med vapen, ammunition eller krigsmateriel,

   ii) avser näringsverksamhet som utövas direkt eller indirekt för att försörja en militär inrättning,

   iii) avser klyvbara ämnen eller fusionsämnen eller ämnen ur vilka sådana ämnen kan framställas, eller

   iv) vidtas i krigstid eller i andra kritiska lägen i de internationella relationerna,

c) hindrar någon av parterna från att vidta åtgärder för att fullgöra sina förpliktelser enligt FN-stadgan i syfte att bevara fred och internationell säkerhet.

ARTIKEL 369

Icke-diskriminering

1. På de områden som omfattas av detta avtal och utan att det påverkar tillämpningen av någon särskild bestämmelse i detta ska

a) de förfaranden som Republiken Armenien tillämpar vad gäller Europeiska unionen eller dess medlemsstater inte leda till att medlemsstaterna, deras fysiska eller juridiska personer diskrimineras, och

b) de förfaranden som Europeiska unionen eller medlemsstaterna tillämpar vad gäller Republiken Armenien inte leda till diskriminering av fysiska eller juridiska personer i Republiken Armenien.

2. Punkt 1 ska inte påverka parternas rätt att tillämpa relevanta bestämmelser i sin skattelagstiftning på skattebetalare som har olika bosättningsorter.

ARTIKEL 370

Gradvis tillnärmning

Republiken Armenien ska gradvis närma sin lagstiftning till EU-lagstiftningen i enlighet med bilagorna, på grundval av de åtaganden som anges i detta avtal och i enlighet med bestämmelserna i dessa bilagor. Denna artikel ska inte påverka tillämpningen av eventuella särskilda bestämmelser i avdelning VI.

ARTIKEL 371

Dynamisk tillnärmning

I linje med målet att gradvis närma Republiken Armeniens lagstiftning till EU-lagstiftningen ska partnerskapsbetsrådet periodiskt revidera och uppdatera bilagorna till detta avtal, bland annat för att avspegla utvecklingen hos EU-lagstiftningen och de tillämpliga normer som fastställts i internationella instrument som parterna anser vara relevanta, med hänsyn till slutförandet av parternas respektive interna förfaranden. Denna artikel ska inte påverka tillämpningen av eventuella särskilda bestämmelser i avdelning VI.

ARTIKEL 372

Övervakning och bedömning av tillnärmningen

1. Med övervakning avses en fortlöpande bedömning av framstegen med att genomföra och verkställa de åtgärder som omfattas av detta avtal. Parterna ska samarbeta för att underlätta övervakningsprocessen inom ramen för de institutionella organ som inrättas genom detta avtal.

2. Europeiska unionen ska bedöma närmandet av Republiken Armeniens lagstiftning till EU-lagstiftningen i enlighet med detta avtal. Bedömningen ska även omfatta aspekter på genomförande och verkställande. Europeiska unionen kan göra sådana bedömningar antingen enskilt eller i samförstånd med Republiken Armenien. För att underlätta bedömningsprocessen ska Republiken Armenien rapportera till Europeiska unionen om utvecklingen när det gäller tillnärmningen, när så är lämpligt före utgången av de övergångsperioder som anges i detta avtal vad gäller Europeiska unionens rättsakter. Vid rapporteringen och bedömningen, bland annat när det gäller fastställandet av metoder för bedömningarna och hur ofta dessa ska göras, ska hänsyn tas till särskilda förfaranden som fastställs i detta avtal eller i beslut av de institutionella organ som inrättas genom detta avtal.

3. Bedömningen av tillnärmningen får inbegripa kontroller på plats, med medverkan vid behov av Europeiska unionens institutioner, organ och byråer, icke-statliga organ, tillsynsmyndigheter, oberoende experter och andra aktörer.

ARTIKEL 373

Resultat av övervakningen, inbegripet bedömningar av tillnärmningen

1. Resultaten av övervakningen, inbegripet de bedömningar av tillnärmningen som avses i artikel 372, ska diskuteras i alla relevanta organ som inrättats enligt detta avtal. Sådana organ får anta gemensamma rekommendationer, som ska föreläggas partnerskapsrådet.

2. Om parterna är överens om att de nödvändiga åtgärder som omfattas av avdelning VI har genomförts och håller på att verkställas, ska partnerskapsrådet, i enlighet med de befogenheter som det tilldelas i artiklarna 319.3 och 335.2, besluta om ytterligare öppning av marknaderna när så föreskrivs i avdelning VI.

3. En gemensam rekommendation som föreläggs partnerskapsrådet i enlighet med punkt 1, eller avsaknad av enighet om en sådan rekommendation, ska inte vara föremål för tvistlösning enligt definitionen i avdelning VI. Beslut som fattats av underkommittén för geografiska beteckningar, eller avsaknad av sådant beslut, ska inte vara föremål för tvistlösning enligt avdelning VI.

ARTIKEL 374

Restriktioner på grund av problem med betalningsbalansen och externa finansiella svårigheter

1. Om en part har allvarliga problem med betalningsbalansen eller externa finansiella svårigheter, eller om det finns en risk för sådana, får den införa eller upprätthålla skyddsåtgärder eller restriktiva åtgärder som påverkar kapitalrörelser, betalningar eller transfereringar.

2. De åtgärder som avses i punkt 1 ska

a) inte innebära att en part behandlas mindre förmånligt i likadana situationer än ett land som inte är part i avtalet,

b) i tillämpliga delar vara förenliga med 1944 års stadga för Internationella valutafonden,

c) inte orsaka onödig skada för den andra partens kommersiella, ekonomiska och finansiella intressen,

d) vara tillfälliga och gradvis avvecklas allt eftersom den situation som anges i punkt 1 förbättras.

3. I fråga om handel med varor får en part införa eller upprätthålla restriktiva åtgärder till skydd för sin betalningsbalans eller finansiella utlandsställning. Sådana åtgärder ska stämma överens med Gatt 1994 och överenskommelsen om bestämmelser om betalningsbalansen i Gatt 1994.

4. I fråga om handel med tjänster får en part vidta restriktiva åtgärder till skydd för sin betalningsbalans eller finansiella utlandsställning. Sådana åtgärder ska vara förenliga med Gats.

5. Den part som upprätthåller eller inför sådana restriktiva åtgärder som avses i punkt 1 ska omedelbart anmäla detta till den andra parten och snarast möjligt ange en tidsplan för upphävandet av dem.

6. Om restriktiva åtgärder införs eller upprätthålls med stöd i denna artikel, ska samråd omgående äga rum i partnerskapskommittén, om sådana samråd inte äger rum på annat sätt utanför detta avtals tillämpningsområde.

7. Vid samråden ska en bedömning göras av betalningsbalansen eller de externa finansiella svårigheter som lett till de berörda åtgärderna, med beaktande av bland annat

a) problemens eller svårigheternas karaktär och omfattning,

b) den externa ekonomiska situationen och handelssituationen, eller

c) alternativa korrigerande åtgärder som kan vidtas.

8. Vid samrådet ska frågan om huruvida de restriktiva åtgärderna är förenliga med punkterna 1 och 2 tas upp.

9. Vid samrådet ska parterna godta alla uppgifter av statistisk natur och andra faktauppgifter från Internationella valutafonden som gäller valutor, valutareserver och betalningsbalans, och slutsatserna ska grundas på Internationella valutafondens bedömning av den berörda partens betalningsbalanssituation och finansiella utlandsställning.

ARTIKEL 375

Beskattning

1. Detta avtal ska gälla skatteåtgärder endast om det är en förutsättning för att bestämmelserna i detta avtal ska kunna tillämpas.

2. Inget i detta avtal ska tolkas så, att det hindrar parterna från att anta eller sätta i kraft åtgärder som syftar till att förhindra skatteflykt eller skatteundandragande i enlighet med skattebestämmelserna i avtal om undvikande av dubbelbeskattning, andra skattearrangemang eller inhemsk skattelagstiftning.

ARTIKEL 376

Delegerad behörighet

Om inte annat anges i detta avtal ska varje part säkerställa att alla – däribland statsägda företag, företag som beviljats särskilda rättigheter eller privilegier och utsedda monopol till vilka en part på någon förvaltningsnivå delegerat rättslig, administrativ eller annan myndighetsutövande behörighet – agerar i enlighet med partens skyldigheter enligt detta avtal vid utövandet av denna behörighet.

ARTIKEL 377

Fullgörande av skyldigheter

1. Parterna ska vidta alla åtgärder som krävs för att fullgöra sina skyldigheter enligt detta avtal. De ska se till att de mål som uppställs i detta avtal uppnås.

2. Parterna är överens om att på begäran av endera parten snarast via lämpliga kanaler samråda om eventuella frågor som rör tolkning eller genomförande av detta avtal och andra relevanta aspekter på förbindelserna mellan parterna.

3. Varje part ska till partnerskapsrådet hänskjuta eventuella tvister i samband med tolkningen eller genomförandet av detta avtal i enlighet med artikel 378.

4. Partnerskapsrådet får bilägga en tvist genom ett bindande beslut i enlighet med artikel 378.

ARTIKEL 378

Tvistlösning

1. Vid tvister mellan parterna om avtalets tolkning eller genomförande ska endera parten lämna in en formell begäran till den andra parten och till partnerskapsrådet om att den fråga tvisten gäller ska lösas. Undantagsvis ska tvister som rör tolkningen och genomförandet av avdelning VI uteslutande regleras av kapitel 13 i avdelning VI.

2. Parterna ska sträva efter att lösa tvisten genom att inleda samråd i god tro i partnerskapsrådet i syfte att så snart som möjligt nå en för båda parterna godtagbar lösning.

3. Samråd om en tvist kan också genomföras vid vilket som helst av de sammanträden som hålls av partnerskapskommittén eller något annat relevant organ som avses i artikel 364, efter överenskommelse mellan parterna eller på begäran av någon av parterna. Samråd får också äga rum i skriftlig form.

4. Parterna ska förse partnerskapsrådet, partnerskapskommittén och övriga berörda underkommittéer eller organ med alla upplysningar som krävs för att grundligt undersöka situationen.

5. En tvist ska anses vara löst när partnerskapsrådet i enlighet med artikel 377.4 har fattat ett bindande beslut som löser frågan eller när det har förklarat att tvisten är slut.

6. All information som lämnas ut under samrådet ska betraktas som konfidentiell.

ARTIKEL 379

Lämpliga åtgärder om skyldigheter inte fullgörs

1. En part får vidta lämpliga åtgärder om den tvistiga frågan inte har lösts inom tre månader efter dagen för anmälan av en formell begäran om tvistlösning enligt artikel 378 och om den klagande parten fortfarande anser att den andra parten inte har fullgjort en skyldighet enligt detta avtal. Kravet på en samrådsperiod på tre månader ska inte gälla för de undantagsfall som anges i punkt 3 i denna artikel.

2. Vid valet av lämpliga åtgärder ska i första hand sådana åtgärder väljas som stör avtalets funktion så lite som möjligt. Utom i de fall som beskrivs i punkt 3 i denna artikel får sådana åtgärder inte inbegripa det tillfälliga upphävandet av någon av de rättigheter eller skyldigheter som föreskrivs enligt de bestämmelser i detta avtal som anges i avdelning VI. De åtgärder som avses i punkt 1 i denna artikel ska omedelbart anmälas till partnerskapsrådet och vara föremål för samråd i enlighet med artikel 377.2 och för tvistlösning i enlighet med artikel 378.2 och 378.3.

3. De undantag som avses i punkterna 1 och 2 i denna artikel ska röra

a) uppsägning av detta avtal som inte sanktioneras av de allmänna bestämmelserna i internationell rätt, eller

b) överträdelse från den andra partens sida av någon av de väsentliga delar i avtalet som avses i artiklarna 2 och 9.1.

ARTIKEL 380

Förhållande till andra avtal

1. Detta avtal ersätter det avtal om partnerskap och samarbete mellan Europeiska gemenskaperna och deras medlemsstater, å ena sidan, och Republiken Armenien, å andra sidan, (nedan kallat *partnerskaps- och samarbetsavtalet*) som undertecknades i Luxemburg den 22 april 1996 och trädde i kraft den 1 juli 1999. Hänvisningar till partnerskaps- och samarbetsavtalet i alla andra avtal mellan parterna ska betraktas som hänvisningar till det här avtalet.

2. Detta avtal ska inte påverka de rättigheter som fysiska och juridiska personer garanteras genom befintliga bindande avtal mellan en eller flera medlemsstater, å ena sidan, och Republiken Armenien, å andra sidan, förrän likvärdiga rättigheter för dessa har uppnåtts enligt detta avtal.

3. Befintliga avtal på de samarbetsområden som omfattas av det här avtalet ska anses utgöra en del av de samlade bilaterala förbindelser som regleras av det här avtalet och en del av en gemensam institutionell ram.

4. Parterna får komplettera detta avtal genom att ingå särskilda avtal på de områden som omfattas av avtalet. Sådana särskilda avtal ska utgöra en integrerad del av de samlade bilaterala förbindelser som regleras av det här avtalet och en del av en gemensam institutionell ram.

5. Utan att det påverkar tillämpningen av de relevanta bestämmelserna i fördraget om Europeiska unionen och fördraget om Europeiska unionens funktionssätt får varken detta avtal eller någon åtgärd som vidtas inom ramen för detta avtal på något sätt påverka medlemsstaternas befogenheter att genomföra bilateralt samarbete med Republiken Armenien eller att, i tillämpliga fall, ingå nya samarbetsavtal med Republiken Armenien.

ARTIKEL 381

Varaktighet

1. Detta avtal ingås på obestämd tid.

2. Varje part får säga upp detta avtal genom skriftlig anmälan till den andra parten genom diplomatiska kanaler. Avtalet ska upphöra att gälla sex månader efter dagen för mottagande av en sådan anmälan.

ARTIKEL 382

Definition av parterna

I detta avtal avses med *parter* Europeiska unionen eller dess medlemsstater, eller Europeiska unionen och dess medlemsstater, i enlighet med deras respektive befogenheter enligt fördraget om Europeiska unionen och fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, och i relevanta fall Euratom, i enlighet med dess befogenheter enligt fördraget om upprättandet av Europeiska atomenergigemenskapen, å ena sidan, och Republiken Armenien, å andra sidan.

ARTIKEL 383

Territoriell tillämpning

Detta avtal ska tillämpas, å ena sidan, på de territorier där fördraget om Europeiska unionen, fördraget om Europeiska unionens funktionssätt och fördraget om upprättandet av Europeiska atomenergigemenskapen är tillämpliga och i enlighet med de villkor som fastställs i dessa fördrag och, å andra sidan, på Republiken Armeniens territorium.

ARTIKEL 384

Depositarie för avtalet

Generalsekretariatet för Europeiska unionens råd ska vara depositarie för detta avtal.

ARTIKEL 385

Ikraftträdande, slutbestämmelser och provisorisk tillämpning

1. Parterna ska ratificera eller godkänna detta avtal i enlighet med sina egna förfaranden. Ratifikations- eller godkännandeinstrumenten ska deponeras hos depositarien.

2. Detta avtal träder i kraft den första dagen i den andra månad som följer på den dag då det sista ratifikations- eller godkännandeinstrumentet har deponerats.

3. Avtalet får ändras skriftligen i samförstånd mellan parterna. Dessa ändringar träder i kraft i enlighet med bestämmelserna i den här artikeln.

4. Bilagorna och protokollen till detta avtal utgör en integrerad del av detta.

5. Trots vad som sägs i punkt 2 får Europeiska unionen och Republiken Armenien tillämpa detta avtal provisoriskt, helt eller delvis, i enlighet med deras respektive tillämpliga interna förfaranden och lagar.

6. Den provisoriska tillämpningen får verkan från och med den första dagen i den andra månad som följer på dagen för depositariens mottagande av

a) Europeiska unionens anmälan om att de förfaranden som är nödvändiga för detta ändamål har slutförts med angivande av vilka delar av detta avtal som ska tillämpas provisoriskt, och

b) Republiken Armeniens ratifikationsinstrument som deponerats i enlighet med landets förfaranden och tillämpliga lagstiftning.

7. I de relevanta bestämmelserna i detta avtal, inbegripet dess bilagor och protokoll, ska alla hänvisningar till ”dagen för detta avtals ikraftträdande” anses vara hänvisningar till ”den dag från och med vilken detta avtal tillämpas provisoriskt” i enlighet med punkt 5.

8. Bestämmelserna i partnerskaps- och samarbetsavtalet ska i den mån de inte omfattas av den provisoriska tillämpningen av det här avtalet fortsätta att gälla under den provisoriska tillämpningen.

9. Varje part får genom skriftlig anmälan meddela depositarien sin avsikt att avbryta den provisoriska tillämpningen av detta avtal. Avbrytandet av den provisoriska tillämpningen får verkan sex månader efter depositariens mottagande av anmälan.

ARTIKEL 386

Giltiga texter

Detta avtal är upprättat i två exemplar på bulgariska, danska, engelska, estniska, finska, franska, grekiska, italienska, kroatiska, lettiska, litauiska, maltesiska, nederländska, polska, portugisiska, rumänska, slovakiska, slovenska, spanska, svenska, tjeckiska, tyska, ungerska och armeniska, vilka alla texter är lika giltiga.

TILL BEVIS HÄRPÅ har undertecknade, befullmäktigade, undertecknat detta avtal.

FÖR KONUNGARIKET BELGIEN

FÖR REPUBLIKEN BULGARIEN

FÖR REPUBLIKEN TJECKIEN

FÖR KONUNGARIKET DANMARK

FÖR FÖRBUNDSREPUBLIKEN TYSKLAND

FÖR REPUBLIKEN ESTLAND

FÖR IRLAND

FÖR REPUBLIKEN GREKLAND

FÖR KONUNGARIKET SPANIEN

FÖR REPUBLIKEN FRANKRIKE

FÖR REPUBLIKEN KROATIEN

FÖR REPUBLIKEN ITALIEN

FÖR REPUBLIKEN CYPERN

FÖR REPUBLIKEN LETTLAND

FÖR REPUBLIKEN LITAUEN

FÖR STORHERTIGDÖMET LUXEMBURG

FÖR UNGERN

FÖR REPUBLIKEN MALTA

FÖR KONUNGARIKET NEDERLÄNDERNA

FÖR REPUBLIKEN ÖSTERRIKE

FÖR REPUBLIKEN POLEN

FÖR REPUBLIKEN PORTUGAL

FÖR RUMÄNIEN

FÖR REPUBLIKEN SLOVENIEN

FÖR REPUBLIKEN SLOVAKIEN

FÖR REPUBLIKEN FINLAND

FÖR KONUNGARIKET SVERIGE

FÖR FÖRENADE KONUNGARIKET STORBRITANNIEN OCH NORDIRLAND

FÖR EUROPEISKA UNIONEN

FÖR EUROPEISKA ATOMENERGIGEMENSKAPEN

FÖR REPUBLIKEN ARMENIEN